

LLICÈNCIA RETRIBUÏDA
CURS 2002-2003

AVALUACIÓ DELS TRASTORNS DE LA PERSONALITAT
EN L'ADOLESCÈNCIA

Autora: Núria Pont Bonet.

Dirigit per : Prof. Josep M. Tous i Ral.

Catedràtic del Dpt. de Personalitat, Avaluació i Tractament Psicològic.
Universitat de Barcelona.

SUBDIRECCIÓ GENERAL DE FORMACIÓ PERMANENT
I RECURSOS PEDAGÒGICS.
DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT.
GENERALITAT DE CATALUNYA

***A Medí
i
als meus fills, Aina i Medí.***

“ Un determinat esdeveniment es pot percebre com una amenaça, com un repte o com una alliberació, segons les circumstàncies, l'actitud i l'estimació que la persona faci dels seus propis recursos”.

D. Goleman.

AGRAÏMENTS.

Agraeixo en primer lloc al Departament d'Ensenyament i a la Subdirecció General de Formació Permanent i Recursos Pedagògics l'haver-me concedit aquesta llicència retribuïda que m'ha permès continuar la recerca, emmarcada en l'entorn educatiu, sobre la personalitat adolescent i els seus trastorns.

Agraeixo, de manera molt especial, al Professor Josep Mª Tous, Catedràtic del Dept. de Personalitat, Avaluació i Tractament Psicològic de la Universitat de Barcelona, la direcció d'aquest treball. Les seves aportacions, orientacions i suggerències han estat, una vegada més, una contínua font de coneixement sobre el tema. Agraeixo les seves aportacions teòriques i pràctiques, la seva gran qualitat humana i professional, així com el rigor científic i exigència en la direcció d'aquesta recerca.

Al company Ruben Muiños, becari del Laboratori Mira i López, del Dept de Personalitat, Avaluació, Tractament Psicològic de la Universitat de Barcelona, per la col·laboració tècnica en el tractament estadístic de les dades, així com per el seu suport incondicional al llarg de la recerca.

Agraeixo als centres docents de secundària de Valls, IES "Jaume Huguet" Antiga Escola del Treball, IES "Narcís Oller" i Col·legi Claret, la seva col·laboració en la administració de les proves, i de manera molt especial als estudiants de 4rt d'ESO i de 1r i de 2n de Batxillerat, que han format part de la mostra; sense la seva col·laboració, aquest treball no s'hagués pogut portar a terme.

A la Delegació de Tarragona i, de forma especial, a l'Inspector Coordinador de l'EAP T-01 Alt Camp, Sr. Francesc Roig i Queralt, per el seu interès i suport incondicional.

A l'amiga i companya de treball, Assumpció Canela, per les llargues tardes que ens passem parlant de la necessitat que tenim els EAPs de disposar d'instruments d'avaluació de la personalitat adolescent.

Als companyes de l'EAP T-01, Fina, Cesca, Francina i Cels, per haver estat presents al llarg d'aquest treball.

A totes aquelles persones que, d'una manera o altra, m'han ajudat al llarg de la recerca. Per últim, vull agrair a la meua família, al meu marit i els meus fills, la comprensió i paciència que han demostrat amb contínues mostres d'ànims. Aquest treball ha estat present en una part de les seves vides, per aquest motiu està dedicat a ells.

3.4.- Validesa de constructe.....	93
3.4.1.- Correlacions entre les escales de l'IA-TP.....	93
3.5.- Validesa externa de la prova... ..	97
3.5.1.-Correlacions de les escales IA-TP i NEO PI-R.....	97
3.5.2.- Estabilitat temporal.Validesa consurrent i discriminant.....	102
3.5.2.1.- Matriu de Campbell i Fiske i Matriu T-M-O de Connolly.	102
 Capítulo 4.- Conclusions.....	 107
 Capítulo 5.- Annexes.....	 114
- Protocol de l'IA-TP.	115
- Protocol de l'IA-TP amb significació dels adjectius.	117
- Protocol del NEO-PI-R.....	123
- Protocol de l'IA-PT en versió catalana.....	131
- Protocol de l'IA-TP (vc) amb significació dels adjectius.....	133
- Exemples de perfils de l'IA-TP a partir de casos anònims i reals.....	139
- Correcció informatitzada de l'IA-TP. Disquett.....	148
 Capítulo 6.- Bibliografia.....	 149

INDEX DE TAULES I GRÀFIQUES

1.-Taula del paradigma explicatiu de la teoria de Millon.....	21
2.-Taula dels tipus de personalitat estudiats en l'IA-TP, en Millon i desordres de personalitat del DSM-IV.....	24
3.- Taula de distribució de la mostra segons el gènere	34
4.- Taula de distribució de la mostra segons el gènere i el tipus d'escolarització.....	35
5.- Taula del nombre d'adjectius entre l'IA-TP i el PACL.....	48
6.- Taula de probabilitat de resposta entre l'IA-TP i el PACL.....	49
7.- Taula de variables utilitzades per establir la validesa de l'IA-TP.....	72
8.- Taula de descriptius generals de les variables per a la mostra masculina.	73
9.- Taula de descriptius generals de les variables per a la mostra femenina..	74
10.- Taula de grau d'ajustament a la corba normal per a la mostra masculina.....	75
11.- Taula de grau d'ajustament a la corba normal per a la mostra femenina.	75
12. Taula de distribució del nombre d'adjectius per a cada escala de l'IA-TP.	77
13.- Taula d'equacions de regressió per ambdós sexes i cadascuna de les escales de l'IA-TP.....	82
14.- Taula de puntuacions directes, esperades i diferencials. Exemple del noi de 15 anys.....	86
15.- Taula de puntuacions directes, esperades i diferencials. Exemple de la noia de 16 anys.....	86
16. - Taula de puntuacions de la Mitjana i Desviació típica de les escales de l'IA-TP per a la mostra masculina, a partir de les puntuacions difs.....	88
17.- Taula de puntuacions de la Mitjana i Desviació típica de les escales de l'IA-TP per a la mostra femenina, a partir de les puntuacions difs.....	88
18.- Taula de puntuacions T i Percentils per a la mostra masculina.....	89
19 .- Taula de puntuacions T i Percentils per a la mostra femenina.....	90
20.- Taula de coeficients alfa per a la mostra masculina i femenina.....	92
21.- Taula de test-retest de l'IA-TP.....	93
22.- Taula d'intercorrelacions IA-TP per a la mostra masculina i femenina....	94
23.- Taula de correlacions IA-TP i NEO PI-R per a la mostra masculina.....	98
24.- Taula de correlacions IA-TP i NEO PI-R per a la mostra femenina.....	99

Gràfica 1.- Gràfica de descriptius de variables subjecte i gènere per al total de la mostra.....	73
Gràfica 2.- Matriu Multitret-Multimètode-Multiocasió (T-M-O) de Connolly,J.J.....	105

CAPITOL 1.

INTRODUCCIÓ

1.1.-Justificació del treball.

L'article 27 de la Constitució de 1978 recull el dret a l'educació com un dels drets fonamentals de la persona, l'exercici del qual, en l'àmbit de l'ensenyament bàsic, li dona el caràcter d'obligatori i gratuït i la Llei orgànica 9/1995, de 20 de novembre, de la participació, l'avaluació i el govern dels centres docents, per la qual s'entén que l'alumnat amb necessitats educatives especials és aquell que requereix, durant un període de la seva escolarització o al llarg de la mateixa, determinats suports i atencions educatives específiques pel fet de tenir discapacitats motrius, psíquiques o sensorials, per manifestar trastorns greus de conducta o per trobar-se en situacions socials o culturals desfavorides, alhora que estableix que les Administracions educatives garantiran l'escolarització de l'alumnat amb necessitats educatives especials en els centres sostinguts amb fons públics, mantenint en tot cas una distribució equilibrada dels alumnes, tot considerant-ne el nombre i les seves especials circumstàncies.

Tant l'article 27 de la Constitució de 1978, com la Llei orgànica de 20 de novembre de 1995 ajuden a que el nostre sistema escolar a Catalunya, sigui novedós en la seva capacitat integradora, inclusiva i comprehensiva, la qual cosa conjuntament amb l'obligatorietat de l'escolaritat fins el 16 anys, fan que en les nostres aules trobem una diversitat d'alumnat amb característiques pròpies, entre els quals ens interessen en aquest treball aquells que presenten necessitats educatives específiques derivades de trastorns de comportament, que es manifesten des d'un nivell lleu o moderat a un nivell més greu de desadaptació fins arribar al propi trastorn amb dificultats d'autonomia personal.

És del nostre interès l'estudi de la personalitat en alumnes adolescents normals que poden presentar algun tipus de conducta poc normalitzada.

Els EAP estem poc equipats per poder avaluar aquests alumnes i, a partir d'aquesta avaluació, assessorar de forma preventiva als docents i famílies sobre el tipus d'atenció específica que requereixen dins la situació educativa i familiar pròpia del Dept.d'Ensenyament i diferenciada d'una avaluació i tractament terapèutic, propis del Dept. de Sanitat.

Des d'aquest plantejament educatiu i en el context de la normalitat, presento aquest treball de recerca titulat ***Avaluació dels trastorns de la personalitat en l'adolescència***, dirigit per el Dr. Josep M. Tous i Ral, Catedràtic de la UB, com a continuació de la meva tesi doctoral, dirigida per ell mateix. Aquest treball s'ha pogut portar a terme gràcies al període de llicència retribuïda concedida per el Dept. d'Ensenyament. És la nostra intenció elaborar un instrument d'avaluació dels trastorns de la personalitat, derivats de les dimensions normals de la personalitat adolescent i que anomenarem IA-TP. Inventari d'Adjectius per

l'Avaluació dels Trastorns de Personalitat

L'IA-TP és un inventari d'adjectius descriptors de la personalitat normal, que avalua els trastorns de la personalitat contemplats en l'Eix II del DSM-IV, en una població normal d'adolescents. Posteriorment al treball realitzat, s'intentaran publicar els resultats obtinguts, sota el vist-i-plau del Dept. D'Ensenyament, a fi de donar la màxima difusió, aplicabilitat i funcionalitat de l'inventari a altres departaments, organismes i professionals que tinguin una intervenció directa amb les conductes dels adolescents.

1.2.- Antecedents.

La revisió bibliogràfica que hem realitzat ens posa de manifest que l'intent més seriós, estable i empíricament fonamentat, realitzat amb propòsits semblants als que ens hem plantejat, es troba en els treballs inicials de S. Strack (1987) i S. Strack i M. Lorr (1990). La important aportació que va realitzar S. Strack (1987) i que posteriorment va prosseguir juntament amb M. Lorr (1990) va ser,

1- Plantejar, des de la més pura tradició lèxica d'avaluació de la personalitat, un llistat d'adjectius que descrivís tots els possibles trastorns de personalitat, tal com eren definits per la tradició clínica, seguint el model de Millon, Th. (1969/1987), i per tant també en l'Eix II del DSM- III-R.

2.- Administrar aquest llistat d'adjectius a persones normals que formaven part de la població general, en el moment de l'administració i que per tant no seguissin cap tractament psicològic ni farmacològic.

3.- Obtenir l'avaluació de cada trastorn, a partir d'establir una escala para cadascun d'ells mitjançant l'agrupació d'adjectius descriptius de la mateixa i de la seva rellevància en comparació al total d'adjectius contestats.

Quan s'utilitza un llistat d'adjectius que descriu a les persones, encara que aquest llistat s'hagi obtingut a partir de les descripcions lèxiques de diferents trastorns de personalitat, la seva estructura subjacent posa de manifest uns factors de personalitat comuns a aquells, obtinguts mitjançant ítems que no responen a una descripció clínica dels trastorns de personalitat.

Pel que fa al treball personal previ respecte al tema, el vaig iniciar amb la tesi de llicenciatura, l'any 1991, que porta per títol *Avaluació mitjançant un inventari de conductes instrumentals de l'estructura de la personalitat de l'adolescent*, i va ser dirigida per el Dr. J. M. Tous i Ral, com a continuació d'un primer treball a la rèplica del llistat d'adjectius de la personalitat que va ser presentat per el mateix Dr. Tous i Ral en una ponència en les *Jornades sobre intervenció Clínica i Educativa en l'àmbit escolar*, al mes de maig de 1989 a la URV de Tarragona, amb el títol *Análisis Empírico de los trastornos de la Personalidad en la Adolescencia* (Tous, J.M. i Andrés, A., 1990). Aquesta ponència seria el punt de partença dels diferents treballs d'investigació que hem vingut realitzant sobre el tema, tesi de llicenciatura, tesi doctoral i del treball de recerca que us presentem. En ella s'exposava un treball d'investigació de tipus pronòstic, realitzat amb una mostra d'adolescents, en el qual s'aconseguia evidenciar empíricament que l'estructura de la personalitat esdevé d'un factor únic i general i es va desenvolupant en factors més específics almenys fins arribar a l'adolescència, i que aquesta estructura de la personalitat es basa en tres components bàsics, el biofisiològic o temperamental, el component d'interacció amb l'entorn i ambdós conflueixen en un tercer, l'aprenentatge, que configuren un estil de personalitat propi en cada persona, la manera com l'adolescent ha après a conèixer la realitat. Aquest coneixement que és propi i diferenciable en cada un de nosaltres, interacciona amb el patró de conducta heretat, formant un patró de conducta observable, mitjançant el qual podem avaluar i estudiar aquesta conducta.

L'interès de l'estudi d'aquesta conducta en l'adolescència esdevé perquè considerem que és en aquestes edats quan podem observar l'interacció entre el patró de conducta heretat i el patró de conducta instrumental o après i que d'aquest joc se'n podria derivar el benestar i l'equilibri adequat per al desenvolupament i adquisició de noves conductes adaptatives, o bé l'absència de benestar, si el patró individual es va configurant amb conductes apreses mal adaptatives.

En aquest primer treball a nivell empíric es va utilitzar el llistat d'adjectius del PACL (Strack, S. 1987), traduït per Tous, J.M. (1988) a la llengua espanyola. Posteriorment, l'any 1991 en la tesi de llicenciatura, dirigida per el mateix Dr. Tous, vaig realitzar un estudi empíric sobre la validació estructural o interna del PACL en una mostra d'adolescents d'edats inferiors a les estudiades per Strack, donat que la mostra emprada per Strack per a la validació del PACL tenia un rang d'edat superior, i es tractava d'una mostra adulta.

Per la validesa del llistat d'adjectius vaig seguir els passos descrits per Strack en el Manual del PACL (Strack, S. 1987) sustentats en la teoria de Loevinger (1957, 1972).

Els resultats obtinguts en l'anàlisi de les intercorrelacions, ens van animar a seguir amb el projecte, perfilant la meua tesi doctoral, *Adaptación y baremación de un listado de adjetivos para la autoevaluación de la personalidad adolescente*, l'any 1998, en la qual, de la mà de

del mateix director, vam fer una adaptació del PACL de Strack, a partir d'una mostra de 700 adolescents normals entre 12 i 17 anys, abordant totes les fases de construcció i validació de la prova, la validesa substantiva, l'estructural, la validesa convergent i discriminant i l'estandardització de l'escala.

Les edats compreses entre els 12 i 17 anys ens van permetre escollir dues amplituds diferents, la primera englobava la mostra d'homes i dones adolescents menors de 15 anys i la segona comprenia homes i dones adolescents majors de 15 anys.

Les conclusions van evidenciar, de forma empírica, l'obtenció de tres factors bàsics de la personalitat, a partir dels models politètics, que a diferència dels nomotètics no estableixen a priori un nombre de factors o escales que correspondran els resultats de l'administració del tests (Eysenck, H.J. i Eysenck, M.W, 1975; Millon, T, 1996).

A partir de les nostres dades, vam obtenir empíricament tres factors a l'aplicar l'anàlisi factorial a un instrument d'avaluació nomotètic pensat per avaluar els 8 tipus bàsics de personalitat (Strack, S., 1987), a més, la comparació mitjançant les intercorrelacions de les escales nomotètiques amb els factors politètics ens posa de manifest que les primeres ajuden a augmentar el valor descriptiu de les segones, tant si carreguen positivament en un factor, com si ho fan negativament.

Una segona aportació a considerar és que l'increment de la capacitat descriptiva de cada factor de la personalitat posa de manifest empíricament un contínuum entre normalitat-anormalitat; Així per exemple, constatar que el factor Psicoticisme correlaciona amb un tipus de personalitat Convincent i a la vegada No-Cooperativa i No-Respectuosa, ens amplia el nostre coneixement sobre el Psicoticisme en l'adolescència masculina i ens permet predir quina direcció prendrien les alteracions lleus i també les severes d'aquesta estructura de personalitat, que seguint amb l'exemple, serien l'agressivitat, la insumisió i l'inconformisme per als trastorns moderats, i la psicopatia, l'antisocial i la paranoia, per als trastorns greus de la personalitat.

Una tercera aportació, no per això menys rellevant, va ser les diferències trobades en les estructures de personalitat obtingudes empíricament, segons l'edat i el gènere. Així, les diferències basades en l'edat posen de manifest la naturalesa dinàmico-evolutiva de la personalitat, mentre que les diferències basades en el gènere posen de manifest el diferent procés de socialització que segueixen els homes i les dones a les edats estudiades, degut en part a les diferències biofisiològiques i en part a les expectatives, i conseqüentment a les diferents exigències de la societat per homes i dones adolescents.

Per altra part, a partir de les intercorrelacions entre el PACL i EPQ, vam observar una

major o més forta estructura de personalitat en les dones que en els homes adolescents i una direcció del desenvolupament de la mateixa, inversa en homes i en dones, ja que els primers segueixen un desenvolupament creixent amb l'edat, mentre que les dones tenen un lleuger retrocés o aturada al passar de la primera a la segona adolescència.

La tesi que sustentàvem en aquest treball de recerca era que existia una certa independència en la formació i desenvolupament de la identitat i de la personalitat individuals. Aquesta independència descriuria una relació entre la personalitat i la identitat, segons la qual el procés d'adquisició de la pròpia identitat estaria delimitat per l'estructura de personalitat de cada persona. Els resultats obtinguts ens indicaren que l'apropiat és considerar que l'herència i l'experiència primerenca constitueixen un temperament o personalitat inicial que incideix, no només en els processos d'expressió o de selecció del tipus de respostes als diferents estímuls i situacions, sinó que ho fa també en els processos d'impressió, al seleccionar uns estímuls i uns ambients en comptes d'uns altres possibles, generant ambdós processos el coneixement d'un mateix, segons els efectes que en els altres produeix aquesta forma primària de percebre i de comportar-se i una progressiva diferenciació en l'estructura de la personalitat que arriba al màxim a la fi de l'adolescència. Donat aquest origen comú del concepte d'identitat i el concepte de personalitat cal considerar que ambdós es relacionen de forma independent. Així, per exemple, en la fase primera que proposa Erikson (1959,1968) -i és possible constatar-lo en les altres- no tots els nens aprenen a confiar en els qui els envolten, encara que aquests s'ocupin de les seves necessitats de forma satisfactòria; hi haurà nens que sí respondran de forma confiada, però d'altres no ; i direm que aquests tenen un afecte negatiu o que són nens difícils (Turecki, S., 1991). No és per tant només la resposta adequada o no dels altres o del mitjà familiar i social a les necessitats del nen, -adolescent o adult en cada fase- la que genera progressivament l'adquisició d'una identitat sana o maladaptativa; sinó que la pròpia forma d'ésser -de percebre i de respondre-, l'estil personal interactua amb els altres i genera una personalitat més o menys inadaptada que alhora es manifesta per un auto-concepte més o menys inestable.

L'IA-TP Inventari d'Adjectius per l'Avaluació dels Trastorns de la Personalitat, objecte d'aquest treball, comença doncs com un projecte d'investigació a partir dels treball esmentats, *Análisis Empírico de los Trastornos de la Personalidad en la Adolescencia* (Tous, J.M. i Andrés, A., 1990), *Avaluació mitjançant un inventari de conducta instrumentals, de l'estructura de la personalitat adolescent*. (Tesi de llicenciatura, Pont,N., 1991) i *Adaptación y baremación de un listado de adjetivos para la autoevaluación de la personalidad adolescente*, (Tesi doctoral. Pont,N., 1998) amb la intenció que l'IA-TP tingui un disseny

propi adient als adolescent que permeti avaluar els trastorns de personalitat, derivats de les dimensions normals de la personalitat, a partir dels tipus de personalitat de Millon aplicats a una població normal adolescent.

El treball de Millon se centra bàsicament en l'explicació dels desordres de personalitat i l'estudi de l'avaluació dels tipus de personalitat en pacients psiquiàtrics, tal com ho referencien els seus diferents treballs: *Disorders of Personality* (Millon, T., 1981), la seva col·laboració amb American Psychiatric Association, APA, (1987) en la 3ª edició revisada del DSM-III-R. ; va desenvolupar distintes mesures avaluatives dels tipus de personalitat en psiquiatria, MCMI-II. Millon Clinical Multiaxial Inventory-II (Millon, T., 1987), MAPI, Millon Adolescent Personality Inventory (Millon, Green & Meagher, 1982a); i en avaluacions mèdiques, MBHI. Millon Behavioral Health Inventory (Millon, Green & Meagher, 1982b).

El fet que aprofundim en l'avaluació de la personalitat normal adolescent a partir dels tipus de personalitat de Millon, pensats des de la psicologia clínica i per a pacients psiquiàtrics, es deu a que els conceptes de normalitat i patologia sorgeixen, segons aquest autor, del mateix principi d'aquesta teoria.

Millon parteix del concepte de normalitat i patologia com punts arbitraris d'un continuum sense que existeixi línia divisòria alguna entre ells, ja que, com indica el mateix Millon en *Modern Psychopathology* (1969/1983), ambdós conceptes sorgeixen de les mateixes fonts i van diferenciant-se posteriorment en patrons de personalitat rígids i maladaptatius.

És a dir, considerem que una persona és normal i sana quan es relaciona amb el seu entorn de forma flexible i adaptativa, en canvi, quan evita responsabilitats i es relaciona amb els altres de forma inflexible i defectuosa, considerem que existeix un patró de personalitat patològic.

Sota aquesta premissa i basant-nos en la teoria de personalitat de Millon, elaborem l'IA-TP com instrument avaluatiu dels tipus de personalitat de Millon en adolescents normals i anormals, al que donem la forma de llistat d'adjectius, inspirant-nos en el disseny del PACL (Strack, 1987), de l'ICL. Interpersonal Check List (Laforge & Suczeck, 1955) i del ACL. Adjective Check List (Gough & Heilbrun, 1980).

L' actual versió de l'IA-TP que presentem a continuació, contenia en la seva versió experimental 153 ítems-adjectius auto-descriptors de la personalitat. Aquesta versió presentava per a nosaltres tres inconvenients principals, a) la distribució desigual d'adjectius per a cadascuna de les escales, b) la dificultat de comprensió per als adolescents d'alguns ítems-adjectius, ja que es presenten independents del qualsevulla context que pugui facilitar el seu significat.

El motiu principal que ens va moure a treballar l'IA-TP va ser el disseny d'un llistat propi d'adjectiu que estudiés els possibles trastorns de la personalitat contemplats en el DSM-IV

a partir dels tipus de personalitat d'en Millon, en població normal adolescent i que alhora fos un instrument capaç d'aportar-nos informació sobre una possible agrupació i ordenació dels trastorns de la personalitat, diferent de la proposada en el DSM-IV, ja que com reconeix en el mateix manual (DSM-IV, 2000), aquest no han estat suficientment validats. Alhora pretenem un disseny acurat de l'IA-TP, aconseguint que cada escala tingui el mateix nombre d'adjectius per a cadascuna de les vuit escales que avalua cadascun dels vuit tipus de personalitat d'en Millon i també per l'escala novena o Clínica, indicativa de la intensitat i desproporció de les pròpies autoavaluacions i per tant de l'estat mental i emocional de la persona avaluada.

Intentem que tots els adjectius que es presentessin en l'IA-TP siguin de fàcil comprensió per les edats estudiades, així hem dissenyat un protocol on al costat de cada ítem adjectiu, s'explicita el seu significat.

Donades les necessitats específiques que presenten alguns estudiants dels nostres centres docents, com són dificultats de visió, motrius o d'atenció i concentració, etc., està previst que en una futura edició de l'IA-TP s'elabori un disseny informatitzat de l'IA-TP, que faciliti i permeti els ajuts adients a les necessitats que presenti la persona a avaluar.

L'IA-TP que presentem a continuació és un llistat d'adjectius autodescriptors de la personalitat que ha anat adquirint forma al llarg de la seva investigació, per convertir-se finalment en una mesura comprensiva i objectiva que estudia els vuit tipus bàsics de la personalitat de Millon.Th.(1969/1983), en nou escales dissenyades mitjançant un llistat de 146 adjectius autodescriptors de la personalitat per a ser emprada per l'estudi de la personalitat normal i anormal en adolescents.

El llistat d'adjectius que es presenta és en llengua espanyola i catalana ; tot i que per a la construcció de la prova s'ha fet servir només la versió en espanyol, donat que les investigacions que la precedeixen estan fetes en aquesta llengua i es deixa per un proper treball de recerca la validació de la prova en català.

1.3.- Explicació del tema.

En el nostre plantejament volem constatar empíricament que existeix una relació entre la personalitat avaluada de forma normal en poblacions normals i l'avaluació de la personalitat de manera clínica en poblacions clíniques. No es tracta, per consegüent, de constatar empíricament, una proposició filosòfica sobre el continuum normalitat-anormalitat en cada persona; sinó, simplement, de verificar si els factors subjacents a un instrument pensat per a avaluar la personalitat normal en persones normals, té relació amb els factors subjacents a un instrument pensat per a avaluar els trastorns de la personalitat.

En primer lloc, considerem que ambdós instruments han de ser distints sobretot respecte al que pretenen avaluar o sigui segons la seva validesa del constructe. En el cas dels instruments d'avaluació de la personalitat normal es pressuposa que aquests instruments s'hauran construït de forma oberta sense prejudicar ni el nombre de factors distints de personalitat que avaluaran, ni tan sols la denominació verbal de cadascun d'aquests possibles factors, ja que cada dimensió de personalitat serà el resultat de les agrupacions d'ítems que l'anàlisi factorial exploratòria ens posarà de manifest, segons les respostes de les persones a aquells ítems. A aquesta forma de procedir se la coneix com categorització politètica de les respostes de moltes persones a uns mateixos ítems i va ser proposada per Eysenck i Eysenck (1985).

En el cas de l'avaluació clínica de la personalitat, cal considerar que els instruments que s'han elaborat fins ara (escales) o bé mesuren un únic síndrome, trastorn o patologia mental, conegut per endavant i definit per la pràctica clínica; o com en el cas dels trastorns de personalitat, avaluen uns determinats trastorns, definits prèviament per l'experiència clínica acumulada i per tant aquests instruments busquen aquells ítems o preguntes que posin de manifest aquells trastorns, definits d'aquella forma i no altres possibles. D'aquí que se segueixi en aquest cas un model nomotètic de categorització de les respostes àmpliament assumit per T.Millon (1990).

En segon lloc, ambdós tipus d'instruments han de tenir una configuració material semblant que no condueixi a esbiaixar les respostes pel seu format ni pel tipus de respostes que demanin, ni impedeixin la comparança dels resultats d'un instrument amb els resultats de l'altre.

1.4.- Objectius que es pretenen assolir.

El nostre objectiu principal és, doncs, elaborar un llistat d'adjectius descriptors de la personalitat normal, mitjançant el qual pretenem avaluar la predisposició als trastorns de l'Eix II del DSM-IV, en una població normal d'adolescents d'ambdós sexes.

Amb aquest instrument d'avaluació perseguim dues finalitats: a) Afavorir la prevenció en salut mental en la situació escolar, però també en els diferents contextos que envolten l'adolescent, i b) Evitar la co-morbilitat entre síndromes psicopatològics i trastorns de personalitat.

Pel que fa al primer aspecte, la prevenció en salut mental, podem dir que l'experiència ens ha ensenyat que és incorrecte utilitzar ítems que s'han redactat, pensant en poblacions

clíniques i aplicar-los a poblacions normals; puix que la interpretació psicològica del significat de les proposicions que constitueixen aquests ítems és necessàriament distinta d'unes poblacions a les altres i pot provocar, en els examinats de les poblacions generals i no clíniques, reaccions hipocondríiques, temors infundats i dubtes sobre la seva pròpia salut mental, i per tant, absència de validesa de la prova.

Pensem, però, que és necessari conèixer la disponibilitat, o vulnerabilitat de cada persona, cap a un o altre dels diferents trastorns de personalitat si volem realitzar una activitat preventiva en salut mental que sigui realment eficaç. Per això hem pensat en l'IA-TP com un instrument d'avaluació que, sense induir problemes personals a qui se li administri, ens permeti predir la seva personalitat en relació als possibles trastorns de personalitat que li puguin afectar.

Pel que fa al segon aspecte, la co-morbilitat, cal considerar la personalitat pre-mòrbida com una alternativa a la co-morbilitat entre el trastorn de personalitat (Eix II del DSM-IV) i la síndrome psicopatològica (Eix I del DSM-IV). L'experiència ens ha ensenyat que és pràcticament impossible conèixer la personalitat d'una persona que ha manifestat ja un determinat trastorn psicològic, atès que aquest mateix trastorn influirà en la seva conducta en respondre als possibles instruments d'avaluació de la personalitat, de la mateixa manera com influeix en les entrevistes clíniques, produint una confusió entre les característiques de la seva personalitat pre-mòrbida, que ens és desconeguda, i els símptomes que acompanyen al seu trastorn.

Sembla per tant necessari, per al tractament psicopedagògic i psicològic, el poder disposar d'un coneixement de la personalitat pre-mòrbida d'aquella persona, que ara sofreix un trastorn de personalitat o una síndrome psicopatològica, prèvies a la manifestació dels símptomes que ara li afligeixen d'una manera probablement irreversible. Així pretenem que l'IA-TP sigui un instrument d'avaluació que ens faciliti el coneixement de la personalitat prèvia al trastorn o patologia, la qual cosa ens permetrà discriminar entre la seva personalitat i el trastorn o síndrome i comprendre millor si es tracta d'un trastorn de la personalitat amb el qual ens enfrontem, o si es tracta d'una síndrome.

1.4.- Hipòtesi inicial de treball. Marc teòric i conceptual.

El marc conceptual en que es desenvolupa l'IA-TP és la teoria de Millon (1969/1983) enunciada en *Modern Psychopathology* (1983). Tot i que és una teoria pensada per l'estudi dels estils patològics de la personalitat, com el mateix autor indica en aquest llibre, pot ser aplicable tant a estils de personalitat normal com patològic, ja que considera que

La personalitat sorgeix de les mateixes fonts, la recerca activa o passiva del reforç social. Les diferències entre el desenvolupament normal de la personalitat i el patològic es trobarien en el caràcter, la intensitat, la duració i la persistència de certes influències, a partir de les quals algunes persones adquireixen hàbits i actituds maladaptatius mentre que d'altres no.

El *model bio-psico-social* de Millon (1981) parteix, doncs, de tres premisses bàsiques:

- a) Activat –Passivitat, com a resposta del nostre sistema corporal relacionat amb la debilitat o força del sistema nerviós.
- a) Els Altres, que constitueix la base del reforç social de la nostra conducta.
- b) El Plaer-Dolor, relacionat amb el trauma psicològic i l'etiopatogenia dels trastorns.

El constructe *Activitat-Passivitat* es refereix a la percepció d'energia disponible que té l'individu abans de realitzar una conducta, la qual el predisposarà a una forma diferent d'afrontar la situació, ja sigui de forma activa i prenent la iniciativa, tractant de canviar-la amb la seva conducta; o bé de forma passiva, sense influir en la situació i essent només reactiu a ella.

Així, les persones actives tendeixen a un tipus de conducta vigilant i d'alerta i la dirigeixen cap a finalitats concretes per tal de provocar canvis en la situació, de forma persistent i ambiciosa. Els actius es caracteritzen per ser persones amb iniciativa, plenes d'energia i emprenedores en la temptativa del control de les circumstàncies.

Les persones passives, en canvi, estan poc interessades en crear estratègies per aconseguir les seves fites; manifesten poca persistència i ambició i mostren una actitud resignada davant les circumstàncies de la vida i el entorn. Són persones que deixen que les situacions segueixin el seu curs, sense influir en elles mitjançant les seves actuacions.

Millon delimita de forma instrumental la dimensió social *Els Altres*, segons si la satisfacció del que realitza l'individu en una situació determinada la troba en ell mateix o bé espera que siguin els altres qui gratifiquin la seva actuació. Ens trobem així, davant d'almenys dos estils diferents de personalitat, l'estil independent i l'estil dependent.

L'estil independent caracteritza aquelles persones que han après que el reforç positiu i negatiu depèn d'un mateix i per tant els èxits i els fracassos de les seves actuacions només

els són atribuïbles a ells mateixos. Les persones que tendeixen a un *estil dependent* de la personalitat són aquelles que han après que els sentiments associats al plaer i al dolor provenen dels altres. Són Els Altres, qui per reforç social, converteixen les situacions en agradables i desagradables. Així, les persones dependents presenten una forta necessitat de suport extern i requereixen de la constant atenció dels demés. El fet de sentir-se privats de l'afecte social els porta a experimentar sensacions de malestar, disconformitat i de pena. Però no totes les persones mostren tant clarament la seva conducta en aquest dos estils de personalitat. Algunes persones estan incapacitades per experimentar la motivació necessària per atansar-se al reforç positiu i evitar el negatiu; de forma semblant poden presentar dificultats per trobar gratificació de la seva conducta en ells mateixos o en els altres. Aquest grup de persones que no han après a localitzar la font del reforç social i l'atribueixen a l'atzar, al destí o bé a la sort, són persones que tenen un *estil desvinculat* de personalitat. Mentre aquest tipus de persones dubten entre la conformitat i la dependència i la disconformitat i la independència, expressen un fort desig d'independència de pensaments, sentiments i conductes.

Millon diferencia alhora un quart estil de personalitat, segons el reforç social, que anomena *estil distant* i caracteritza aquelles persones que no han après a experimentar cap tipus de reforç social en la seva conducta i presenten una disminució en la capacitat per sentir plaer i dolor, fins i tot són incapaces de sentir plaer i pena en el reforç social, malgrat ser sensibles al dolor.

De la combinació de la font del reforç social i de la percepció del tipus d'energia disponible per a realitzar una acció, Millon elabora un paradigma aplicable a la naturalesa agradable i desagradable del reforç social i a la font psicològica del plaer-dolor, a partir del qual sorgeixen els vuit tipus bàsics de personalitat més tres severs i la seva relació amb els tipus de personalitat normal estudiats per Strack, S (1987) en el PACL i per nosaltres en l'IA-TP.

A continuació es presenta el paradigma explicatiu de la teoria de Millon, segons Tous, J.M. (1987) i adaptat al DSM-IV.

-Tabla 1.Paradigma explicatiu de la teoria de Millon.

	Font de reforç			
Bio	Social			Psico
Energia	<i>Independent</i>	<i>Dependent</i>	<i>Ambivalent</i>	<i>Desvinculat</i>
<i>Activitat</i>	* Convincent ** Agressiva/ Antisocial *** Paranoide	* Sociable ** Gregària/Histriònica *** Cicloide	* Sensitiva ** Negativista/ Passiu-Agressiu *** Cicloide	* Inhibida ** Evitativa *** Esquizotípic
<i>Passivitat</i>	* Confiada ** Narcisista *** Paranoide	* Cooperativa ** Sumissa/Dependent *** Cicloide	* Respectuosa ** Conformista/ Obsessiu-compulsiu *** Paranoide	* Introvertida ** Asocial *** Esquizoide

*Tipus de personalitat estudiats por Strack,S. (1987) en el PACL, i per nosaltres en l'IA-TP.

** Tipus de personalitat anormal en Millon, Th. (1963,1989) i contemplats en DSM-IV.

*** Trastorns severs de personalitat estudiats por Millon, Th. (1963,1989) i contemplats en el DSM-IV.

Millon (1996) diferencia els diferents tipus de trastorns de personalitat segons:

1- *Personalitats amb dificultat per reconèixer el reforç positiu i negatiu:*

- Trastorn esquizoide de la personalitat. Patró Asocial (Passiu-distant). Tipus de personalitat normal **Introvertida**.
- Trastorn de personalitat per evitació. Patró Evitatiu (Actiu-distant). Tipus de personalitat normal **Inhibida**.

2- Personalitats amb problemes interpersonals:

- Trastorn de personalitat per dependència. Patró Sumís (Passiu-dependent). Personalitat normal **Cooperativa**.
- Trastorn histriònic. Patró Gregari (Actiu-dependent). Personalitat normal **Sociable**.
- Trastorn narcisista. Patró egòlatra (Passiu-dependent). Personalitat **Confiada**.
- Trastorn antisocial. Patró Agressiu (Actiu-independent). Personalitat **Convincent**.

3- Personalitats amb dificultats per atribuir la font del reforç:

- Trastorn compulsiu. Patró Conformista (Passiu-desvinculat). Tipus de personalitat normal **Respectuosa**.
- Trastorn negativista. Patró vacil·lant (Actiu-desvinculat). Tipus de personalitat normal **Sensitiva**.

La relació existent entre els tipus de personalitat normal, els tipus de personalitat en Millon i els trastorns severos de la personalitat s'expliquen en base al concepte de continuïtat sindròmica que introdueix el mateix autor en la seva teoria, segons el qual des d'un tipus de personalitat normal es pot arribar a una conducta lleument alterada i d'aquesta a una greument trastornada.

Així, des d'un tipus de personalitat **Convincent**, que en la seva conducta normal la podem considerar com una persona dura, assertiva, enèrgica; davant una situació d'alteració emocional, tendeix a manifestar-se per mitjà d'una conducta agressiva, i si la situació provocadora de tensió emocional continua i augmenta provocarà una conducta paranoide.

La personalitat **Sociable** en la seva conducta normal es manifesta amb una expressió amigable, davant una situació que li provoqui alteració emocional lleu el seu comportament serà gregari o ben al contrari histriònic; i si la situació provocadora de tensió persisteix i augmenta, desenvolupa un trastorn cicloide.

La personalitat **Sensitiva** en situacions normals manifesta un comportament sensible, davant alteracions emocionals tendeix a realitzar conductes negativistes i tindrà un comportament cicloide si persisteix i augmenta la tensió emocional.

La personalitat **Inhibida** en situacions normals manifesta una conducta indiferent davant canvis emocionals lleus i tindrà un comportament evitatiu si perdura i augmenta la tensió emocional observarem un trastorn cicloide en la seva personalitat.

La personalitat **Confiada** en la seva conducta normal manifesta una conducta translúcida davant una situació d'alteració emocional lleu presenta una conducta narcisista i si la

situació provocadora de tensió emocional perdura i augmenta desenrotllarà una conducta paranoide.

La personalitat **Cooperativa** es manifesta servicial però davant una tensió emocional lleu la seva expressió de conducta serà de submissió i si la tensió va en augment presentarà un comportament cicloide.

La personalitat **Respectuosa**, de comportament educat i formal, davant una situació de lleu tensió emocional es comportarà de manera conformista però si aquesta perdura i va en augment presentarà trastorns paranoïdes

La personalitat **Introvertida** en situacions normals manifesta una conducta no expansiva i; en situacions de lleu alteració emocional manifesta un comportament asocial, de perdurar aquesta tensió, provocaria en ella un tipus de comportament esquizoide.

Les persones que tenen tendència a presentar un tipus de **trastorn Paranoide** i caracteritzen per ser desconfiades, suspicaces i que refereixen atacs permanents contra els que els envolten. Perceben als altres com una amenaça per a elles mateixes.

Els paranoïdes són persones agressives, competitives i poc amigables. Aquest tipus de percepció confirma els continguts del seu pensament, amb la qual cosa es genera un cercle de respostes cada vegada més agressives. Aquesta distorsió perceptual genera en elles sentiments de por i d'inseguretat que li provoquen conducta de fugida i d'atac als seus "enemics".

Les persones amb **trastorn Cicloide** tendeixen a ser persones insegures en les seves relacions interpersonals, donada la incertesa que els provoca la resposta que els altres tindran sobre el seu comportament, el que els duu a actuar amb sentiments d'inadequació social i a augmentar el seu comportament solitari. Aquestes creences fan que aquest grup de persones percebi als altres com incontrolables, la qual cosa els aporta inseguretat en les relacions que estableixen amb els que els envolten. De fet no saben expressar clarament el que esperen dels altres. Són persones que, a l'iniciar les seves relacions, posen en elles una gran càrrega afectiva, però de cop i volta es tornen éssers irritables, sense que els altres entenguin la causa. Això és degut al fet que al donar afectivitat, esperen que els altres captin i compleixin els seus desitjos, de no ser així, responen amb una gran càrrega d'ansietat que els provoca el sentir-se incompresos.

Les persones que presenten tendència al trastorn **Esquizotípic i l'Esquizoide** tendeixen a establir relacions il·lògiques i absurdes, màgiques sovint, entre fets de la vida importants per a la persona. Aquestes creences els provoquen un tipus de percepció social i un

coneixement de la realitat cada vegada més allunyada de la que tenen els altres. La qual cosa genera sentiments supersticiosos, un aïllament social i una incapacitat i inhabilitat per a establir contactes afectius i emocionals amb els qui els envolten, presentant conductes cada vegada més rares i excèntriques, indiferents a les respostes dels altres que no faran sinó augmentar el seu tancament afectiu.

- Taula 2. Tipus de personalitat estudiats en l'IA-TP, de tipus de personalitat en Millon i els desordres de personalitat contemplats en el DSM-IV.

<i>IA-TP</i>	<i>Millon</i>	<i>DSM-IV</i>
Introvertida	Asocial	Esquizoide
Inhibida	Evitativa	Evitativa
Cooperativa	Sumissa	Dependent
Sociable	Gregària	Histriònica
Confiada	Narcisista	Narcisista
Convincent	Agressiva	Antisocial
Respectuosa	Conformista	Obsessiu-compulsiu
Sensitiva	Negativista	No-especificat (Passiu-agressiu)
Trastorns severos		Esquizotípic/Esquizoide.
		Cicloide
		Paranoide

Els resultats obtinguts en la tesi doctoral i la conveniència que els EAPs podem disposar d'una prova d'avaluació dels trastorns de la personalitat adolescent, basada en l'Eix II del DSM-IV , pensada per ser aplicada a la població normal, ens van animar a considerar la possibilitat de seguir amb el tema i presentar-lo com a projecte de recerca amb la finalitat d'elaborar una prova estandarditzada, útil alhora i de fàcil aplicabilitat també per altres serveis d'altres departaments, organismes públics i privats i professionals que s'ocupen del benestar de l'adolescent.

Sabiem de les avantatges i les falles en l'adaptació del PACL a llarg dels treballs esmentats anteriorment, per això vam pensar en elaborar una prova totalment nova, que tot i essent un llistat d'adjectius, per les facilitats que comporta en la seva aplicació i correcció, introduís

nous adjectius a partir de ressenyes bibliogràfiques més actualitzades i avalués els trastorns de la personalitat del DSM-IV amb una ordenació diferent, donat que com es reconeix en el mateix manual (DSM-IV, 2000) els diferents sistemes d'agrupació que s'hi presenten no han estat validats de forma consistent.

La nostra proposta d'ordenació dels trastorns de la personalitat es basa en la tècnica diferencial, és a dir que mitjançant la utilització d'un instrument psicològic d'avaluació dels mateixos – el llistat d'adjectius autodescriptors de la personalitat, objecte del nostre treball –, i d'una anàlisi correlacional entre els seus ítems, ens permeti decidir què és el que realment avalua el nostre instrument, a partir del que pretenia avaluar, segons la construcció del mateix. No hem de confondre la tècnica diferencial que proposem per a estudiar empíricament l'agrupació dels trastorns de la personalitat, les alteracions de l'estat d'ànim i els trastorns de la personalitat, amb les alteracions per substàncies i trastorns de la personalitat i entre canvis de personalitat per malaltia somàtica i els trastorns de la personalitat, que es recullen en l'Eix III del DSM-IV.

Partim del model inicial proposat per T. Millon (1985) per a ordenar des d'un punt de vista teòric els distints trastorns de personalitat en relació amb possibles trets de personalitat normal. La justificació de la utilització d'un model de trastorns de personalitat per a l'avaluació de la personalitat en una població normal la fem des de l'explicació conceptual, basada en la suposada existència d'un continuum entre la normalitat i l'anormalitat, segons el qual quan una persona manifesta una conducta d'afrontament de forma flexible i adaptativa, sigui quin sigui el seu estil de personalitat, aquest se situa en l'extrem de la normalitat; mentre que quan una persona manifesta una relació amb el seu medi habitual, difícil i inflexible, podem dir que el seu estil de personalitat està en l'extrem de l'anormalitat. Per tant la teoria no ens diu que existeixen dimensions de personalitat normals i dimensions anormals; sinó que les mateixes dimensions poden donar-se de forma mal-adaptativa, ja sigui per la monopolització de totes les possibles respostes en una sola dimensió, o simplement per l'exagerada magnitud en més o en menys d'un grup de dimensions positivament significatiu de trastorn.

Exemples de grups de dimensions de personalitat relacionats amb trastorns específics de la personalitat els trobem en Millon, T. (1998). Així els problemes distímics d'ansietat i depressió tindrien una major probabilitat de manifestar-se en persones amb personalitats *Introvertides i Inhibides*; mentre que la major probabilitat de problemes interpersonals estaria en els extrems negatius de les personalitats *Cooperativa, Sumissa, Sociable (histriònica), Confiada (narcisisme) i Convincent (antisocial)*; i les dimensions de personalitat *Respectuosa i Sensitiva* tindrien una major probabilitat de sustentar conductes conformistes i negativistes que estan en la base dels trastorns compulsius i obsessius.

Entenem que aquest model representa una alternativa d'ordenació dels trastorns de personalitat descrits fins ara en el DSM-IV, que ens permet:

1. Pressuposar una ordenació jeràrquica entre trastorns de personalitat moderadament desadaptatius i trastorns de personalitat severament disfuncionals, de tal manera que es pot accedir a un trastorn sever de personalitat per diversos trastorns moderadament desadaptatius de personalitat.
- 2- Establir una relació explícita entre trastorns de personalitat i trets de personalitat estudiats en persones normals o elaborats a partir de poblacions no clíniques, o sigui amb absència de tractaments psiquiàtrics o psicològics.

L'IA-TP. Inventari d'Adjectius per a l'estudi dels trastorns de personalitat ha estat construït per avaluar i investigar les vuit dimensions de personalitat proposades pel model nomotètic de la personalitat de T.Millon (1969, 1983, 1998) per adolescents

En el nostre treball, partint del marc teòric i conceptual proposat per Millon, ens proposem elaborar un inventari d'adjectius descriptors de la personalitat pensat per avaluar la personalitat normal adolescent, des de l'estudi de les vuit dimensions bàsiques proposades per en Millon, més una novena escala Clínica, que seria indicativa de la intensitat desproporció de les avaluacions i per tant de l'estat emocional i mental d'aquella persona.

Les fonts que en les quals ens hem basat són la descripció en castellà dels trastorns de personalitat de l'Eix II del DSM-IV, les descripcions dels trastorns de personalitat, aparegudes en les traduccions al castellà dels manuals de Millon, el nostre estudi previ amb adjectius bipolars (Tous i Andrés, 1991) i els estudis portats a terme en la meva tesi doctoral sobre el PACL (1999), aplicat a adolescents d'ambdós sexes.

Cal tenir en compte que el traduir d'un idioma a l'altre les proposicions verbals té grans dificultats, i encara més per a aconseguir transmetre, no només la significació verbal de les frases interrogatives o simplement afirmatives, sinó també la significació psicològica que en definitiva és la més important a l'hora d'interpretar les respostes dels examinats.

El problema es fa molt més cabdal, encara, si es tracta de traduir adjectius aïllats, o sigui sense una contextualització verbal que precisi el seu significat. Cada adjectiu pot tenir per si mateix diferents traduccions igualment vàlides; és per aquest motiu que l'IA-TP s'ha dissenyat i elaborat en llengua espanyola, per tal de poder fer estudis correlacionals de l'IA-TP amb altres tests de personalitat ja baremats i estandarditzats en adolescents; tot i amb això, en aquest treball (Veure Annexes. p.:114) es presenta el llistat d'adjectius en la versió catalana.

Pel que totes aquestes consideracions porten a repetir els passos ja indicats, que va seguir

Strack per a la confecció del seu llistat d'adjectius en llengua anglesa i americana, a l'hora de confeccionar el nostre propi llistat d'adjectius en castellà i en català; tot i que en aquest treball, com a continuïtat de la tesi doctoral, només treballarem la versió castellana i deixem per una propera investigació l'elaboració de l'IA-TP en català.

Per escollir, doncs, cada adjectiu en concret ens vam decidir per aquells amb major freqüència d'ús en els casos en què sigui possible, per a facilitar la màxima comprensió de l'inventari en una població general, evitant presentar més d'una vegada cada adjectiu, adjectius sinònims o antònims, adjectius que denominen problemes psicològics i adjectius formats per més d'una paraula.

a) En primer lloc l'inventari IA-TP. Inventari d'Adjectius per a l'estudi dels Trastorns de la Personalitat, estaria constituït per un nombre determinat d'ítems o adjectius distints que la persona a avaluar podria escollir o rebutjar de forma racional, la qual cosa permetrà una administració ràpida de l'inventari, sense excessives complicacions, ja que es tracta simplement d'assenyalar l'adjectiu que es considera descriptor de algun aspecte de la pròpia personalitat i simplement deixar en blanc aquells adjectius que es considera que no són descriptors d'un mateix.

Es mantindrien les nou escales, les vuit corresponent als vuit tipus bàsics de personalitat descrits per Millon en el DSM-IV i l'Esc9. Clínica en la qual una puntuació alta en els adjectius seleccionats seria indicativa de la situació actual de la persona segons la seva autopercepció. Cadascuna de les 9 escales estarà formada per un nombre igual d'adjectius distints amb ítems divergents o propis de l'escala a la qual pertanyen i convergents o comuns amb altres escales. D'aquesta manera intentem assegurar empíricament la pressuposició teòrica d'en Millon de que tots els factors de personalitat i per això els seus trastorns formen una estructura, els elements de la qual se solapen entre si.

b) En segon lloc, l'instrument s'hauria de poder utilitzar tant com autoinforme o auto-avaluació del propi interessat com per hetero-avaluació, quan els adjectius són escollits o rebutjats per una persona que intenta fer-ho com pensa que ho faria la persona a avaluar, que creu conèixer prou bé, sigui per raons de proximitat, com els pares, amics; o per raons de professió, professors i tutors.

S'hauria de poder administrar també de forma col·lectiva a l'aula o en grup, amb un disseny que permetés tenir a la vista tot el llistat d'adjectius que constitueixen la prova.

En alguns casos en els que l'administrador preveu que la persona a avaluar presenta necessitats específiques, sigui per dificultats de lectura o de visió, sensorials o d'atenció i concentració, està previst en una futura edició que la prova pugui ser administrada

mitjançant un disseny informatitzat que d'adapti a les necessitats específiques de la persona a avalua.

Encara que tot llistat d'adjectius pot utilitzar-se per avaluar qualsevol cosa, persona, grup, objecte o concepte, la correcció prevista en l'IA-TP només assegura l'avaluació dels tipus de personalitat en relació als trastorns de l'Eix II del DSM-IV.

c) En tercer lloc, cal considerar que aquest treball es centra en l'avaluació d'unes categories de personalitat, relacionades amb uns trastorns establerts per endavant pels teòrics, clínics, psiquiatres i psicòlegs que van construir l'Eix II del DSM.

En l'actualitat existeixen almenys dues teories que fonamenten els diferents trastorns de l'Eix II del DSM. Una més clàssica proposada inicialment per T. Millon i que es va basar en una comprensió de l'ésser humà com un ens biopsicosocial i que forma part de les teories interpersonals de la personalitat; i una altra més actual, que prové de les proposicions de la psicologia evolucionista, desenvolupada per A.T.Beck (1999) i semblant a l'assimilada últimament per T.Millon (1998/1999), mitjançant el seu concepte de polaritats significatives per al desenvolupament personal.

Amb tot, l'interès de l'IA-TP no està en demostrar empíricament la validesa d'una o una altra d'aquestes teories; sinó simplement proporcionar un instrument que permeti l'avaluació fiable i vàlida de les categories de personalitat que fonamenten els trastorns acceptats per l'Eix II del DSM, en la població normal adolescent.

d) En quart lloc considero important esmentar que per a nosaltres les categories que constitueixen l'Eix II del DSM-IV formen part d'una estructura complexa de trastorns que es solapen entre si i que es manifesten des d'un nivell moderat de desadaptació passant per un nivell greu fins un nivell més profund que comporta dificultats d'autonomia personal considerades des del punt de vista psicològic.

Per aquest motiu, encara que clínicament es presentin els trastorns de personalitat com independents entre si per facilitar un millor diagnòstic clínic, des de les teories que els van fonamentar existeix una jerarquització piramidal des dels trastorns moderats fins els més greus; de tal manera que es pot accedir a un trastorn greu de personalitat a partir de diferents trastorns moderats de personalitat i aquests es poden donar a partir de diferents trets de personalitat normal. Això és així, puix la personalitat, i per això els seus trastorns, és una estructura de factors, dimensions o trets, i la seva desadaptació augmenta en la mesura que aquesta estructura es veu més dominada per només un d'aquests trets; això justifica que a partir de pocs trets podem avaluar els diversos trastorns de personalitat.

e) En cinquè lloc, seguirem un desenvolupament seqüencial de construcció de l'inventari

semblant al plantejat per Strack (1987) que a la vegada es va basar en les proposicions de Loevinger (1970) i en la teoria de Millon (1963,1989), seguint cadascuna de llurs etapes:

e.1- La primera etapa, anomenada de *validesa substantiva*, vàrem buscar els adjectius que descriguin els diferents trastorns a avaluar, seleccionant aquells que indiquin el nivell més moderat del trastorn, els que considerem que tenen més freqüència d'ús i que no corresponguin a denominacions de les mateixes categories que volem avaluar.

e.2- La segona etapa va consistir en verificar, mitjançant una estructura de intercorrelacions de totes les escales, si realment aquestes correlacions posen de manifest una estructura amb significat psicològic, per a tota la mostra estudiada. De fet, considerem aquesta etapa com la *validesa estructural* de l'inventari, sense arribar en aquest treball a utilitzar l'anàlisi factorial exploratòria, que en el nostre cas servirà per treballar en futures investigacions si es compleix empíricament el model de tipus o trets de personalitat del qual partim.

e. 3- La tercera etapa va consistir en establir la *validesa externa* de l'inventari i de cadascuna de les seves escales mitjançant correlacions amb altres tests, com el NEO PI-R. (Cots i Mc Crae, 1999).

f) En sisè lloc vàrem passar a l'estandardització de les puntuacions de les escales per a tota la mostra i per separat per a homes i dones, a partir d'una mostra d'adolescents d'ambdós sexes, estudiants tots ells de 2n cicle d'ESO i Batxillerats.

Aquesta fase es va portar a terme en aquells centres d'ensenyament secundari que han donat la seva conformitat i autorització, sota el vist-i-plau de la Inspecció d'Ensenyament. La mostra es va recollir doncs entre els alumnes que cursen 2n cicle d'ESO i Batxillerats de centres escolars de la Delegació Territorial de Tarragona.

El mateix Dept. de Personalitat, Avaluació i Tractament Psicològic de la UB, es va oferir per la correcció mecanitzada de les proves i per al tractament estadístic dels diferents apartats de la construcció empírica de la prova que es faria amb el programa SPSS. Alhora va posar a la meua disponibilitat els diferents instruments d'avaluació de la personalitat ja estudiats anteriorment i citats en aquest treball, realitzats amb mostres espanyoles i catalanes.

g) En setè lloc es va elaborar una descripció breu però rellevant de cadascuna de les dimensions de personalitat avaluades, en relació amb els trastorns que fonamenten. Pel que, a més de la puntuació empírica, vam disposar d'una descripció verbal de les mateixes. Fidels a la nostra proposició que la personalitat és una estructura de factors o trets de

menor o major intensitat, es van elaborar alguns perfils partir de casos individuals anònims i reals, perquè servissin d'exemple diagnòstic i es va dissenyar una correcció informatitzada de la prova amb el programa Excel.

Pel que fa a l'aplicació pràctica en els centres d'ensenyament, l'elaboració de l'inventari d'adjectius està pensada per avaluar els possibles trastorns de personalitat en adolescents que formen part d'una població normal i sana, i no patològica, i que per tant són susceptibles de presentar necessitats educatives específiques que comporti una administració de recursos i una atenció adient a les necessitats que presentin.

L'IA-TP està pensat per a obtenir una informació sobre la vulnerabilitat o major disposició, a partir de l'estudi de trets de personalitat normals, cap a algun tipus de trastorn de personalitat estudiats en l'Eix II del DSM-IV, en adolescents psicològicament sans que no estant rebent cap tipus de tractament psicològic i psiquiàtric, i que gaudeixen d'una autonomia personal que els permet continuar els seus estudis en centre docents ordinaris.

L'estructura de l'IA-TP està pensada perquè cap puntuació alta en alguna de les vuit primeres escales, per molt elevada que sigui, posi de manifest un trastorn de personalitat en aquella persona i això, no només per les precaucions que s'han de prendre amb tot instrument d'avaluació que no formi part d'un sistema més ampli i variat de diagnòstic, sinó simplement perquè l'únic que ens indica és una major disposició o vulnerabilitat, en cas d'aparèixer un trastorn que aquest sigui coherent amb l'estructura de personalitat avaluada.

Què passa quan el llistat d'adjectius descriptors de la personalitat, com és l'IA-TP, s'administra a poblacions normals en les quals, possiblement, hagi alguna persona amb un trastorn latent de personalitat? . En aquests casos ens és de gran utilitat l'escala 9 o escala que anomenem Clínica, ja que els adjectius seleccionats per a la mateixa ens permetran avaluar la intensitat o desproporció de les avaluacions, la qual cosa posaria sobre avís de l'estat emocional i mental d'aquella persona.

CAPITOL 2.

TREBALL REALITZAT

2.1.- Disseny del pla de treball.

El pla de treball s'ha dissenyat seguint diferents fases plantejades en treballs inicials Strack, S. (1987) i utilitzades també en la tesi doctoral (Pont, N., 1998), basades en les proposicions de Loevinger (1970) i seguint la teoria de Millon (1969/1983).

Fases
<p>a.- La primera etapa, anomenada de validesa substantiva, hem fet una recerca bibliogràfica dels adjectius que descriuen els diferents trastorns a avaluar, seleccionant aquells que indiquen el nivell més moderat del trastorn, aquells amb més freqüència d'ús i que no corresponen a denominacions de les mateixes categories que volem avaluar.</p> <p>Aquesta etapa compren els següents passos:</p> <p>a.1.- <i>Elaboració del llistat d'adjectius</i>, l'IA-TP.</p> <p>L'IA-TP consta de 146 ítems-adjectius descriptors dels vuit tipus de personalitat proposats per en Millon Per assegurar una millor comprensió de cadascun d'ells en les edats adolescents, es va redactar la llista d'adjectius amb la seva significació al costat. (Veure Annexes, pp 108:</p> <p>a.2 -<i>Administració</i> de dues proves verbals, el propi llistat d'adjectius IA-TP i el NEO PI-R (Costa i Mc Crae, 1999) a alumnes de 2n cicle d'ESO, i dels dos cursos de Batxillerat.</p> <p>a.3.- <i>Correcció mecanitzada</i> de les proves, amb la col·laboració del Laboratori Mira y López. Dept de Personalitat, Avaluació i Tractament Psicològic de la UB.</p> <p>a.4.- <i>Tractament estadístic</i> dels diferents apartats de la construcció empírica de la prova amb el programa SPSS, en col·laboració amb el mateix Laboratori Mira y López. Dept. de Personalitat, Avaluació i Tractament Psicològic de la UB.</p>
<p>b).- La segona etapa va consistir en establir la validesa estructural de la prova al verificar mitjançant una <i>estructura de intercorrelacions</i> de totes les escales de l'IA-TP i estudiar si realment les correlacions que s'estableixen entre elles posen de manifest una estructura amb significat psicològic, per a la mostra estudiada d'adolescents.</p>
<p>c).- En la tercera etapa vam establir la validesa externa de l'inventari i de cadascuna de les seves escales mitjançant les <i>correlacions trobades entre l'IA-TP i el NEO PI-R</i> (Costa i Mc Crae, 1999).</p>
<p>d).- Estandardització de les puntuacions de les escales per a la mostra conjunta i establint la diferència de gènere.</p>
<p>e).- Ànàlisi de les funcions predictives de respostes a l'atzar i desitjabilitat social alta i baixa, per homes i dones adolescents</p>

f).- La **Redacció de l'inventari IA-TP** per l'avaluació dels trastorns de la personalitat adolescent amb :

f.1.- La descripció de les dimensions de personalitat avaluades.

f.2.- El propi llistat d'adjectius en dues versions:

- El llistat de 146 ítems adjectius.
- El llistat del 146 ítems-adjectius amb la descripció de cadascun d'ells per facilitar una millor comprensió del seu significat en adolescents.

f.3.- Les instruccions per completar la prova.

f.4.- L'estandardització de les puntuacions.

f.5.- L'elaboració alguns perfils a partir de casos individuals anònims i reals, com a exemples.

f.6.- La *correcció informatitzada* de l'IA-TP, mitjançant el programa EXCEL, per homes i dones adolescents

g) .- Presentació de **la memòria** completa i resum dels continguts on s'especifiquen i es desenvolupen cadascun d'aquest apartats.

2.2.- Mètode.

2.2.1.- Subjectes.

La nostra investigació està centrada en una mostra formada per nois i noies adolescents normals, estudiants tots ells en centres escolars públics i concertats, matriculats en l'últim curs d'ESO i en els dos primers de Batxillerat. Tots els centres en els quals s'ha recollit la mostra van expressar la seva conformitat i autorització per fer-ho, sota el vist-i-plau de la Inspecció d'Ensenyament.

Segons els professors, els subjectes que formen la mostra presenten un nivell de lectura adequat per completar de forma vàlida les proves proposades, i són considerats persones normals; en cap cas es van presentar condicions mentals i psíquiques que aconsellessin realitzar la prova en altre moment o desestimar la seva aplicació.

Descripció de la mostra.

La nostra mostra es pot considerar-se bastant homogènia en gènere i edat ja que consta d'un total de 429 subjectes adolescents normals dels quals 196 són homes i 233 són dones; és a dir, un 45.68 % del total de la mostra estudiada són nois adolescents i 54.31% són noies adolescents. Les edats de la mostra oscil·len entre els 15 i els 18 anys.

- Taula 3.Distribució de la mostra segons el gènere.

	N	%
Homes	196	45.68%
Dones	233	54.31%
Total	429	

Si ens atenem al tipus d'escolaritat que presenta la nostra mostra, aquesta s'ha obtingut a partir de les respostes donades als qüestionaris pels alumnes de 4rt d'ESO i dels dos primers cursos de Batxillerat de centres escolars públics i concertats d'una mateixa localitat. La taula següent ens mostra la distribució de la mostra en nombre total i percentatges, de nois i noies que cursen algun dels cursos esmentats

-Taula 4.Distribució de la mostra total en funció del gènere i el tipus d'escolarització.

	Homes		Dones		Total	
Curs	n	%	n	%	Ss.	%
4rt ESO	70	16.31%	79	18.41%	149	34.73%
1r Batx	60	13.98%	98	22.84%	158	36.82%
2n Batx	66	15.38%	56	13.05%	122	28.43%
n	196 homes	45.68%	233 dones	54.31%	429 Ss.	
N	429 subjectes					

Dels 429 subjectes que formen la mostra total, 149 cursen 4rt d'ESO, 70 dels quals són nois i 79 són noies. Respecte als 280 subjectes que cursen algun dels dos primers cursos Batxillerats, 158 estudien 1r curs ,dels quals 60 són nois i 98 són noies, i 122 subjectes que cursen 2n curs de Batxillerat, 66 dels quals són nois i 56 són noies.

Així doncs observem una distribució força homogènia, amb un 34.73% de subjectes, nois i noies adolescents que cursen 4rt d'ESO, un 36.82% que cursen 1r de Batxillerat i un 28.43% que cursen 2n de Batxillerat.

En els cursos de 4rt d'ESO, tenim un 16.31% d'homes i un 18.41% de dones, a 1r de Batxillerat, un 13.98% són homes i un 22.84 % són dones i en el curs de 2n de Batxillerat, un 15.38% són homes i un 13.05 % són dones, tots ells adolescents.

Aquesta anàlisi detallada de la mostra ens permet dir que la composició de la mateixa és molt representativa de la població general de estudiants de 4rt d'ESO i de 1r i 2n de Batxillerat, en tot l'estat.

Característiques de la mostra.

La nostra mostra va ser escollida a l'atzar entre una població estudiantil de 530 alumnes amb edats compreses entre 15 i 18 anys, matriculats en centres escolars públics i concertats en els cursos de 4rt d'ESO i de 1r i 2n curs de Batxillerat. Aquesta mostra representa el 81% d'aquesta població.

La mostra d'alumnes escollida conviu en una mateixa localitat de 20.000 habitants aproximadament, amb un nivell de creixement demogràfic bastant regular on existeixen poques variacions en la seva població entre les estacions d'estiu i hivern. La classe social més nombrosa és la mitjana-baixa formada per treballadors d'empreses amb capital estranger, petits comerciants i cada vegada menys agricultors.

La majoria dels subjectes que componen la mostra pertanyen a famílies amb arrelament en la localitat, superior en edat en la mostra estudiada, pel que la majoria dels subjectes de la nostra mostra són estudiants que han nascut en aquesta localitat. Tot això ens permet caracteritzar la mostra com procedent d'una població amb una qualitat de vida mitja-alta, amb un tipus de relacions personals i suport familiar considerats normals per a la població general.

Conviven en la mateixa localitat diversos centres escolars de tipologia diferent. Per el nostre treball hem escollit els centres públics i privats concertats que imparteixen l'ESO i on es poden continuar estudis de Batxillerat.

Del total dels tres centres escolars on es poden cursar estudis d'Educació Secundària Obligatòria i Batxillerats en la localitat estudiada, només un és centre privat concertat religiós, subvencionat en els cursos d'escolaritat obligatòria. Els altres dos centres són laics i públics, subvencionats en la seva totalitat pel govern de la Generalitat.

El nombre total d'aules estudiades en aquest centres ha estat de 18, totes elles mixtes, de les quals nou pertanyen a 4rt d'ESO i unes altres nou als dos primers cursos de Batxillerat. D'aquestes, només una pertany al centre privat concertat i concretament al 2n curs de Batxillerat.

Les aules estudiades tenen una mitjana de 35 alumnes per aula a 4rt d'ESO i de 30 alumnes a 1r i 2n de Batxillerat. Les aules de 2n de Batxillerat de la nostra localitat s'han estudiat en la seva totalitat.

Criteris d'inclusió.

La mostra de subjectes estudiada ha estat seleccionada d'acord amb els següents criteris d'inclusió:

- *Homes i dones entre 15 i 18 anys.*

Tots els subjectes de la mostra són homes i dones adolescents normals que oscil·len entre els 15 i 18 anys. Es van eliminar d'ella aquells subjectes amb edats inferiors o superiors a les determinades.

- *Estudiants de 4rt d'ESO i de 1r i 2n de Batxillerat.*

Tots els subjectes seleccionats per a la mostra són estudiants de 4rt d'ESO o bé d'algun dels dos primers cursos de Batxillerat.

Es va tenir en compte el fet que tots els subjectes estudiats estiguessin matriculats en centres públics i concertats d'Educació Secundària Obligatòria que oferissin la possibilitat de continuar els Batxillerats i que fossin centres docents ubicats en una mateixa localitat, atès que interessava obtenir una mostra amb un nivell socio-cultural semblant.

- *Estudiants amb un nivell de lectura i comprensió adequats per a realitzar la prova.*

Es van escollir aquells subjectes que, segons el parer dels seus professors, tinguessin un nivell de lectura i comprensió adequats per a realitzar la prova.

- *Estudiants que tinguessin les facultats mentals i psíquiques adequades per a realitzar la prova.*

Es van escollir aquells subjectes que, segons el parer dels seus professors, no es trobessin afectats per cap tipus de discapacitat mental o psíquica, i que en el moment de realitzar la prova no estiguessin afectats per símptomes de cansament, pressió, apatia ni sota efectes d'algun medicament sedant.

Criteris d'exclusió.

Es van establir per a tota la mostra de subjectes els següents criteris d'exclusió:

- *Homes i dones amb edats inferiors als 15 anys i superiors als 18.*

Es van excloure de la prova tots aquells subjectes que tot i que cursessin estudis de 4rt d'ESO tinguessin edats inferiors als 15 anys. De forma semblant, van excloure aquells subjectes que àdhuc cursant estudis en alguns dels dos primers cursos de Batxillerat

tinguessin més de 18 anys.

- Presentació de protocols amb dades personals incompletes.

Vam invalidar aquells protocols incomplets, per falta de dades personals, com l'edat, sexe, curs i etapa de pertinença.

- Protocols amb tendència de resposta alta o baixa.

El disseny de l'IA-TP permet la lliure elecció de respostes als 146 adjectius autodescriptors de la personalitat, el que afavoreix que sorgeixin diferències individuals en la quantitat de respostes donades; és a dir que apareguin subjectes amb tendència de resposta alta o baixa al protocol. Per això ens interessava corregir estadísticament la reactivitat al llistat d'adjectius, calculant el nombre mínim i màxim de respostes donades perquè el protocol es pugui considerar fiable.

En l'apartat de Resultat (p.:78) s'explica com hem realitzat estadísticament l'estudi a la reactivitat de l'IA-TP, a partir de la mostra estudiada, a fi d'evitar la confusió entre la tendència de resposta i la veritable puntuació a cadascuna de les escales de l'inventari.

- Protocols contestats a l'atzar:

Per establir la fiabilitat dels protocols ens interessava també diferenciar quins d'ells estan contestats de forma aleatòria o a l'atzar i quins de forma correcta. Per poder-ho determinar vam calcular de forma estadística la funció predictiva de respostes a l'atzar per a la mostra estudiada de nois i de noies adolescents, per separat.

En l'apartat de Resultats (p.:79) s'expliquen els passos seguits per obtenir aquesta funció predictiva.

- Protocols amb desitjabilitat social positiva i negativa.

Una tercera qüestió que se'ns plantejava com possible alteració a la fiabilitat del protocol era el donar respostes que expressessin un punt de vista favorable o desfavorable a un mateix i emmascaressin així la vertadera avaluació de cada tipus de personalitat.

Per diferenciar els protocols contestats amb desitjabilitat positiva i negativa d'aquells contestats de forma correcta, vam calcular estadísticament la funció predictiva per a la nostra mostra estudiada, tenint també en compte la diferència de gènere.

En l'apartat de Resultats (p.:80) s'expliquen els passos seguits per calcular aquesta funció predictiva.

- *Paràmetres controlats.*

Hem comentat fins aquí els criteris que hem tingut en compte a per l'estudi de validesa dels protocols : la reactivitat del llistat d'adjectius, les respostes aleatòries i aquells altres que expressin una desitjabilitat alta o baixa.

En aquest apartat concretam aquells paràmetres que van ser especialment controlats, donat que l'objectiu del treball és elaborar un llistat d'adjectius descriptors de la personalitat que avaluï els possibles trastorns de la personalitat en adolescents normals.

Així doncs van tenir en compte,

- a) Dades personals dels subjectes: el sexe, l'edat i el nivell socio-econòmic, així com els anys de residència en la mateixa localitat i el tipus de localitat.
- b) Dades escolars dels subjectes: el curs, el tipus de centre escolar públic, el nivell de comprensió lectora per a realitzar la prova, per mitjà d'entrevista al professorat i l'estabilitat mental i psíquica, també per entrevista al professorat.

2.2.2.- Instruments.

Els instruments que hem utilitzat per a realitzar aquest treball són el llistat d'Adjectius **IA-TP. Inventari d'Adjectius per l'Avaluació de Trastorns de Personalitat** en la població adolescent normal, objecte d'estudi del present treball de recerca, i el **NEO PI-R** de Costa i Mc Crae (1999).

Seguidament es presenten cadascun d'aquests instruments.

2.2.2.1.- IA-TP. Inventari d'Adjectius per l'Avaluació dels Trastorns de Personalitat .

L'IA-TP, com el seu nom indica és un Inventari per l'Avaluació dels Trastorns de Personalitat en l'adolescència. Aquesta prova consisteix en un llistat de 146 ítems adjectius auto-descriptors de la personalitat que avalua els vuit tipus bàsics de la personalitat i la seva relació amb tres estils severos: esquizoide, paranoide i cicloide, que es descriuen en la teoria de Millon, Th.(1969/1983/1998).

Cadascuna de les vuit escales correspon a l'estudi del cadascun dels vuit tipus de personalitat descrits per en Millon i contemplats en el DSM-IV; així els anomenem **Esc1. Personalitat Introversa, Esc2. Inhibida, Esc3. Cooperativa, Esc4. Sociable, Esc5. Confiada, Esc6. Convincent, Esc7. Respectuosa i Esc8. Sensitiva.**

Hem dissenyat una novena escala, l'**Esc9. Clínica**, que fos indicadora de la situació actual de la persona avaluada, segons la seva autopercepció. Així, una puntuació alta en aquesta

escala suggeriria la presència de trets de personalitat distintius (Millon, 1996) almenys en el període en que la persona és avaluada.

Donat que el desenvolupament i validesa de la prova IA-TP estan basats en la teoria de Millon i en el seu model bio-psico-social de la personalitat descrit en el capítol 1 (p.:19), les escales de l'IA-TP estan doncs vinculades a aquesta teoria comprensiva de la personalitat, per la qual cosa cada escala és quantitativament i qualitativament avaluable i correspon a una definició operativa de cadascun dels conceptes emprats en Millon (1969/1983/1998).

Així per exemple, l'*Esc2.Inhibida* reflecteix una variant moderada del Trastorn per Evitació de Millon i del DSM-IV; a més es correlaciona positivament amb les mesures de timidesa, submissió i ansietat social; i negativament amb les mesures de sociabilitat, dominància i benestar social. L'*Esc5.Convícent*, representa la versió moderada del Trastorn Antisocial DSM-IV i es correlaciona de forma positiva amb les mesures d'agressivitat, arrogància i dominància i negativament amb deferència, submissió i responsabilitat.

La versió prèvia a l'IA-TP, que es va baremar i estandarditzar en la tesi doctoral, contenia 153 ítems-adjectius auto-descriptors de la personalitat i nou escales, inclosa l'*Esc9.Experimental*, anomenada ara *Esc9.Clínica*. Aquesta versió contenia un nombre desigual d'ítems adjectius per a cadascuna de les nou escales estudiades, fossin propis de l'escala o bé convergents amb alguna de les altres vuit escales.

L'IA-TP es presenta com un Inventari de 146 adjectius autodescriptors de la personalitat per a ser emprat en personalitats normals i anormals adolescents, com a mesura comprensiva i objectiva que estudia els vuit tipus bàsics de la personalitat de Millon.Th.(1969/1983), en vuit escales dissenyades a partir del mateix nombre d'adjectius, propis i convergents amb alguna altra escala, més una novena *Esc9. Clínica*, que conté el mateix nombre d'adjectius auto-descriptors que les vuit restants (p.: 48).

El primer treball que vam presentar sobre l'aplicació del llistat d'adjectius per l'estudi de la personalitat a una població normal de pre-adolescents i adolescents era una adaptació i baremació del llistat d'adjectius utilitzat per Strack en el PACL i adaptada a la llengua espanyola per Tous, J.M. (1997). Per l'aplicació de l'IA-TP a l'actual mostra d'adolescents hem elaborat un llistat amb 146 adjectius auto-descriptors de la personalitat, amb la definició de cadascun d'ells al costat, per assegurar una millor comprensió del seu significat a ser administrat en edats adolescents.

Per obtenir una definició de cadascun dels adjectius el més acurada possible i que fos entenedora a les edats estudiades, s'ha consultat el Diccionario General de la lengua española VOX i Diccionario de Sinónimos y Antónimos de la lengua española. VOX, que es pot trobar en la web www.diccionarios.com.

En aquest treball presentem l'IA-TP en la versió espanyola amb la intenció de donar continuïtat a les investigacions que precedeixen l'actual treball de recerca. Amb la voluntat que l'IA-TP pugui estar disponible en la versió catalana per una propera versió, en l'apartat Annexes (p.: 114) es pot trobar l'IA-TP en versió catalana, com a treball previ per a la seva estandardització i baremació a la nostra llengua.

La versió catalana de l'IA-TP s'ha fet a partir del termes utilitzats en la versió espanyola i traduïts, sempre que ha estat possible al català. En aquells ítems adjectius que no ha estat possible la traducció literal, hem optat per substituir l'adjectiu per un sinònim de significat equivalent. Per realitzar aquesta tasca hem consultat la web del Dept d'Ensenyament, <http://www.xtec.es/>, on des de l'escriptori d'edu365, <http://www.edu365.com/escriptori/>, hem pogut accedir al Diccionari de la Llengua Catalana Multilingüe <http://www.grec.net/>., també hem utilitzat el Diccionari avançat de Castellà-Català. VOX, que es troba en la web esmentada anteriorment, www.diccionarios.com.

A continuació , presentem el llistat d'adjectius de l'IA-TP i en l'annex (p.: 108) es pot trobar el llistat de l'IATP, amb els 146 adjectius acompanyats de la seva significació que faciliten la comprensió de cadascun d'ells en les edats adolsecents i és la que vam utilitzar en l'administració de la prova a la mostra estudiada d'adolsecents.

IA-TP**Inventari de Adjectius per l'Avaluació dels Trastorns de Personalitat.**

1. Pasivo	38. Impersonal	75. Incómodo	112. Obediente
2. Agitado	39. Discutidor	76. Solitario	113. Conformista
3. Consentido	40. Comprensivo	77. Suspica	114. Tenso
4. Activo	41. Dramatizador	78. Voluble	115. Perfeccionista
5. Arrogante	42. Fanfarrón	79. Hablador	116. Valiente
6. Agresivo	43. Competitivo	80. Inmodesto	117. Satisfecho
7. Cuidadoso	44. Honrado	81. Fuerte	118. Vital
8. Confuso	45. Gruñón	82. Ordenado	119. Sumiso
9. Distante	46. Abatido	83. Inconstante	120. Temeroso
10. Triste	47. Indiferente	84. Vengativo	121. Ético
11. Auxiliador	48. Excluido	85. Atrevido	122. Temperamental
12. Complaciente	49. Estricto	86. Preocupado	123. Preciso
13. Creído	50. Disgustado	87. Dócil	124. Abnegado
14. Autoritario	51. Apático	88. Infantil	125. Militante
15. Disciplinado	52. Ignorado	89. Optimista	126. Gregario
16. Exasperante	53. Nervioso	90. Violento	127. Dependiente
17. Ansioso	54. Feliz	91. Molesto	128. Tradicional
18. Deprimido	55. Egocéntrico	92. Solo	129. Aventurero
19. Frío	56. Dominante	93. Vacilante	130. Antipático
20. Desapercibido	57. Limpio	94. Murmurador	131. Desprendido
21. Cándido	58. Irritable	95. Organizado	132. Teatral
22. Audaz	59. Desagradable	96. Mandón	133. Presumido
23. Confiado	60. Pensativo	97. Orgulloso	134. Tozudo
24. Grosero	61. Insociable	98. Impaciente	135. Serio
25. Eficiente	62. Inquieto	99. Inocente	136. Pesimista
26. Variable	63. Inseguro	100. Tímido	137. Obstinado
27. Caótico	64. Reservado	101. Educado	138. Quisquilloso
28. Extravagante	65. Miedoso	102. Apagado	139. Respetuoso
29. Inexpresivo	66. Receloso	103. Vago	140. Poderoso
30. Discreto	67. Impulsivo	104. Rechazado	141. Virtuoso
31. Cariñoso	68. Importante	105. Grupal	142. Provocador
32. Animado	69. Combativo	106. Sociable	143. Vergonzoso
33. Egoísta	70. Laborioso	107. Vanidoso	144. Desinteresado
34. Brutal	71. Malhumorado	108. Intimidante	145. Seductor
35. Formal	72. Frustante	109. Trabajador	146. Insípido
36. Exaltado	73. Rígido	110. Susceptible	
37. Sensible	74. Apreensivo	111. Hostil	

Fases de construcció de l'IA-TP.

Les diverses fases de construcció i validació de la prova es van portar a terme seguint la teoria de Loevinger, J. (1957,1972), reconeguda per Anastasi, A. (1986). En el mètode proposat per Loevinger, tal com vam apuntar en l'apartat anterior referit a **Instruments**, es procedeix des de la teoria per a construir el material de la prova i es desenvolupa i valida en la investigació empírica pas a pas mitjançant tres etapes,: *la validesa substantiva o de contingut, la validesa estructural o de constructe i la validesa externa, al comprovar la validesa concurrent i la discriminant.*

A diferència dels mètodes tradicionals de construcció de tests en els quals la validació no es realitza fins que es disposa d'un instrument ja acabat, en l'IA-TP vam establir la validesa de la prova en cadascuna de les fases o etapes de construcció esmentades:

-*La validesa substantiva o validesa de contingut*

-*La validesa estructural.*

-*La validesa externa de la prova.*

- El component teòric-substantiu o de validesa de contingut.

En aquesta etapa es defineixen i seleccionen els constructes i continguts pertinents per a la seva classificació. Es constitueix la hipòtesi lèxica (Goldberg, 1980) que en el llenguatge humà existeixen adjectius capaços de descriure la nostra manera d'ésser, es tracta de seleccionar aquells més representatius quant a distintius de cada tipus de personalitat.

El procés consta de tres fases, en la primera es seleccionen els adjectius que millor s'ajusten a cada categoria; en la segona, aquells que també poden descriure el tipus de personalitat en qüestió i aquells altres que poden ser emprats per a descriure més d'un tipus de personalitat; i la tercera, quins representen pitjor els tipus de personalitat estudiada i quins la representen de forma massa exagerada o hi són oposats.

Per establir *validesa substantiva*, es van seguir els següents passos:

a) Fer una recerca bibliogràfica d'adjectius descriptors dels diferents trastorns a avaluar.

b) Elaborar el llistat d'adjectius, seleccionant aquells que indiquin un nivell més moderat del trastorn, aquells amb més freqüència d'ús i que no corresponguin a les denominacions de les mateixes categories que pretenem avaluar.

c) Una vegada elaborat el llistat d'adjectius, vam escollir la descripció que fa de cadascun d'ells el Diccionario de llengua castellana VOX i de Sinònims i Antònims. VOX, que més s'ajustés a la significació teòrica de cadascuna de les escales que avaluen els 8 tipus de personalitat més l'Esc9.Clínica, per facilitar als adolescents de la nostra mostra una major comprensió a cadascun dels 146 adjectius.

Posteriorment vam administrar aquest llistat a la mostra seleccionada

Les fonts utilitzades per a la selecció empírica dels adjectius han estat:

- a) La descripció, mitjançant adjectius, de les vuit escales que constitueixen les dimensions de personalitat del Millon Adolescent Personality Inventory (MAPI), Millon, Th. et al. (1982).
- b) L'estudi empíric del llistat d'adjectius PACL de Strack, S (1987) realitzat per Tous, J. M. i Andrés A., (1990), el propi treball de doctorat (Pont, N., 1998).
- c) L'Inventari Diferencial d'Adjectius per a l'estudi de l'Estat d'Anim. IDDA-EA, de Tous J. M i Andrés A. (1991).

d) A l'elaborar el llistat d'adjectius hem tingut en compte no presentar més d'una vegada cada adjectiu, adjectius sinònims o antònims, adjectius que denominen problemes psicològics ni adjectius formats per més de una paraula.

A l'escollir cada adjectiu en concret, ens hem decidit per aquells amb major freqüència d'ús, per facilitar la màxima comprensió de l'inventari a la mostra formada per una població adolescent i hem procurat que formessin part del seu vocabulari habitual o que almenys tots ells estiguessin presents en les lectures tant escolar com d'esplai que realitzen els adolescents. A més hem facilitat la comprensió al llistat mitjançant una breu explicació del seu significat, que segueix a cada terme.

Seguidament es presenten els adjectius distribuïts per a cadascuna de les nou escales de l'IA-TP considerant els adjectius discriminants i convergents que les formen,

- Esc.1. Personalitat Introvertida.

Tipus Patològic: Personalitat Esquizoide (n=19)

Discriminants: 1-9-10-29-38-47-51--64-73--102-103-131-144-146

Convergens: 18-30-75-76-135

Discriminants		Convergens
1. Pasivo	64. Reservado	18. Deprimido
9. Distant	73. Ríido	30. Discreto
10. Triste	102. Apagado	75. Incómodo
29. Inexpresivo	103. Vago	76. Solitario
38. Impersonal	131. Desprendido	135. Serio
47. Indiferente	144. Desinteresado	
51. Apático	146. Insípido	

- Esc. 2. Personalitat Inhibida.

Tipus Patològic: Personalitat Evitativa (n=19)

Discriminants: 2-20-48-50-52-62-65-77-86-100-104-110-120

Convergens: 37-39-63-75-76

Discriminants		Convergens
2. Agitado	77. Suspica	37. Sensible
20. Desapercibido	86. Preocupado	39. Discutidor
48. Excluido	92. Solo	63. Inseguro
50. Disgustado	100. Tímido	75. Incómodo
52. Ignorado	104. Rechazado	76. Solitario
62. Inquieto	110. Susceptible	
65. Miedoso	120. Temeroso	

- Esc. 3. Personalitat Cooperativa.

Tipus Patològic: Personalitat Sumisa (n=19)

Discriminants: 3-11-12-21-23-31-40-87-93-101-112-119-127-143

Convergens: 30-37-63-99-113

Discriminants		Convergens
3. Consentit	87. Dócil	30. Discreto.
11. Auxiliador	93. Vacilante	37. Sensible
12. Complaciente	101. Educado.	63. Inseguro
21. Cándido	112. Obediente	99. Inocente.
23. Confiado	119. Sumiso	113. Conformista
31. Cariñoso	127. Dependiente.	
40. Comprensivo	143. Encantador	

Esc. 4. Personalitat Sociable.

Tipus Patològic: Personalitat Histriònica (n=19)

Discriminants: 4-22-32-41-54-79-85-88-105-106-118-126-132-142

Convergents: 28-78--128-129-145

Discriminants		Convergents
4. Activo	88. Infantil	28. Extravagante
22. Audaz	105. Grupal	78. Voluble
32. Animado	106. Sociable	128. Tradicional
41. Dramatizador	118. Vital	129. Aventurero
54. Feliz	126. Gregario	145. Seductor
79. Hablador	132. Teatral	
85. Atrevido	142. Provocador	

- Esc. 5. Personalitat Confiada.

Tipus Patològic: Personalitat Narcisista (n=19)

Discriminants: 5-13--33-42-55-68-80-89-97-98-107-117-133-141

Convergents: 19-28-67-78-88-145

Discriminants		Convergents
5. Arrogante	89. Optimista	19. Frio
13. Creído	97. Orgullosa	28. extravagante
33. Egoísta	98. Impaciente	67. Impulsivo
42. Fanfarrón	107. Vanidoso	78 Voluble
55. Egocéntrico	117. Satisfecho	145. Seductor
68. Importante	133. Presumido	
80. Inmodesto	141. Virtuoso	

- Esc. 6. Personalitat Convincent.

Tipus Patològic: Personalitat Antisocial (n=19)

Discriminants: 6-14-43-45-56-69-81-84-96-108-116-134-137-140

Convergents: 19-24-67-129-130

Discriminants		Convergents
6. Agresivo	84. Vengativo	19. Frio
14. Autoritario	96. Mandón	24. Grosero
43. Competitivo	108. Intimidante	67. Impulsivo
45. Gruñon	116. Valiente	129. Aventurero
56. Dominante	134. Testarudo	130. Antipático
69. Combativo	137. Obstinado	
81. Fuerte	140. Poderoso	

- Esc. 7. Personalitat Respectuosa.

Tipus Patològic: Personalitat Compulsiva (n=19)

Discriminants: 7-15-25-35-44-49-57-70-82-95-109-115-123-139

Convergens: 99-113-121-128-135.

Discriminants		Convergens
7. Cuidadoso	70. Laborioso	99. Inocente
15. Disciplinado	82. Ordenado	113. Conformista
25. Eficiente	95. Organizado	121. Moralista
35. Formal	109. Trabajador	128. Tradicional
44. Honrado	115. Perfeccionista	135. Serio
49. Estricto	123. Preciso	
57. Limpio	139. Respetuoso	

- Esc. 8. Personalitat Sensitiva.

Tipus Patològic: Personalitat Passivo-agressiva . Negativista. (n=19) .

Discriminants: 17-26-58-61-71-72-74-91-94-114-122-136-138

Convergens: 18-24-39-121-130

Discriminants		Convergens
17. Ansioso	74. Aprensivo	18. Deprimido
26. Variable	91. Molesto	24. grosero
58. Irritable	94. Murmurador	39. discudidor
59. Desagradable	114. Tenso	121. Moralista
61. Insociable	122. Temperamental	130. Antipático
71. Malhumorado	136. Pesimista	
72. Frustante	138. Quisquilloso	

- Esc. 9. Escala Experimental: signes dels trastorns de personalitat més severs (n=19) .

Discriminants: 8-16-27-34-36-46-53-60-66-83-90-111-124-125

Convergens: 10-17-55-104-108

Discriminants		Convergens
8. Confuso	60. Pensativo	10. Triste
16. Exasperante	66. Receloso	17. Ansioso
27. Caótico	83. Inconstante	55. Egocéntrico
34. Brutal	90. Violento	104. Rechazado
36. Exaltado	111. Hostil	108. Intimidante.
46. Abatido	124. Desinteresado	
53. Nervioso	125. Militante	

Si bé la primera versió del llistat d'adjectius per l'estudi de la personalitat adolescent utilitzada els treballs citats anteriorment, Tous i Andrés (1989), Pont, N. Tesi de llicenciatura (1991) i Pont, N. Tesi doctoral (1998), constava 153 adjectius distints i 46 repetits en més d'una escala i amb un nombre desigual d'ítems discriminants i convergents per a cada escala, en l'actual versió de l'IA-TP l'hem construïda amb 146 adjectius distints i 45 repartits en més d'una escala, amb el mateix nombre d'adjectius propis de l'escala (14) i convergents (5) per a cadascuna de les nou escales, tal i com es pot observar en la Taula 5 que es presenta a continuació.

Taula 5. Nombre d'adjectius utilitzats en el PACL i en l'IA-TP.

Escales	PACL discriminants + convergens total adj. esc.N= 153	IA-TP discriminants + convergens total adj. esc N= 146
Esc.1. Introversa	16 +3 = 19	14 + 5 = 19
Esc. 2. Inhibida	21 +6 = 27	14 + 5 = 19
Esc. 3 Cooperativa	18 +8 = 26	14 + 5 = 19
Esc. 4 Sociable	19 + 2 = 21	14 + 5 = 19
Esc. 5 Confiada	15 + 7 = 22	14 + 5 = 19
Esc. 6 Convincent	21 + 5 = 26	14 + 5 = 19
Esc. 7 Respectuosa	20 + 1 = 21	14 + 5 = 19
Esc. 8 Sensitiva	17 + 9 = 26	14 + 5 = 19
Esc. 9 Clínica	6 + 5= 11	14 + 5 = 19
Totals	153 + 46 = 199	126 + 45 = 171

Si cada escala està construïda amb un nombre diferent d'adjectius, ja siguin propis o convergents amb altres escales, la probabilitat de resposta a cada escala serà també diferent. Observem que en el PACL la probabilitat de puntuar a cada escala era absolutament diferent al dependre del total de adjectius escollits en aquella escala. La probabilitat de resposta oscil·lava des d'un 7% a un 17,6%.

En la construcció de l'IA-TP al conservar el mateix nombre d'adjectius propis de l'escala i el mateix per als convergents, hem aconseguit que la probabilitat sigui la mateixa per a totes les escales, un 13%, tal i com es fa palès en la taula següent.

-Taula 6. Probabilitat de resposta entre el PACL i IA-TP.

Escales	PACL Probabilitat de resposta N= 153	IA-TP Probabilitat de resposta N= 146
Esc.1. Introvertida	12,4%	13%
Esc. 2. Inhibida	17,6%	13%
Esc. 3 Cooperativa	17%	13%
Esc. 4 Sociable	14%	13%
Esc. 5 Confiada	14%	13%
Esc. 6 Convincent	17%	13%
Esc. 7 Respectuosa	14%	13%
Esc. 8 Sensitiva	17%	13%
Esc. 9 Experimental/ Esc9. Clínica	7%	13%

Una vegada establerta la *validesa substantiva o de continguts* de l'IA-TP, passem a establir la segona fase de construcció de la prova, la *validesa estructural*.

La validesa estructural o de constructe.

La validesa estructural consisteix en verificar i estudiar, mitjançant una estructura d'intercorrelacions de totes les escales de l'IA-TP, si realment les correlacions que s'estableixen entre cadascuna de les nous escales posa de manifest una estructura amb significat psicològic.

Segons Millon (1969) les escales que avaluen els tipus de personalitat han de ser completament representatives de les personalitats que intenten avaluar i mostrar una alta consistència interna, estabilitat temporal i alguna sobreposició d'ítems, a més de correlacionar entre elles. Així, cadascuna de les escales de l'IA-TP ha de mostrar que avalua realment el tipus de personalitat que està estudiant i per la qual està dissenyada.

Com que cada adjectiu assenyalat val 1 punt i cada escala puntua com tants adjectius tingui, siguin propis de l'escala o compartits amb altres escales, apareixien més de 146 possibles respostes, atès que la suma total d'adjectius de les escales és de 171.

Ens podem trobar, doncs, amb el problema de la productivitat de resposta o de reactivitat al llistat d'adjectius, és a dir amb la tendència alta o baixa que pot tenir la persona avaluada a

respondre al llistat d'adjectius i que aquesta tendència interfereixi en la puntuació pròpia de cada escala i per tant en l'avaluació del tipus de personalitat (p.: 78).

Com que l'IA-TP no està dissenyat per avaluar la reactivitat al llistat d'adjectius, establim estadísticament la varianza deguda a la tendència de la persona avaluada a donar un major o menor nombre de respostes.

En una segona anàlisi vam obtenir les correlacions biserials, corregint la sobreposició per a cada ítem, seguint el criteri de confirmació de l'ítems a l'escala, per a cadascuna de les nous escales estudiades. Aquest criteri de confirmació consisteix en que els ítems que correlacionin $\geq .25$ amb els de la seva pròpia escala són seleccionats per a romandre en aquesta escala, d'altra manera són desestimats.

En la següent fase, els ítems que van superar el criteri de confirmació a l'escala es van sotmetre a un nou criteri de selecció a fi de minimitzar aquells que resultaven més redundants i maximitzar els més representatius de l'escala.

L'última fase de la validesa de contingut fa referència a *la validesa interna de la prova i la seva fiabilitat*. La consistència interna de la prova la vam calcular mitjançant el *Coefficient Alfa de Cronbach* (1951) per a cadascuna de les escales de l'IA-TP, tenint en compte la diferència de gènere. El coeficient alfa explica el grau en que els ítems d'una escala mesuren la mateixa variable. En la Taula 20 (p.: 92) podem observar els coeficients α per la mostra masculina i per la femenina adolescent

La teoria implícita en la construcció de les escales de l'IA-TP, suposa que els ítems individuals que configuren una escala detecten alguna part del tipus de personalitat propi de l'escala estudiada, i alguna part convergent amb altres escales. Segons el criteri de Millon sobre la inclusió d'ítems en les escales, tots els ítems d'una escala que mesuren el mateix tipus de personalitat han de correlacionar, per tant s'esperava una alta consistència interna entre els diferents ítems que configuren l'IA-TP ja que aquesta teoria pressuposa que els tipus de personalitat estudiats són persistents i permanents, i per tant podíem esperar que l'estabilitat de les puntuacions també ho fos.

L'estabilitat temporal vam estudiar mitjançant les correlacions establertes amb *test-retest*. La fiabilitat test-retest estudia el grau en que els subjectes obtenen puntuacions similars en dues ocasions diferents, pel que és d'esperar un mínim canvi en un període curt de temps.

El test-retest va ser aplicat a N= 44 subjectes de la nostra mostra, amb una diferència d'1 mes d'interval. En l'apartat de Resultats podem consultar la Taula 21 de test-retest de l'IA-TP amb el nivell de correlació i grau de significació, per tota la mostra estudiada (p.:93).

La validesa de constructe fa referència l'èxit amb que una escala mesura el constructe que es proposa mesurar. La validesa de constructe de l'IA-TP es basa en identificar els vuit

tipus de personalitat estudiats per en Millon més una novena escala que detectaria l'autopercepció que té el subjecte avaluat de la seva situació actual, en una població normal adolescent.

La validesa de constructe de l'IA-TP la vam estudiar estadísticament a partir de la matriu d'intercorrelacions entre les nou escales que el componen (p.: 94).

Recordem que cada escala de l'IA-TP està dissenyada amb ítems propis de l'escala i amb altres convergents a altres escales, per tant és d'esperar que algunes de les correlacions es basessin en aquesta sobreposició d'ítems que coexisteixen en certs tipus de personalitat i per tant són avaluats en cada escala a la qual pertanyen i que sustenten que la validesa substantiva i estructural de la prova és adequada a la teoria de Millon, subjacent a la prova.

Un exemple el trobaríem en les Esc3. Cooperativa i Esc7. Respectuosa comparteixen adjectius comuns, tal com l'adjectiu 99.*Innocent* i el 113.*Conformista*, per tant seria d'esperar que entre elles sorgís algun tipus de correlació.

Validesa concurrent i discriminant.

La validesa concurrent mesura que un tipus de personalitat estudiada en l'IA-TP, correlacioni amb altres mesures de constructes semblant; mentre que la validesa discriminant estudia fins a quin punt els ítems que mesuren un tipus de personalitat, son incapaços de mesurar qualsevol altre distint al primer. Per establir la validesa concurrent i discriminant de l'IA-TP vam correlacionar cadascuna de les nou escales amb cadascuna de les cinc escales de estudiades en el NEO PI-R (Costa i Mc Crae,1999). En les Taules 23 (p.:98) i Taula 24 (p.: 99) podem observar la matriu de correlacions obtinguda.

La matriu multitret-multimètode i multiocasió de Connolly ,JJ (1995) ens permetrà estudiar gràficament la fiabilitat i estabilitat de la prova, així com la validesa concurrent i discriminant (Gràfica 2, p.: 105).

L'estandardització de l'escala

En aquest treball pretenem estandarditzar i establir la validesa de l'IA-TP per a ser aplicada a una població adolescent; per a això vam utilitzar una mostra homogènia de 429 subjectes adolescents, dels quals un 45,68% (n= 196) són homes i un 53,31% (n= 233) són dones, amb edats que oscil·len entre els 15 i els 18 anys.

En l'apartat de Resultats podem revisar els estadístics descriptius de la mostra masculina (p.:73) i femenina (p.:74) adolescent , amb les Mitjanes i les Desviacions típiques, així com els passos seguits i els resultats obtinguts en l'estandardització de l'IA-TP.

Finalitat i aplicacions de l'IA-TP.

L'IA-TP està principalment pensat com un instrument d'auto-informe, per avaluar els trastorns de la personalitat en una població normal adolescent.

El seu format i les instruccions permeten que l'IA-TP pugui ser administrat de forma individual o col·lectiva, alhora que permet l'autoavaluació i la heteroavaluació. Es preveu en un futur pròxim l'elaboració d'un disseny adaptat a l'ordinador per aquells adolescents que presenten necessitats específiques de visió, motriu, d'atenció i concentració, etc.

La finalitat primordial de l'IA-TP és la de proporcionar als psicopedagogs, psicòlegs i psiquiatres un instrument eficient i ràpid, de baix cost econòmic per a determinar, de forma analítica, la personalitat normal de cada persona en relació a una possible vulnerabilitat a un tipus de trastorn de personalitat subjacent als tipus de personalitat descrits per Millon i estudiats en el DSM-IV (1994).

Mitjançant l'auto-avaluació, cada individu descriu l'auto-percepció que té de la seva manera d'ésser. L'heteroavaluació permet que sigui una persona diferent de l'avaluada i que el coneix suficientment, qui el descriu. L'IA-TP permet de forma ràpida i fàcil, descriure's a un mateix o descriure a l'altre, mitjançant un llistat de 146 adjectius que corresponen a les vuit escales dels tipus bàsics de personalitat en Millon, més una novena escala, que anomenem Clínica, la qual, juntament amb alguna de les vuit anteriors, indica la intensitat i desproporció de les autoavaluacions i per tant l'estat mental i emocional de la persona avaluada en la situació actual.

L'IA-TP permet discriminar la puntuació obtinguda en cadascuna de les vuit escales corresponents als vuit estils bàsics de personalitat, i establir la puntuació de l'individu respecte a la població general d'adolescents, a partir de la mostra estudiada.

Hem informatitzat, mitjançant el programa EXCEL, la puntuació de cada escala, aconseguint així un perfil gràfic que permet una lectura ràpida de cadascuna de les puntuacions de cadascuna de les nou escales, el que ens permet fer una interpretació descriptiva d'aquelles escales en les quals el subjecte ha obtingut una puntuació més alta.

L'IA-TP pot ser emprat com inventari de classificació i valoració de grups, objectes i conceptes (p.ex.: Copsar les impressions sobre el disseny d'un nou jardí, avaluació d'un company de curs, etc.); tot i que l'IA-TP que presentem en aquest treball està dissenyat per avaluar els vuit tipus de personalitats descrits per en Millon, així com la presència de trets desadaptatius en relació als trastorns de l'Eix II del DSM-IV, en una població normal adolescent.

Relacionat amb l'àmbit de la investigació, l'IA-TP es presenta com instrument per a l'estudi de la personalitat adolescent. És útil també en la selecció de personal, com a eina per assessorar en l'orientació escolar i vocacional, etc.

Limitacions.

Hem dissenyat l'IA-TP com una mesura d'avaluació de la personalitat normal; el fet que estigui basat en el treball de Millon pot dur a confusió en la interpretació de les escales amb una puntuació alta, per tant hem de ser prudents respecte al tema. Recomanem en aquest casos una informació més precisa mitjançant entrevistes, història de vida, anamnesi i altres registres que ens puguin aportar una informació més global sobre la persona a avaluar i el seu entorn.

Per altra part, el model descrit per Millon és teòricament no-factorial, en el qual els 11 tipus de personalitat o patrons d'afrontament (vuit bàsics i tres severes) formen categories discretes de la conducta.

Aquesta estructura confereix un disseny propi a l'IA-TP en el qual els ítems adjectius poden puntuar en més d'una escala. Així, cada escala conté uns ítems que són propis de l'escala i uns altres que són convergents i comparteix amb altres escales, per aquest motiu la independència de factors resultants de l'anàlisi factorial és escassa.

Procediment d'administració.

Les instruccions per a completar la prova, els espais a emplenar amb les dades personals, nom, sexe, edat, data d'aplicació, curs i centre escolar; així com el llistat dels ítems adjectius es presenta en una sola fulla de respostes.

En l'anvers de la fulla es troben els espais identificatius i les instruccions per a una adequada realització de la prova i en l'inrevés, el protocol amb el llistat dels 146 adjectius descriptius de la personalitat que formen l'IA-TP.

Si el subjecte a qui se li administra la prova té dificultats per entendre el significat dels adjectius proposats en l'IA-TP, es pot passar la versió ampliada que conté el significat a cadascun dels 146 ítems adjectius (p.: 114)

En el cas que la persona a avaluar presenti necessitats específiques derivades de problemes de visió, motrius, d'atenció i concentració, etc, que li dificultin el poder respondre la prova en el protocol esmentat, està previst elaborar un disseny per ordinador que s'ajusti a les necessitats que presenti la persona a avaluar i faciliti la lectura i comprensió dels adjectius, així com el donar resposta al protocol .

En el cas que la persona a avaluar presenti algun tipus de dèficit motriu o psíquic, o bé l'administrador consideri que les respostes seran falsejades, l'IA-TP, com a autoinforme, permet que les respostes al protocol puguin ser donades per un observador que, a consideració de l'administrador, coneixi bé la persona a avaluar.

Instruccions de la forma de marcat.

Es recomana utilitzar un llapis del nº 2 . Per donar resposta a l'ítem adjectiu com a descriptor de la personalitat, s'emplena el cercle anterior a l'ítem. En el cas que es consideri poc o gens descriptor, es deixa en blanc i es passa al següent.

Si es fa alguna errada o es vol rectificar la resposta, es pot esborrar sense deixar marques estranyes.

Informació identificativa.

La persona a avaluar escriu les seves dades personals en els espais corresponents. Existeix un espai d'informació opcional d'identificació per a assegurar la fiabilitat i validesa de la prova. S'utilitza sol en el cas que l'administrador de la prova tingui sospita de que el protocol hagi estat contestat a l'atzar, o bé sigui falsejat per respostes amb desitjabilitat alta o baixa.

En aquests casos, l'examinador adjudica un codi determinat segons el tipus d'alteració de resposta:

El codi 1: si se sospita de respostes l'atzar;

El codi 2: si se sospita de respostes falsejades de forma positiva;

El codi 3 si se sospita de respostes falses negatives.

Els protocols amb possibles respostes falsejades s'avaluen segons les funcions predictives corresponents en el capítol de Resultats (pp.: 79-80.)

Instruccions per a completar l'IA-TP.

Les següents instruccions estan escrites en l'anvers de la fulla de respostes perquè el subjecte pugui llegir-les detingudament. L'examinador les comenta en veu alta i si existeix algun dubte, el subjecte pot plantejar-lo abans d'iniciar la prova. L'administració de la prova pot ser individual o col·lectiva.

Instruccions per completar l'IA-TP:

“El llistat d'adjectius que constitueix aquest qüestionari i es presenta en l'inrevés d'aquesta fulla, és una llista de paraules de les quals s'utilitzen habitualment per a descriure les característiques de la personalitat.

Llegeixi cada paraula i decideixi si creu que el descriu a vostè respecte a la seva forma de ser. Si creu que la paraula és bon descriptor seu empleni el cercle que l'antecedeix o simplement deixi'l en blanc si creu que aquest adjectiu no el descriu, a vostè; a continuació segueixi amb la resta de la llista.

*Alguns adjectius poden semblar-li molt similars, però és important que els llegeixi tots i cadascun d'ells i esculli aquells que millor responguin a la pregunta **Com sóc?***

No s'ha de preocupar per les contradiccions o inconsistències de les seves respostes. Per a contestar a aquest qüestionari no té un temps limitat però faci'l tan ràpid com a vostè li sigui còmode i adequat”.

Per la nostra experiència en els treballs de recerca anteriorment esmentats, sabem que tot llistat d'adjectius on la paraula queda descontextualitzada, porta problemes a l'hora d'interpretar adequadament el seu significat, per això recomanem que en les edats estudiades es treballi amb el protocol de l'IA-TP que conté el llistat de 146 adjectius, amb el seu significat; tot i amb això, si existeixen encara dubtes sobre el significat d'algun ítem-adjectiu, l'examinador intentarà respondre sense posar exemples ni fer interpretacions personals. Si tot i amb això el significat queda poc clar per al subjecte, se li permetrà que deixi l'ítem en blanc.

Quan un mateix subjecte pregunta pel significat de 5 o més paraules, és un bon indicador de dificultats de lectura i comprensió verbal que presenta, al menys al protocol de l'IA-TP; en aquests casos, es deixa que l'administrador decideixi si el subjecte continua la prova o bé opta per la versió informatitzada de l'IA-TP, prevista en futures edicions de la prova, a partir d'un estudi realitzat amb una mostra més ampla.

Per obtenir una major fiabilitat i validesa dels resultats, s'aconsella que el subjecte treballi sol, de forma independent i empleni el qüestionari amb la màxima honestedat i franquesa.

La prova de l'IA-TP no resulta difícil de completar per a la majoria dels subjectes. El temps emprat per completar-ho és de 20' a 30'.

Una vegada finalitzada la prova, el subjecte retorna el full de respostes a l'examinador i aquest observa si les dades identificatives estan complertes i si les respostes al protocol estan marcades de forma clara i adequada per a passar a la posterior comprovació de la seva validesa: la tendència alta o baixa a donar respostes, les respostes a l'atzar o de forma capritxosa i aquelles que puguin expressar desitjabilitat social, positiva o negativa (p.: 78ss).

Interpretació dels resultats.

Per a interpretar adequadament l'IA-TP, es recomana que l'examinador estigui familiaritzat amb la teoria de Millon i domini el significat dels tipus de personalitat que proposa aquesta teoria.

Cadascuna de les escales de l'IA-TP s'avalua per separat, però cal tenir-les totes en compte per a la interpretació del perfil de personalitat que presenta el subjecte.

En general es pot determinar una tendència més elevada en un tipus de personalitat o a una altra des d'una puntuació més elevada en la seva escala respecte a les restants; excepte en l'Esc9. Clínica, atès que aquesta no avalua cap tipus de personalitat determinat.

No obstant això, les puntuacions en una escala no poden decidir-se des de les puntuacions directes obtingudes a partir del nombre d'adjectius assenyalats que corresponen a aquella escala, sinó que és necessari transformar i tipificar tals puntuacions directes i convertir-les en Puntuacions T, ja que existeix la possibilitat que el subjecte presenti algun tipus de personalitat anormal i per tant no s'ajusti a la corba de normalitat.

Per a l'obtenció de la puntuacions T, ho fem a partir des de les puntuacions directes a cada escala i del total d'adjectius contestats, seguint els següents passos:

- 1) Obtenir la puntuació directa en cada escala,
- 2) Calcular la puntuació esperada, mitjançant la regressió de la puntuació directa respecte al total de respostes donades a cada escala,
- 3) Calcular la diferència entre la puntuació directa i la puntuació esperada,
- 4) Transformar en puntuacions Z en les diferències,
- 5) Transformar les puntuacions Z en puntuacions T.

Així, si una persona té una puntuació alta en l'Esc1. Introvertida i alhora puntua alt en l'Esc9. Clínica, seria indicatiu que presenta o bé un trastorn moderat de la personalitat, en aquest cas Asocial; o segons el grau d'alteració emocional observable a més en entrevista, auto-informes, relats de fets de vida, etc, que presenta un trastorn sever, que en aquest cas correspondria al trastorn Esquizoide.

Per a una adequada interpretació de les puntuacions de l'IA-TP, proposem,

- 1) Considerar aquelles escales en les quals el subjecte obté una puntuació $\geq 60T$, atès que són les més rellevants.
Les puntuacions $< 60T$, es tenen també en compte per a la interpretació global de la prova, però no es consideren tan significatives.
- 2) Si cap de les vuit escales $\geq 60T$, és indicatiu que la interpretació del protocol requereix d'altres proves de personalitat que l'ajudin a validar la interpretació dels resultats.
- 3) Quan s'obté una puntuació $> 60T$ en una escala, s'interpreta com una major tendència al tipus de personalitat que avalua aquella escala, encara que per a la interpretació global de la prova cal tenir en compte aquelles puntuacions $> 40T$, aconseguides en altres escales.
- 4) Una puntuació $> 70T$ en l'Esc9. Clínica és indicativa de l'autopercepció que té el subjecte de la situació actual. Si aquesta autopercepció està distorsionada i presenta signes d'anormalitat, cal verificar-ho amb altres proves més específiques que avaluin el possible trastorn que presenta en relació a alguna de les vuit escales bàsiques, abans de ser diagnosticat.
- 5) Generalment, l'estudi interpretatiu de l'IA-TP es realitza a partir de les dos o tres escales amb puntuació més alta. En aquells casos que les escales més significatives resultin contradictòries (ex.: Sociable-Inhibit) es recomana realitzar una segona administració.
- 6) En l'informe d'interpretació convé referenciar les dos o tres escales més representatives del tipus de personalitat del subjecte, considerades com el patró d'afrontament que el subjecte mostra davant les distintes situacions de la vida.

Atès que la descripció de la personalitat realitzada tan sols a partir del perfil de les escales no reflecteix el coneixement de la situació en la que interacciona el subjecte, serà necessari tenir en compte tots aquells mitjans disponibles d'informació sobre el subjecte i el seu entorn. Recomanem, doncs, que per obtenir una informació més precisa del tipus de personalitat del subjecte ho fem també mitjançant registres, històries de vida, anamnesi, entrevistes, etc.

La familiaritat amb les escales de l'IA-TP i amb la teoria de personalitat de Millon, faciliten l'interpretació de les diferents escales de forma coherent i comprensiva amb la personalitat de la persona a avaluar.

Càlcul de les puntuacions

El disseny de l'IA-TP permet que els subjectes responguin a tants adjectius com considerin que descriuen la seva manera de ser. D'aquesta lliure resposta al llistat d'adjectius, en la qual cada adjectiu assenyalat suma 1 punt en l'escala pertinent, independentment de si són adjectius propis de l'escala o comuns amb altres escales, sorgeix una variança deguda a la reactivitat de resposta al llistat que cal eliminar. Per a obtenir la puntuació real al llistat, independent de la tendència alta o baixa de resposta que tingui l'individu, la calcularem en base a una equació de regressió teòrica $y = a + b x$.

El valor “y” de l'equació de regressió es sostreu del valor directe obtingut en cada escala, i el valor resultant és el que anomenen valor diferencial o “dif” considerat com la puntuació vertadera en aquella escala. Atès que aquests valors poden ser positius i negatius, els transformem en puntuacions T mitjançant la fórmula $T = 50 + 10 \cdot Z$, quan $Z = \frac{X_i - \bar{X}_i}{s}$

s

Descripció de les escales de l'IA-TP

Escala 1. Personalitat Introvertida.

Les puntuacions altes en l'escala Introvertida caracteritzen una naturalesa reservada, i solitària. Són persones introvertides prefereixen mantenir-se distants i amb un compromís limitat cap als altres. Els introvertits presenten poc interès per les activitats de tipus social. Aparentment semblen persones passives i indiferents. Ells mateixos es consideren persones tranquil·les, adaptables a qualsevol situació, tímides i retretes, que els agrada romandre a l'ombra en la vida social. Aquests individus tenen una manera de treballar relaxada, sense molestar ni obstruir el treball dels altres. Prefereixen treballar sols que no pas en grup i es mostren distants dels qui els envolten. Poques vegades es queixen del soroll i enrenou que pot sorgir al seu voltant. A vegades sembla que ignorin els pensaments i sentiments dels altres, característica que és interpretada com rebuig, però en el fons es deu a una dificultat en ser capaços d'experimentar les necessitats dels altres. Els introvertits es caracteritzen per una conducta lenta i metòdica. Són poc espontanis i poc hàbils socialment, tímids en situacions de grup.

Escala 2. Personalitat Inhibida.

Els Inhibits són persones, que de forma semblant als introvertits, presenten tendència al tancament social, però a diferència d'aquells estan molt pendents de les necessitats i desitjos dels altres. Tendeixen també a ser considerades persones tímides, i fàcilment solen sentir-se desgraciats. Sovint se'ls veu nerviosos i inquiets, tibants i temerosos davant les possibles crítiques i rebuig dels qui els envolten. Els inhibits desitgen tancar-se en el seu propi món i temen les conseqüències de la intimitat. Com resultat experimenten sentiments de solitud, però no saben com posar-hi remei. Per la seva gran sensibilitat cap als sentiments dels altres, es presenten com persones molt condescendents, amables considerats i amb empatia personal. Com els introvertits, prefereixen treballar sols o amb companys escollits, es troben més a gust i prefereixen entorns limitats i tranquils.

Escala 3. Personalitat Cooperativa.

Els Cooperatius són persones que busquen constantment i necessiten l'aprovació i l'afecte dels altres. Sempre es troben disposats a viure d'acord amb els desitjos dels altres. Adapten la seva conducta a les necessitats dels qui els envolten, àdhuc descuidant les seves pròpies necessitats. Els cooperatius es mostren dòcils, prudents i amb un gran sentit d'obligació respecte als altres, fins i tot arribant a la ingenuïtat. Presenten una falta de direcció en la seva conducta i una buidor interna atès que esperen que l'autoritat els vingui dels altres, que siguin els altres qui dirigeixin la seva conducta. Treballen molt a gust en situacions de grup, en les quals s'arriben a sentir realitzats al complir els desitjos dels altres. Són considerats molt bons cooperadors i treballadors.

Escala 4. Personalitat Sociable.

Els Sociables, de forma semblant als cooperatius, mostren també una necessitat d'afecte i atenció per part dels altres; però a diferència d'aquells, el sociable i tendeix a prendre la iniciativa i dirigeix el curs de les seves accions. Es caracteritza per sobresortir socialment. Els sociables són persones xerraires, amb un estil de conducta extrovertida, animada fins i tot teatral i pintoresca. Són considerats persones espontànies i sempre alegres, aguts i entusiastes en les seves relacions socials. Els sociables són també sensibles als desitjos dels altres, atès que gràcies a això troben el reforç i la satisfacció que necessiten. Les persones sociables es mostren inconstants en els seus desitjos i necessitats. Solen canviar ràpidament d'opinió respecte als seus pensaments i desitjos. Són aventureres i tendeixen a ansiar novetats i excitacions constants. Com saben el que els altres desitgen, són molt hàbils i aptes per a les relacions socials. Mostren la seva millor cara en les situacions difícils.

Escala 5. Personalitat Confiada.

Els Confiats es caracteritzen per ser persones reservades, pacífiques i amb un tipus de conducta egòlatra. Tendeixen a sobresortir socialment donat que són persones atrevides. Tenen un sentit agut d'auto-importància, es consideren persones singulars i úniques. Necessiten el reconeixement i l'atenció dels altres però al mateix temps es mostren preocupats per la falta d'empatia que sovint causen entre els qui els envolten. Tendeixen a creure que els altres participen del mateix sentit de valors i com resultat esperen d'ells

submissió i lliurament als seus desitjos i necessitats personals. La seva auto-confiança, sovint amaga una gran inseguretat i una gran sensibilitat a l'autocrítica i al rebuig social. Però aquesta mateixa auto-confiança, agudesa i un estil socialment agosarat, sovint concedeix a aquestes persones posicions de lideratge en la nostra societat.

Escala 6. Personalitat Convincent.

Els Convincent, de forma semblant als confiats, s'identifiquen fàcilment per la seva tendència a bolcar-se sobre ells mateixos, internalitzant el seu sentit d'auto-confiança. Els convincents presenten tendència a dirigir i controlar a les persones i a les situacions, per a poder comprovar la seva pròpia vàlua personal. Presenten un estil fort i tenaç en la seva manera de pensar, tendeixen a ser persones obstinades, ambicioses i competitives. Acostumen a tenir mal humor i ser insensibles amb el tracte amb els demés. Entenen el món com un lloc en el qual res els és regalat i on és necessari assegurar l'èxit, fins i tot a costa dels altres. En contrast amb la seva aparença externa de poder, són persones que es consideren insegures i temen "baixar la guàrdia"; amb la finalitat d'autoprotegir-se. Professionalment, els convincents sobresurten com líders i en treballs de direcció. Per la seva naturalesa competitiva se'ls aprecia en ocupacions de control i per la seva marcada independència. Rendeixen per sota de les seves possibilitats si se'ls sotmet a situacions de treball a les ordres d'altres persones.

Escala 7. Personalitat Respectuosa.

Els Respectuosos es presenten com a persones responsables, correctes, treballadores i respectuoses amb qualsevol forma d'autoritat. Intenten, de forma constant, defensar les regles i les normes socials i arriben a ser considerats pels altres persones moralistes, rígides amb elles mateixes i amb qui els envolten. Els respectuosos necessiten posar ordre al seu voltant per a poder "estar" en la vida. Tendeixen a ser persones convencionals en les seves necessitats, interessos i desitjos. Sovint són considerats inflexibles, perfeccionistes i massa formals, però també sovint, darrera d'aquestes conductes amaguen uns sentiments restrictius; altres vegades poden semblar persones fredes i calculadores, severes i inaccessibles, però en el fons es tracta d'un sentiment de desaprobació i rebuig social. Són persones indecises i poc hàbils per a suportar massa càrregues socials. Professionalment estan molt bé considerats en ocupacions que requereixin ordre i escurpulositat. Presenten un fort sentit del deure i són persistents en la direcció dels seus esforços, difícilment es distreuen dels seus propòsits.

Escala 8. Personalitat Sensitiva.

Les persones Sensitives es caracteritzen per una tendència a l'ambivalència d'interessos i desitjos. Són persones capritxoses i canviables, gens convencionals. Sovint se'ls veu malhumorades, poc satisfetes amb elles mateixes i amb els altres. Tendeixen a la indecisió i són fluctuants en les seves actituds i interessos. Són persones que apareixen com típicament desventurades amb les seves sort, oscil·len entre l'oposició pel que creuen que és injust, i un sentit de dependència per a obtenir el que desitgen. Són espontànies en les seves relacions socials, poc convencionals, creatives i disposades a convèncer als altres d'allò en el que creuen. Aquestes qualitats fan que el Sensitiu requereixi de treballs i ocupacions poc habituals, amb certa independència i autonomia, lluny de ser supervisat i d'una autoritat superior.

Escala 9 . Personalitat Clínica.

Una puntuació alta en aquesta escala juntament amb una puntuació alta en alguna de les vuit bàsiques és avaluativa de la percepció que té el propi subjecte de la tendència a un tipus o un altre de personalitat anormal referida a algun dels vuit tipus bàsics de la personalitat o dels trastorns severos que, a partir de cadascuna d'elles, es poden desenvolupar: Esquizotípic, Límit o Paranoide, mostrant trets i símptomes dels desordres referits.

Aquesta escala per ella mateixa no defineix cap tipus de trastorn, atès que només és indicativa de la presència de trastorns maladaptatius a la situació actual..

Les persones que puntuen alt en aquesta escala presenten dubtes i insatisfaccions cap a ells mateixos i amb els altres; sovint referencien més problemes que la majoria de les persones en les distintes àrea de la seva vida, el treball, la família, els companys, etc. Una puntuació alta en aquesta escala és, doncs, indicativa d'un desajustament en el quadre de la normalitat. S'aconsella la identificació d'aquesta escala amb alguna de les vuit que han obtingut una puntuació més alta, abans de treure conclusions, així com observar el possible trastorn amb altres proves de personalitat i mitjançant registres, històries de vida, anamnesi, etc.

2.2.2.2.- NEO PI-R. Inventario de Personalidad NEO Revisado. Costa, P. i McCrae, R., (1999)

Hem escollit aquest Inventari perquè, tal i com els mateixos autors indiquen en el manual del NEO PI-R (1999), és un instrument útil per avaluar des del l'estudi de l'estructura de personalitat normal i de les diferents associacions que fan els trets amb els símptomes i problemes de la vida diària (Pincus i Wiggins, 1990); de forma semblant, consideren que el perfil obtingut a partir de l'avaluació dels diferents trets de personalitat pot ser útil per aclarir l'etiologia dels trastorns (Costa i Widdiger, 1994)).

El NEO PI-R (Costa i Mc Crae, 1993), editat per TEA.S.A. (1999), permet l'aplicació col·lectiva en un temps estimat 90 minuts aproximadament.

És aquest un dels instruments més prestigiosos per a l'avaluació de la personalitat, en condicions de normalitat.

L'estructura dels "cinc grans" factors de la personalitat, que recull el NEO, s'ha convertit en una de les més sustentades científicament i utilitzades en l'avaluació de la personalitat normal.

L'inventari consta de 240 elements als quals es respon en una escala de Likert de cinc opcions –la frase és falsa en la seva totalitat (A), Falsa en part (B), si no es pot decidir entre alguna de les opcions (C), certa en quasi tot (D), certa en la seva totalitat (E)- i permet l'avaluació de cinc factors principals: Neuroticisme (N), Extroversió (E), Obertura a l'experiència (O), Amabilitat (A) i Responsabilitat (C).

Cada factor es descompon en sis facetes, el que permet una anàlisi de la personalitat més acurada, obtenint 35 puntuacions diferents:

<i>Neuroticisme .N</i>	<i>Extroversió.E</i>	<i>Obertura.O</i>
N1- Ansietat N2- Hostilitat N3- Depressió N4- Ansietat social N5- Impuldivitat N6- Vulnerabilitat	E1- Cordialitat E2- Gregarisme E3- Assertivitat E4- Activitat E5- Busqueda d'emocions E6- Emocions positives	O1- Fantasia O2- Estètica O3- Sentiments O4- Accions O5- Idees O6- Valors
<i>Amabilitat.A</i>	<i>Responsabilitat.C.</i>	
A1- Confiança A2- Franquesa A3- Altruisme A4- Actitud conciliadora A5- Modèstia A6- Sensibilitat cap als altres	C1- Competència C2- Ordre C3- Sentit del deure C4- Necessitat de logro C5- Autodisciplina C6- Deliberació	

El NEO PI-R implica un model conceptual que condensa dècades d'anàlisis factorials sobre l'estructura de la personalitat. Les escales es van desenvolupar i depurar mitjançant la combinació de mètodes factorials que han estat objecte d'un seguit d'investigacions al llarg de 20 anys amb mostres clíniques i d'adults normals.

Les comprovacions sobre la fiabilitat i estabilitat de cada escala així com la seva validesa de constructe queden recollides en el Manual publicat per TEA (1999).

El NEO PI-R es una mesura de la personalitat normal que ha demostrat ser útil tant en investigació com en situacions clíniques

NEO PI-R està dissenyat per fer operatiu el model dels Cinc Factors de personalitat, una representació de l'estructura dels trets desenvolupada i elaborada al llarg d'aquestes quatre últimes dècades (Digman, 1990). Els Cinc Factors representen les dimensions fonamentals que es troben en la base dels trets identificats tant en el llenguatge natural com mitjançant qüestionaris psicològics.

Els factors que avalua el NEO PI-R es van definir per grups de trets intercorrelacionats. Aquests trets més específics es denominen *facetes* i a cada grup homogeni de facetes es denomina *factor*. La suma de les puntuacions de les facetes dona lloc a la puntuació del factor.

Al descriure la posició del subjecte en cadascun dels factors, obtenim un estudi comprensiu que resum l'estil emocional, interpersonal, experiencial, actitudinal i motivacional del propi subjecte. Les puntuacions de cadascun dels Cinc Factors del NEO PI-R avaluen la personalitat en els nivells descrits; en canvi les puntuacions a cadascuna de les facetes ofereix una anàlisi més detallada, a l'avaluar els trets específics dins de cadascun dels factors.

Descripció dels factors.

El primer pas per interpretar el perfil del NEO PI-R consisteix en examinar les escales dels Cinc Factors, per conèixer la persona a nivell més bàsic. Seguidament es descriuen cadascun d'aquests factors.

Neuroticisme.N.

Les puntuacions d'aquest factor de personalitat contraposen l'ajustament i l'estabilitat emocional al desajustament o neuroticisme. Encara que els clínics estableixin distincions entre diferents tipus de pertorbacions emocionals, des de la fòbia social a la depressió o a l'hostilitat, innumbrables estudis han demostrat que els subjectes propensos a un d'aquests estats emocionals probablement experimentaran els altres (Costa i McCrae, 1992). La tendència general a experimentar sentiments negatius, com la por, l'angoixa, la malenconia, la vergonya, la ira, la culpabilitat o la repugnància es troben en el nucli del factor N.

Les persones amb una N alta són propensos també a tenir idees irracionals, són menys capaces de controlar els seus impulsos i s'enfronten pitjor a l'estrès.

Les persones que puntuen baix en N són emocionalment estables, tranquils i assossegades, capaces d'afrontar-se a situacions estressants sense alterar-se.

Extroversió. E.

Els extrovertits són persones sociables, vinculades a la gent i que tenen preferències per grups i reunions socials. Alhora els extrovertits són assertius, actius i parladors. Els hi agrada l'excitació i l'estimulació i tendeixen a ser alegres. Són persones animades, enèrgiques i optimistes. Aquesta escala té una alta correlació amb l'interès en ocupacions emprenedores (Costa, McCrae i Holland, 1984).

La introversió es considera com una manca d'extroversió i no tant com el pol oposat a aquesta. Així, els introvertits són persones reservades que distants, més independents que seguidors i més constants, que no pas indolents.

Es pot dir que els introvertits no pateixen d'ansietat social, sinó que els agrada estar sols; i encara que no demostri massa entusiasme tampoc es considera una persona pessimista.

Obertura a l'experiència. O.

Aquest és un factor menys conegut que els dos anteriors. Els components d'O- integració activa, sensibilitat estètica, atenció als sentiments interns, preferència per la varietat, curiositat intel·lectual i independència de judici- tenen un paper dins les teories i mesures de la personalitat, però poques vegades s'ha reconegut la seva pertinença a un factor únic. Aquesta és una de les escales més investigades en aquest camp (McCrae i Costa, 1985).

Les persones que puntuen alt en aquesta escala estan interessades per el món exterior i per l'interior i les seves vides s'enriqueixen per l'experiència. Consideren noves idees i valors poc convencionals i experimenten tant emocions positives com negatives de forma profunda.

Una puntuació baixa en O indica que es tracta de persones convencionals en el seu comportament i d'aparença conservadora, prefereixen el que els hi és familiar al novedós. Les seves respostes emocionals són apagades.

Cal fer un aclariment pel que fa a les puntuacions altes en O. Les persones obertes són poc convencionals, donades a qüestionar l'autoritat i disposades a acceptar noves idees ètiques, socials i polítiques, la qual cosa no significa però, que no tinguin principis. Una persona Oberta pot aplicar el seu avançat sistema de valors de manera tant o més segura que una persona tradicional.

Amabilitat. A.

De forma semblant a l'Extroversió, l'Amabilitat és una dimensió de les tendències interpersonals. La persona amable és altruista, simpatitza amb els altres i està disposada a ajudar-los. Creu que els altres es senten satisfets de fer el que ella fa. A l'inrevés, la persona desagradable o antipàtica és egocèntrica, suspicax respecte a les intencions dels altres i més aviat oposicionista que cooperativa.

Podem caure en la temptació de veure el pol positiu d'aquest factor com socialment més desitjable i psicològicament més saludable i certament, les persones amables són més populars que les antipàtiques; malgrat això, la disposició a la lluita per els propis interessos resulta, sovint, avantatjosa; i l'amabilitat no és pas una virtut en el camp de batalla o davant d'uns tribunals. Una actitud escèptica i crítica contribueix a la precisió dels anàlisis científics.

Les puntuacions baixes en A s'associen amb desordres narcisistes, antisocials i paranoics de la personalitat, mentre que les puntuacions altes s'associen amb el trastorn de personalitat dependent (Costa i McCrae, 1990).

Responsabilitat. C.

La Responsabilitat fa referència a les diferències individuals en el procés actiu en la planificació, organització i realització de les tasques.

La persona responsable és voluntariosa, decidida, refiada. Digman i Takemoto-Chock (1981) es refereixen a aquest factor com la *voluntat de logro*. Una alta puntuació en C s'associa amb el rendiment acadèmic o professional i en sentit negatiu pot conduir a un exagerat sentit crític, una pulcritud compulsiva o una conducta d'addicció al treball.

Les persones que puntuen alt en C són escrupulosos, puntuals i fiables. Els que obtenen una puntuació baixa en C, tot i que tenen principis morals, són menys rigorosos en aplicar-los, perquè són més descuidats a l'hora de lluitar per aconseguir els seus objectius.

2.2.3.- Procediment

L'objecte del treball és elaborar un Inventari d'adjectius per l'avaluació dels trastorns de la personalitat en una població normal adolescent, seguint les fases de validesa substantiva o de contingut, validesa de constructe i validesa concurrent i discriminant, a partir d'una mostra recollida entre els estudiants de 4rt d'ESO i 1r i 2n de Batxillerat dels centres docents, públics i concertats que en el seu moment van donar el vist-i-plau per participar en aquest projecte.

Per la nostra experiència en anterior treballs, sabem que els subjectes podien tenir dificultats en la comprensió del significat d'alguns dels ítems-adjectius autodescriptors de la personalitat, així en l'IA-TP vam optar per eliminar aquells adjectius que consideràvem de més difícil interpretació i presentar el llistat amb l'ítem-adjectiu definit al costat. D'aquesta manera, en la fase d'administració de l'IA-TP cap subjecte va tenir dificultats per entendre el significat dels ítems.

Una vegada administrats els protocols a tota la mostra i obtingudes les puntuacions directes en cada una de les escales i el sumatori total de les nou escales per a cadascun dels protocols, vam passar a separar la mostra segons el gènere, establint així una mostra diferenciada d'homes i dones adolescents. En el capítol següent es presenten les taules amb els descriptius de la mostra masculina i femenina utilitzada per la construcció de l'IA-TP (pp.: 72-74).

Per poder establir la *validesa de contingut* vam realitzar un estudi estadístic de la reactivitat al llistat d'adjectius, eliminant aquells protocols que contenien una tendència alta o baixa de resposta.

Vam calcular estadísticament una puntuació predictiva per a cadascuna de les escales i per cada gènere, a partir d'una equació de regressió, en la qual el nombre total de respostes donades al protocol s'utilitza com a predictor. El resultat obtingut de la diferència entre el resultat de la puntuació esperada (puntuació predictiva) per a cada escala i la puntuació directe a dita escala és la vertadera puntuació en aquella .

Un segon pas va ser establir estadísticament una funció predictiva de respostes aleatòries o donades a l'atzar, que ens permetés diferenciar els protocols que contenien respostes correctes i els que no. Ens interessava també conèixer estadísticament quins protocols expressaven una desitjabilitat alta o baixa en les seves respostes. En l'apartat de Resultats (pp.:78-80) s'explica com hem arribat a obtenir cadascuna de les funcions predictives que ens ajuden a establir la fiabilitat de la prova i a discriminar aquells protocols contestats de forma vàlida dels que cal invalidar.

Seguidament vam passar a la estandarditzar i baremar l'IA-TP, mitjançant el càlcul de les puntuacions T. Per establir la fiabilitat i estabilitat temporal de l'inventari vam calcular la

consistència interna de la prova mitjançant el coeficient alfa de Cronbach (1951) i el test-retest, respectivament.

La *validesa de constructe* s'ha estudiat a partir de la matriu de intercorrelacions entre les nou escales de l'IA-TP, ja que també incloem l'Esc9.Clínica, malgrat que no estudia cap tipus de personalitat en concret, però sí que és una escala que indica signes maladaptius i de trastorns.

Les correlacions entre les nou escales es van realitzar per ambdós sexes per separat.

La *validesa externa* de la prova la vam avaluar establint una matriu de correlacions diferent per ambdós sexes entre les nou escales de l'IA-TP i les cinc escales del NEO PI-R (Costa i McCrae, 1999). La fiabilitat, l'estabilitat temporal, validesa concurrent i validesa discriminant la vam estudiar estadísticament mitjançant la matriu de multitret-multimètode Campbell i Fiske (1959) i de Multitret-Multimètode i Multiocasió de Connolly, J.J. (1995).

El tractament estadístic de les dades el vam fer mitjançant el Programa SPSS (Statistical Packet for Social Sciences) i amb la col·laboració del Dept. de Personalitat, Avaluació i Tractament Psicològic de la UB.

En el capítol següent analitzem els resultats obtinguts en les diverses fases de construcció de l'IA-TP.

CAPITOL 3.

RESULTATS OBTINGUTS

3.1.- El Llistat d'adjetius de l'IA-TP aplicat a l'estudi de l'avaluació dels trastorns de la personalitat en adolescents normals.

-Anàlisi descriptiva de la mostra.

L'anàlisi estadística de les dades - mitjana \bar{X} , desviació típica σ ; i amplitud Maximum i Minum- ens permet depurar les dades aconseguides a través de l'aplicació de l'IA-TP en la nostra mostra de subjectes, a partir de les variables observades i descriure els subjectes amb puntuacions extremes o situats fora de les distribucions de les variables, "outliers", així com descobrir possibles errors de descodificació de les variables, si els hagués.

El primer pas que observem és la descripció general de *la distribució de variables* utilitzades per l'elaboració de l'IA-TP. En la Taula 8 (p.: 73) es presenten els descriptius generals de les variables pel total de la mostra d'homes adolescents i en la Taula 9 (p.:74) els corresponent a la mostra femenina.

Per a explicar la variabilitat o el grau de dispersió segons com es troben agrupats els valors considerem *el rang* que ens indica l'amplitud o distància de valors extrems en una mateixa variable, *valor màxim i mínim*. La *Std Dev.* desviació típica ens explica la distància compresa entre la \bar{X} (Mitjana) i el punt d'inflexió en una corba de distribució de la població que ens permet considerar que entre $\bar{X} \pm 1\sigma$ hi ha el 60% de les puntuacions que corresponen al anormalitat, que entre $\bar{X} \pm 2\sigma$ hi ha un 30% de les puntuacions baixes i altes, i que les puntuacions entre $\bar{X} \pm 3\sigma$ de la normalitat d'aquesta distribució tan per excés com per defecte, abarquant el 5% d'error negatiu i el 5% d'error positiu.

Mitjançant la *prova de Kolmogorov* calculem estadísticament el grau d'ajustament de la distribució de les dades obtingudes per la mostra masculina i per la mostra femenina a la corba de normalitat, com es pot observar en les Taules 10 i 11 (p.: 75).

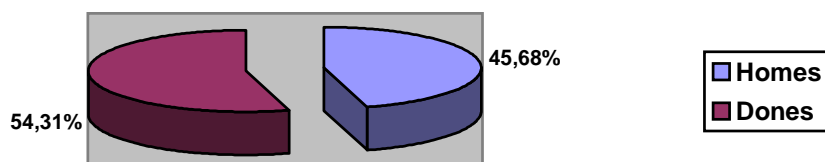
A continuació es presenten les variables estudiades en la nostra mostra de subjectes. Les 16 variables utilitzades per a l'estudi, 2 variables de subjecte i 14 variables descriptives de personalitat. Les variables de subjecte es refereixen al **gènere**, home i dona. Les variables de personalitat corresponen: 9 a les escales del IA-TP a les quals denominem, **Esc1** i correspon al tipus de personalitat Introvertida, **Esc2**. Inhibida, **Esc3**. Cooperativa, **Esc4**. Sociable, **Esc5**. Confiada, **Esc6**. Convincent, **Esc7**. Respectuosa, **Esc8**. Sensitiva i la novena escala **Esc9**. Clínica, que no avalua per ella mateixa cap tipus de personalitat, sinó la situació actual de la persona segons la seva autopercepció. Les altres 5 variables corresponen als Cinc Factors principals estudiats en el NEO PI-R (Costa i McCrae, 1999) que permet l'avaluació de les cinc dimensions bàsiques : **N.** Neuroticisme, **E.** Extroversió, **O.** Obertura, **A.** Amabilitat i **C.** Responsabilitat.

- Taula 7. Variables utilitzades per establir la validesa de l' IA-TP.

Sexe	H	Home
	M	Dona
IA-TP	Esc1.	Introvertida
	Esc2.	Inhibida
	Esc3.	Cooperativa
	Esc4.	Sociable
	Esc5.	Confiada
	Esc6.	Convincent
	Esc7.	Respectuosa
	Esc8.	Sensitiva
	Esc9.	Clínica
NEO-PI-R	E	Extraversió
	N	Neuroticisme
	O	Obertura
	A	Amabilitat
	C	Consciència

En la Gràfica 1 i la Taula 8 presentem els descriptius generals per la mostra total de homes i dones adolescents.

- Gràfica 1. Descriptius de la variable subjecte gènere per al total de la mostra.

- Taula 8. Descriptius generals de les variables pel total de la mostra d'homes adolescents.

Variables	\bar{X}	Std Dev.	Mínimum	Maximum	Ss
Esc1.	-,785	2,84	-7,61	8,66	194
Esc2.	-,408	2,59	-7,33	9,27	194
Esc3.	-1,07	2,11	-7,30	4,14	194
Esc4.	-1,06	2,98	-10,35	6,70	194
Esc5.	-1,30	2,50	-8,87	5,01	194
Esc6.	-1,31	2,67	-7,51	5,21	194
Esc7.	-1,18	3,26	-9,75	6,51	194
Esc8.	-1,31	2,24	-6,52	6,40	194
Esc9.	-1,04	2,06	-6,08	4,59	194
O	101.78	15.21	66.00	141.00	154
C	108.01	21.47	42.00	182.00	158
E	111.86	21.11	28.00	161.00	155
A	112.92	15.25	78.00	154.00	152
N.	94.43	18.89	42.00	149.00	157

-Taula 9. Descriptius generals de les variables del total de la mostra de dones adolescents.

Variables	\bar{X}	Std.Dev	Minimum	Maximum	Ss.
Esc 1.	-,778	2,43	-6,66	7,79	231
Esc 2.	-1,45	2,56	-8,99	6,01	231
Esc 3.	-,916	2,23	-9,61	4,29	231
Esc 4.	-,902	3,01	-8,65	5,04	231
Esc 5.	-,947	2,50	-7,02	7,32	231
Esc 6.	-1,24	2,91	-9,12	8,29	231
Esc 7.	-,964	3,55	-10,52	6,63	231
Esc 8.	-1,62	2,33	-6,69	10,59	231
Esc 9.	-1,11	2,06	-6,38	5,60	231
E	119.26	18.23	68.00	165.00	205
N.	102.15	19.70	57.00	170.00	204
O	109.60	16.97	62.00	151.00	202
A	119.88	16.11	77.00	176.00	201
C	110.59	22.41	48.00	170.00	203

Prova de Kolmogorov

El grau d'ajustament de la distribució de dades a la corba normal l'hem calculat mitjançant la prova de bondat d'ajustament de Kolmogorov. Aquesta prova ens ajuda a distingir de forma estadística quines variables de les estudiades segueixen o no la distribució normal, segons si la seva diferència amb la distribució normal es significativa o no. El nivell de significació estadística en la prova de Kolmogorov escollit és de $p .05$. Quan el resultat és significatiu, tenim la seguretat que no segueix la distribució normal.

Seguidament es presenten les taules on podem observar el grau de bondat d'ajustament de cadascuna de les escales de l'IA-TP a la corba teòrica normal per a una $p.05$, per a la mostra d'homes i de dones adolescents.

- Taula 10. Grau d'ajustament a la corba normal per la mostra total d'homes adolescents.

Homes n= 194	Esc 1 Intr.	Esc 2 Inh.	Esc 3 Coop.	Esc 4 Soc.	Esc 5 Conf.	Esc Conv.	Esc 7 Resp.	Esc 8 Sens.	Esc 9 Clín.
K-S Z	1.179	1.269	.831	.959	.890	.527	.654	.717	.968
2-Tailed P	.124	.080	.494	.317	.407	.944	.787	.682	.306
observ.									

Observem que cap de les escales resulta significativament diferent de la corba normal per la qual cosa podem dir que totes segueixen una distribució normal.

- Taula 11. Grau d'ajustament a la corba normal per la mostra total de dones adolescents.

Dones n= 231	Esc 1 Intr.	Esc 2 Inh.	Esc 3 Coop.	Esc 4 Soc.	Esc 5 Conf.	Esc Conv.	Esc 7 Resp.	Esc 8 Sens.	Esc 9 Clín.
K-S Z	.675	.671	.808	.726	.674	.973	1.102	1,424	.732
2-Tailed P	.753	.759	.531	.668	.754	.300	.176	.035	.658
observ.								*	

Observem que en la mostra de homes adolescents, totes les escales es consideren estadísticament no significatives i s'ajusten a la distribució de la corba normal. En la mostra de dones adolescents, l' escala 8 resulta estadísticament significativa i no s'ajusta a la corba de normalitat .

3.2.- Puntuació, Normalització, Tipificació i Distribució normal de les escales de l'IA-TP.

L'avaluació empírica del llistat d'adjectius la vam realitzar a partir de la puntuació a la mateixa, o sigui, a partir de la forma com els adolescents han de ser puntuats segons les seves respostes al llistat. Abans de continuar, cal recordar que aquest llistat no avalua un sol tret de personalitat, sinó una estructura de personalitat constituïda per factors interdependents entre sí, o sigui, que constitueixen una estructura jeràrquica segons la qual en cada persona uns factors tenen major importància respecte als altres, però tots contribueixen a configurar la personalitat pròpia i diferenciada d'aquella persona respecte una altra, de forma que cada persona més que obtenir una puntuació en totes les escales de l'IA-TP, aconsegueix un perfil determinat en aquesta prova.

Definir operacionalment el concepte d'estructura jeràrquica de la personalitat significa definir la personalitat en diferents tipus, que en part són específics i en part comuns entre si. Com ja hem vist anteriorment, l'estructura de la personalitat de la qual partim està definida conceptualment en vuit tipus normals de personalitat que avaluem per mitjà de vuit diferents escales d'adjectius, més de l'Esc 9.Clínica, que com recordem no avalua cap tipus de personalitat en concret, sinó que una puntuació elevada en aquesta escala, juntament amb una puntuació elevada en alguna de les vuit escales bàsiques, seria indicativa de la intensitat i desproporció de les autoavaluacions. Cada escala de l'IA-TP, d'acord amb la teoria de Millon (1969) conté cert nombre d'ítems que són propis i només pertanyen a la seva escala i d'ítems que són convergents i comuns a alguna de les vuit escales restants, inclosa la Clínica, tal i com s'exposa en la Taula 12 (p.: 77).

Ens interessa ressenyar que el nombre d'ítems adjectius convergents i discriminants pertanyents és el mateix per a cadascuna de les escales, essent en l'IA-TP 14 ítems propis de l'escala i 5 ítems convergents o comuns amb d'altres escales.

Seguidament es presenta la taula de distribució d'adjectius autodescriptors de la personalitat que conté l'IA-TP, els propis de cada escala i els comuns o convergents amb altres escales.

-Taula 12. Distribució del nombre d'adjectius per a cada escala de l'IA-TP.

Escala	IA-TP		
	Adjectius	Adjectius propis	Adjectius comuns
Esc1. Introversa	19	14	5
Esc2. Inhibida	19	14	5
Esc3. Cooperativa	19	14	5
Esc4. Sociable	19	14	5
Esc5. Confiada	19	14	5
Esc6. Convincent	19	14	5
Esc7. Respectuosa	19	14	5
Esc8. Sensitiva	19	14	5
Esc9. Clínica	19	14	5

Així, disposem d'un protocol amb un llistat de 146 adjectius barrejats a l'atzar i d'una instrucció per a la utilització d'aquest llistat que consisteix a demanar a cada persona que assenyali aquells adjectius que consideri que millor descriuen la seva manera de ser.

L'elecció de cada ítem-adjectiu val 1 punt per a l'escala en la qual l'adjectiu està present. De tal forma que els adjectius específics o propis de l'escala sempre sumen 1 sol punt cadascun, mentre que els adjectius comuns sumen tants punts com escales on pertanyen.

Per aquest motiu el nombre de punts global que una persona pugui aconseguir pot ser superior al nombre d'adjectius de que consta el llistat (146), però no superior al sumatori de punts de cada escala. Si sumem el total d'ítems, propis i comuns de cadascuna de les escales obtenim 171 punts, pel que la diferència entre el nombre total de punts de totes les escales (171), i el nombre d'adjectius que conté la prova (146), ens indica que dels 171 punts possibles, 25 s'obtenen sense escollir diferents adjectius dels 146 que consta l'IA-TP.

Com hem vist en l'apartat de construcció de les escales, el nombre d'ítems adjectius que conté l'IA-TP és previ a la construcció de l'escala, no com passa amb els tests factorials, en els quals cada factor està determinat pel nombre i classe d'ítems que els saturen, per això el nombre total d'ítems de la prova resulta de la suma dels ítems que precisament s'han establert a priori per a cada escala.

Estudi de la reactivitat dels protocols.

Una de les possibles alteracions a la fiabilitat del protocol de l'IA-TP és la tendència a donar moltes o poques respostes al llistat d'adjectius, atès que el nombre de respostes al llistat no és limitat i cada subjecte pot respondre a ell, escollint tants adjectius com cregui que el descriuen. En l'avaluació de la personalitat mitjançant aquesta prova té una gran importància la reactivitat de la persona al llistat d'adjectius.

En el cas d'una persona amb tendència molt baixa a la resposta, es reflecteix en cadascuna de les escales en major o menor grau i per tant, una puntuació bruta o directa en l'escala no reflecteix només la possessió minça d'un o altre tipus de personalitat, sinó també la tendència d'aquesta persona a donar poques respostes.

Així mateix, en el cas d'una persona amb tendència de resposta molt alta al llistat d'adjectius, una major puntuació directa en una escala no indica només un predomini més gran del tipus de personalitat propi d'aquella escala, sinó també una tendència de resposta més alta d'aquella persona.

Un primer pas consisteix doncs a corregir la tendència de resposta per a evitar la confusió de la mateixa amb l'avaluació de cada tipus de personalitat.

La forma que proposem consisteix en crear:

- a) En primer lloc una puntuació predictiva de l'escala a partir d'una equació de regressió, en la qual els nombres d'adjectius contestats en tota la prova s'utilitza com predictor.
- b) En segon lloc es considera aquest valor predictor com la puntuació esperada en aquella escala, basada només en el nombre d'ítems contestats en la prova. En aquest cas, les puntuacions a cada escala només depenen del nombre de respostes donades en tota la prova i del pes de cadascuna de les escales en el nombre total d'ítems del prova.
- c) En tercer lloc, a la puntuació directa o bruta li restem la puntuació esperada. La diferència és una puntuació residual que anomenem puntuació diferencial (dif), que és la veritable puntuació de l'escala estudiada.

Vam considerar no vàlids tots aquells protocols amb menys de 5% i amb més de 80% respostes donades als 146 ítems adjectius que consta de l'IA-TP, és dir, aquells que tenen menys de 7 adjectius contestats i aquells que en tenen més de 116.

Protocols contestats a l'atzar.

Ocasionalment algunes persones tendeixen a contestar a l'atzar ja sigui voluntàriament o per falta de criteri, al igual com ho poden fer també els adolescents. Per poder determinar en les aplicacions futures d'aquest llistat d'adjectius aquells que hagin estat contestats al atzar vam realitzar el següent estudi,

- a) Vam fer que l'ordinador contestes al atzar el llistat d'adjectius tantes vegades com el nombre de suposats subjectes ho farien (N = 432), obtenint 432 protocols diferents de respostes al atzar;
- b) Vam analitzar aquests protocols com si procedissin d'una mostra d'una població de subjectes reals.
- c) Vam comparar els resultats obtinguts de les respostes al atzar amb aquells obtinguts de les mostres amb subjectes reals (N = 432) Per aquesta comparació vàrem realitzar una anàlisi discriminant (Hair, Anderson, Tatham i Black, 1998) que ens va permetre establir una *funció discriminant* per als protocols que es contestessin al atzar, per separat per a dones i homes.

$$\text{Atzar Homes} = (\text{Esc3} \cdot .245) + (\text{Esc4} \cdot .153) + (\text{Esc7} \cdot .176) - 1.047.$$

$$\begin{aligned} \text{Atzar Dones} = & (\text{Esc1} \cdot .499) + (\text{Esc2} \cdot .631) + (\text{Esc3} \cdot .358) + (\text{Esc4} \cdot .948) + \\ & + (\text{Esc7} \cdot .444) + (\text{Esc8} \cdot .912) - 3.016. \end{aligned}$$

Usi el valor de la funció resultant és >10, el psicòleg pot considerar que les respostes donades al llistat d'adjectius són a l'atzar o el protocol conté respostes aleatòries. Si el valor és >0.0 és força probable que les respostes siguin fetes a l'atzar.

Protocols amb desitjabilitat social positiva i negativa.

Totes les persones tendim a comportar-nos segons les expectatives que tenim en cada situació i aquestes depenen de la significació que per a nosaltres tenen les situacions en que ens trobem. Així és pot esperar que una persona quan contesta a una entrevista, qüestionari o llistat d'adjectius per a poder aconseguir un lloc de treball accentuï l'elecció d'aquelles respostes que li confereixin una imatge social més positiva. Aquesta tendència natural de tots els éssers humans l'estudiem sota el nom de desitjabilitat social positiva.

No ens sorprendrà que aquesta mateixa persona quan va al metge accentuï l'elecció d'aquelles respostes que li confereixin una imatge més necessitada, per tal d'assegurar-se que se'l prendran seriosament, etc. Anomenem aquesta tendència, també natural de tots els éssers humans, desitjabilitat social negativa.

Òbviament en l'aplicació futura d'aquest llistat d'adjectius ens pot interessar saber si la persona ha contestat segons una o altre desitjabilitat i en quina mesura, per tal d'interpretar més correctament les dades. Per a poder fer aquesta determinació vàrem realitzar el següent estudi,

- a) Vam seleccionar, en base a la resposta d'adolescents independents d'aquest estudi i de professors tutors d'adolescents, aquells adjectius que confereixen una imatge social positiva per a qui els escull: Resultant (n=52 Adj.) i aquells altres adjectius que confereixen una imatge social negativa a qui els escull: Resultant (n =52 Adj.).
- b) Vam demanar al ordinador que contestés 432 vegades amb una al $\geq 80\%$ els adjectius positius i en un $\leq 20\%$ per a la resta d'adjectius. Per aquest sistema vàrem obtenir la mostra de respostes amb desitjabilitat social positiva.
- c) Vam fer al ordinador el mateix però ara amb una probabilitat d'elecció del $\geq 80\%$ per als adjectius negatius i un $\leq 20\%$ per la resta d'adjectius. Per aquest sistema vàrem obtenir la mostra de respostes amb desitjabilitat social negativa.
- d) Vàrem comparar, mitjançant l'anàlisi discriminat, cadascuna d'aquestes mostres amb dades simulades amb la mostra real, obtenint les següents *funcions discriminants* de la desitjabilitat social positiva i negatives per a cadascun del dos gèneres de la mostra estudiada que es presenten a continuació.

Desitjabilitat Social Positiva. Homes.

$$\text{DSP H} = (\text{Esc1} \cdot .529) + (\text{Esc2} \cdot .238) + \text{Esc4} \cdot .731 + (\text{Esc8} \cdot .563) - 1.812.$$

Desitjabilitat Social Positiva. Dones.

$$\text{DSP D} = (\text{Esc6} \cdot .416) + (\text{Esc7} \cdot .402) + (\text{Esc8} \cdot .656) - 1.626.$$

Desitjabilitat Social Negativa. Homes.

$$\begin{aligned} \text{DSN H} = & (\text{Esc2} \cdot .362) + (\text{Esc3} \cdot .607) + (\text{Esc4} \cdot .643) + (\text{Esc7} \cdot .497) + (\text{Esc8} \cdot .761) + \\ & + (\text{Esc9} \cdot .764) - 2.726. \end{aligned}$$

Desitjabilitat Social Negativa. Dones.

$$\text{DSN D} = (\text{Esc2} \cdot .706) + (\text{Esc3} \cdot .427) + (\text{Esc4} \cdot .717) + (\text{Esc7} \cdot .497) + (\text{Esc9} \cdot .931) - 2.483.$$

Càlcul de la puntuació esperada .

El càlcul de la puntuació esperada (yi) en l'IA-TP es realitza de manera diferencial per a homes i dones adolescents, seguint l'equació de regressió que es presenta a continuació, on substituïm el valor total per la puntuació total resultant de la suma de les nou escales.

$$\text{Equació de regressió: } = a + b \cdot \text{total}$$

On “a” és l'ordenada en l'origen, és a dir el punt d'intersecció de la recta amb l'eix d'ordenades i “b” és el coeficient de regressió i representa la pendent o sigui, el nombre d'unitats que canvia Y per a cada unitat que canvia X. Aquesta pendent va modificant i ajustant el seu valor a mesura que la mostra s'amplia.

$$Puntuació esperada, y_1 = a + b \times total$$

En la següent taula podem observar les equacions de regressió resultants per a la mostra de homes i de dones adolescents.

- Taula 13. Equacions de regressió per ambdós sexes i per a cadascuna de les escales de l'IA-TP.

Escales del IA-TP	Homes	Dones
Esc1. Introvertida	$y_1 = 0.22 + 0.09 \times total$	$y_1 = -0.46 + 0.09 \times total$
Esc2. Inhibida	$y_2 = -2.08 + 0.13 \times total$	$y_2 = -3.12 + 0.16 \times total$
Esc3. Cooperativa	$y_3 = 3.39 + 0.12 \times total$	$y_3 = 4.93 + 0.10 \times total$
Esc4. Sociable	$y_4 = 3.30 + 0.12 \times total$	$y_4 = 4.17 + 0.10 \times total$
Esc5. Confiada	$y_5 = -1.81 + 0.14 \times total$	$y_5 = -0.66 + 0.11 \times total$
Esc6. Convincente	$y_6 = -1.68 + 0.15 \times total$	$y_6 = -2.37 + 0.14 \times total$
Esc7. Respetuosa	$y_7 = 2.87 + 0.13 \times total$	$y_7 = 4.93 + 0.11 \times total$
Esc8. Sensitiva	$y_8 = -3.76 + 0.15 \times total$	$y_8 = -6.50 + 0.20 \times total$
Esc9. Clínica	$y_9 = -2.08 + 0.12 \times total$	$y_9 = -2.93 + 0.13 \times total$

Posem l'exemple que les puntuacions directes o brutes obtingudes per un noi de 15 anys. Per cadascun dels ítems adjectius assenyalats com auto-descriptor de la seva personalitat, en cada una de les escales del IA-TP són les següents:

	Esc.1 n=19	Esc.2 n=19	Esc.3 n=19	Esc.4 n=19	Esc.5 n=19	Esc.6 n=19	Esc.7 n=19	Esc.8 n=19	Esc.9 n=19
P. directa	5	11	9	6	4	7	5	6	1

És a dir, la puntuació directa 5 de l'Esc1. Introvertida significa que ha donat resposta a 5 dels 19 adjectius que conté aquesta escala. La puntuació 11 en l'Esc2. Inhibida significa que dels 19 adjectius que conté l'escala, el subjecte ha considerat que 11 d'ells descriuen la seva manera de ser. Abans de passar a obtenir la seva puntuació tipificada, considerem la fiabilitat del seu protocol segons el nombre de respostes donades. Observar que el nombre total d'adjectius seleccionats per la persona avaluada és de 54, puntuació total que es troba entre els valors 7 i 116 considerats com "acceptables", pel que considerem el protocol com fiable. El següent pas és obtenir la puntuació esperada (y_i) a partir de l'equació de regressió. Atès que es tracta d'una persona de sexe masculí, per a l'obtenció d'aquesta puntuació esperada es realitzen els càlculs que podem observar en el quadre següent.

- Exemple de la obtenció de les puntuacions esperades para cada una de les escales de l'IA-TP, en el noi adolescent de 15 anys.

Esc1. Introvertida	$y_1 = 0.22 + 0.09 \times 54 = 5.08$
Esc2. Inhibida	$y_2 = -2.08 + 0.13 \times 54 = 4.94$
Esc3. Cooperativa	$y_3 = 3.39 + 0.12 \times 54 = 9.87$
Esc4. Sociable	$y_4 = 3.30 + 0.12 \times 54 = 9.78$
Esc5. Confiada	$y_5 = -1.81 + 0.14 \times 54 = 5.75$
Esc6. Convincente	$y_6 = -1.68 + 0.15 \times 54 = 10.97$
Esc7. Respetuosa	$y_7 = 2.87 + 0.13 \times 54 = 9.89$
Esc8. Sensitiva	$y_8 = -3.76 + 0.15 \times 54 = 4.34$
Esc9. Clínica	$y_9 = -2.08 + 0.12 \times 54 = 4.4$

Una vegada obtinguda la puntuació esperada del subjecte, el pas següent serà obtenir la puntuació real o puntuació diferencial o dif. que és la veritable puntuació a l'escala, i poder transformar aquesta en puntuació T, i si s'escau a Percentil.

Si en comptes d'un noi, es tractés d'una noia de 16 anys, seguim els mateixos passos, però amb els valors constants de l'equació de regressió exclusius per a població femenina adolescent.

Suposem que la noia del nostre exemple obté les següents puntuacions directes en cadascuna de les escales de l'IA-TP.

	Esc.1 n=19	Esc.2 n=19	Esc.3 n=19	Esc.4 n=19	Esc.5 n=19	Esc.6 n=19	Esc.7 n=19	Esc.8 n=19	Esc.9 n=19
P.directa	3	14	10	8	4	7	6	6	4

La puntuació directa 3 de l'Esc1. Introvertida significa que ha donat resposta a 3 dels 19 adjectius que conté aquesta escala. La puntuació 14 en l'Esc2. Inhibida significa que dels 19 adjectius que conté l'escala, el subjecte ha considerat que 14 d'ells descriuen la seva manera de ser.

El nombre total d'adjectius seleccionats per la persona avaluada es de 62, puntuació total que es troba entre els valors 7 i 116 considerats "acceptables", pel que considerem que el protocol és vàlid per al seu estudi. El següent pas és obtenir la puntuació esperada mitjançant l'equació de regressió a partir dels valors proposats per a la població femenina adolescent.

Esc1. Introvertida	$y_1 = -0.46 + 0.09 \times 62 = 5.12$
Esc2. Inhibida	$y_2 = -3.12 + 0.16 \times 62 = 5.52$
Esc3. Cooperativa	$y_3 = 4.93 + 0.10 \times 62 = 11.13$
Esc4. Sociable	$y_4 = 4.17 + 0.10 \times 62 = 4.79$
Esc5. Confiada	$y_5 = -0.66 + 0.11 \times 62 = 6.16$
Esc6. Convincent	$y_6 = -2.37 + 0.14 \times 62 = 6.31$
Esc7. Respectuosa	$y_7 = 4.93 + 0.11 \times 62 = 11.75$
Esc8. Sensitiva	$y_8 = -6.50 + 0.20 \times 62 = 5.9$
Esc9. Clínica	$y_9 = -2.93 + 0.13 \times 62 = 5.13$

Ens falta calcular aleshores la puntuació real o diferencial per a poder estandarditzar la puntuació i obtenir el càlcul de la puntuació T o Percentils, si ho desitgem.

Càlcul de la puntuació diferencial (dif).

Una vegada obtinguda la puntuació directe al llistat, es calcula la diferència (dif) entre la puntuació directa a l'escala (esc) i la puntuació esperada (y) en la mateixa, segons la fórmula.

$dif_i = esc_i - y_i$

Així, si volem obtenir les puntuacions dif. per a cadascuna de les escales de cadascun dels exemples proposats, només hauríem d'obtenir la diferència entre la puntuació directa obtinguda per cada subjecte en l'escala a avaluar i la puntuació esperada en aquella mateixa escala obtinguda a partir de la resolució de l'equació de regressió (y).

Exposem a continuació el càlcul de les puntuacions diferencials, a partir de l'exemple anterior del noi de 15 anys.

En les següents taules 14 i 15 (p.: 86) següents observem les puntuacions directes, esperades i diferencials, obtingudes en cadascuna de les escales per el noi i la noia del nostre exemple.

En la primera columna es referencien les puntuacions directes obtingudes en cada escala. La segona columna es refereix a la puntuació esperada, obtinguda a partir de l'equació de regressió anteriorment explicada. La tercera columna explica la solució trobada a partir de la diferència entre la puntuació bruta i la puntuació esperada en cadascuna de les escales de l'IA-TP.

-Taula 14. Puntuacions directes, esperades i diferencials obtingudes en el exemple del noi adolescent de 15 anys.

	P.directa	P.esperada (y_i) $y_1 = a + b \times \text{total}$	P. dif _i $\text{dif}_i = \text{esc}_i - y_i$
Esc1. Introvertida	5	5.08	-0.08
Esc2.Inhibida	11	4.94	6.06
Esc3.Cooperativa	9	9.87	-0.87
Esc4.Sociable	6	9.78	-3.87
Esc5.Confiada	4	5.75	-1.75
Esc6.Convinent	7	10.97	-3.97
Esc7.Respectuosa	5	9.89	-4.89
Esc8.Sensitiva	6	4.34	1.66
Esc9.Clínica	1	4.4	-3.44

-Taula 15. Puntuacions directes, esperades i diferencials obtingudes en l'exemple de la noia adolescent de 16 anys.

	P.directa	P.esperada (y_i) $y_1 = a + b \times \text{total}$	P. dif _i $\text{dif}_i = \text{esc}_i - y_i$
Esc1. Introvertida	3	5.12	-2.12
Esc2.Inhibida	14	5.52	8.48
Esc3.Cooperativa	10	11.13	1.13
Esc4.Sociable	8	4.79	3.21
Esc5.Confiada	4	6.16	-2.16
Esc6.Convinent	7	6.31	0.69
Esc7.Respectuosa	6	11.75	-5.75
Esc8.Sensitiva	6	5.9	0.1
Esc9.Clínica	4	5.13	-1.13

Càlcul de Puntuacions T.

Una vegada calculades les dif, es passa a realitzar el càlcul de les puntuacions Z i les puntuacions T, a partir de la següent fórmula,

$$Z = \frac{X_i - \bar{X}}{s}$$

Atès que la puntuació diferencial o "dif" és la veritable puntuació podem passar aleshores a estandarditzar aquestes puntuacions transformant les puntuacions residuals en puntuacions típiques transformades, o puntuacions T, segons la fórmula $T=50+10z$, ja que les variables segueixen la corba de normalitat com hem vist, i per consegüent podem convertir les puntuacions residuals en percentils

Així tenim que la distribució de $\bar{X} = 50$ punts i $s=10$ punts descriu una corba de distribució ajustada a la normalitat en la qual el 68.26% està entre una puntuació de 40 i una altra de 60 i abasta una distància de $d= 1.645$; pel que fa a $\bar{X} \pm 1.645s$ ens dona una àrea d'una puntuació individual de la població general en l'aquesta caurà en aquesta àrea amb un error de $p<0.10$. Si en comptes de 1 sigma utilitzem $\bar{X} \pm 2s$ abastem un 95.45 de l'àrea de la corba de normalitat i les puntuacions T límit d'aquesta àrea són 30 i 70 punts, atès que la $\bar{X} \pm 1.96s$ determina aquesta àrea entorn a la \bar{X} i amb una $d=1.96$ pel que la probabilitat que la puntuació individual caigui en aquesta àrea serà d'un 95% amb un error de $p<0.05$; pel que una puntuació T entre 30 i 40 a l'extrem inferior i una T entre 60 i 70 en l'extrem superior equivalen a 2.5% inferior i al 2.5% superior de la distribució.

En el cas d'escollir 3 sigmes, tenim que $\bar{X} \pm 3s$ abasta un 99.73% de l'àrea de la corba normal i les puntuacions límits d'aquesta àrea són els 20 i 80 punts, atès que la $\bar{X} \pm 2.576s$ abasta aquesta àrea de la corba normal i la probabilitat que la puntuació individual caigui en aquesta àrea serà del 99% amb un error de $p<0.01$; pel que una puntuació T entre 20 i 30 en l'extrem inferior i una puntuació T entre 70 i 90 en l'extrem superior equivalen al 0.5% inferior i al 0.5% superior de la distribució.

A l'actuar d'aquesta forma, sigui quina sigui la distribució de les nostres dades, donem una configuració simètrica entorn a la Mitjana que ens permet predir que la mateixa estarà en cadascun d'aquests intervals amb una probabilitat del 68.26% per a una distància de $d=1.645s$, amb una probabilitat del 95% per a una distància de $d= 1.960s$, i amb una probabilitat del 99% amb una distància de $d=2.576s$

Donat que com hem vist anteriorment la puntuació Z és el resultat de dividir la diferència entre la puntuació dif. (Xi) i la mitjana de la mostra observada per a aquella escala (\bar{X}), entre la desviació típica (s), es presenten a continuació les taules amb les dades corresponents a la Mitjana aritmètica i la desviació típica obtinguda per la mostra masculina i femenina adolescent.

- Taula 16. Puntuacions de la Mitjana i de la Desviació típica de cadascuna de les escales de l'IA-TP, per a la mostra d'homes adolescents, a partir de les puntuacions dif.

H. n=194	Esc1 Intr.	Esc2 Inh.	Esc3 Coop.	Esc4 Soc.	Esc5 Conf.	Esc6 Conv.	Esc7 Resp.	Esc8 Sens.	Esc9 Clín.
\bar{X}	-.785	-.408	-1.07	-1.06	-1.30	-1.31	-1.18	-1.31	-1.04
DS	2.84	2.59	2.11	2.98	2.50	2.67	3.26	2.24	2.06

- Taula 17. Puntuacions de la Mitjana i de la Desviació típica de cadascuna de les escales de l'IA-TP, per a la mostra de dones adolescents, a partir de les puntuacions dif.

M. n=231	Esc1 Intr.	Esc2 Inh.	Esc3 Coop.	Esc4 Soc.	Esc5 Conf.	Esc6 Conv.	Esc7 Resp.	Esc8 Sens.	Esc9 Clín.
\bar{X}	-.778	-1.45	-.916	-.902	-.947	-1.24	-.964	-1.62	-1.11
DS	2.43	2.56	2.23	3.01	2.50	2.91	3.55	2.33	2.06

Una vegada calculades la Mitjana i la Desviació típica, podem passar a calcular les puntuacions T per a cadascuna de les escales de l'IA-TP, per la mostra d'homes i de dones adolescents.

Presentem a continuació les taules de les Puntuacions T i dels Percentils (Pc), segons el valor obtingut en les puntuacions dif. de cadascuna de les escales de l'IA-TP per a la mostra d'homes i per a la mostra de dones adolescents.

- Taula 18. Puntuacions T i Percentils obtinguts per a la mostra masculina adolescent, a partir de les puntuacions dif de cada escala.

H n=194	Esc1 Intr.	Esc2 Inh.	Esc3 Coop	Esc4 Soc.	Esc5 Conf.	Esc6 Conv	Esc7 Resp	Esc8 Sens.	Esc9 Clín.	
Pc	dif.	dif.	dif.	dif.	dif.	dif.	dif.	dif.	dif.	T
5	-4.95	-3.95	-4.80	-6.71	-6.00	-5.46	-6.80	-5.01	-4.33	30
25	-2.63	-2.09	-2.51	-2.98	-2.94	-3.25	-3.10	-2.89	-2.41	40
35	-1.96	-1.64	-1.84	-1.80	-1.95	-2.33	-2.27	-2.44	-1.71	45
50	-1.16	-.989	-.876	-.625	-1.10	-1.25	-1.10	-1.36	-1.25	50
75	.779	1.35	.428	1.01	.410	.402	1.11	.152	.283	55
90	2.98	3.21	1.36	2.31	1.71	2.29	3.02	1.49	1.58	60
95	5.26	4.08	2.08	3.03	2.43	3.17	4.00	2.67	2.89	70

-Taula 19. Puntuacions T i Percentils obtinguts per a la mostra femenina adolescent, a partir de les puntuacions dif de cada escala.

D n=231	Esc1 Intr.	Esc2 Inh.	Esc3 Coop	Esc4 Soc.	Esc5 Conf.	Esc6 Conv	Esc7 Resp	Esc8 Sens.	Esc9 Clín.	
Pc	dif.	dif.	dif.	dif.	dif.	dif.	dif.	dif.	dif.	T
5	-4.46	-5.37	-4.84	-6.22	-4.57	-5.55	-7.86	-4.96	-4.37	30
25	-2.48	-3.03	-2.36	-2.60	-2.78	-3.27	-3.46	-3.28	-2.63	40
35	-1.76	-2.50	-1.60	-1.87	-2.11	-2.63	-2.16	-2.81	-2.01	45
50	-.945	-1.66	-.729	-.615	-1.14	-1.28	-.535	-1.88	-1.12	50
75	.693	.176	.726	1.38	.571	.294	1.67	-.004	.229	55
90	2.48	1.84	1.74	2.80	2.61	2.49	3.25	1.47	1.71	60
95	3.36	3.25	2.31	3.82	3.20	4.27	4.28	2.35	2.58	70

3.3.- Fiabilitat i Estabilitat temporal de l'IA-TP.

Els índex de fiabilitat més emprats en els qüestionaris de personalitat són la consistència interna de la prova i el test –retest.

Seguidament presentem cadascun d'ells.

3.3.1.- Consistència interna de la prova de l'IA-TP.

Establim la consistència interna de la prova mitjançant el *coeficient alfa de Cronbach* (1951) a partir de la informació directa dels ítems que constitueixen cadascuna de les escales de l'IA-TP.

El coeficient alfa informa sobre el valor resultant, després d'haver calculat els coeficients possibles pel mètode de les dues meitats. Considerat com la mitjana de les estimacions tradicionals, l'alfa (α) apareix com un indicador no només de la fiabilitat del test, sinó de la seva homogeneïtat, és a dir de la seva dimensionalitat.

El grau d'intercorrelació d'ítems expressat a través del coeficient alfa mostra fins a quin nivell tendeixen a informar o mesurar un mateix contingut (Renom, J., 1992).

Passem a obtenir el coeficient alfa per a les mostres independent d'homes i dones adolescents per a totes les escales de l'IA-TP amb la finalitat d'observar si existeixen diferències en alfa degudes al sexe.

Homes, $\alpha = .81$
Dones $\alpha = .64$

Observem que el coeficient alfa en nois és força més alt que en noies, la qual cosa ens pot indicar que per a la mostra masculina la significació dels ítems ha estat més redundant que en la mostra femenina, que han diferenciat menys els ítems propis de cada escala.

La següent taula ens mostra els coeficients alfa obtinguts per a cadascuna de les escales per a la mostra masculina i femenina de 15 a 18 anys.

-Taula 20. Coeficients alfa per la mostra masculina i femenina adolescent.

IA-TP	n ítems	a H n=184	a M n=224
Esc1. Introvertida	19	.81	.62
Esc2. Inhibida	19	.78	.57
Esc3. Cooperativa	19	.78	.60
Esc4. Sociable	19	.80	.64
Esc5. Confiada	19	.78	.61
Esc6. Convincent	19	.78	.61
Esc7. Respectuosa	19	.81	.67
Esc8. Sensitiva	19	.77	.52
Esc9. Clínica	19	.77	.57

Observem que aquests coeficients alfa van de .77 a .81, amb una $\bar{X} = .78$ per als homes adolescents; i de .52 a .67 per a dones adolescents, amb una $\bar{X} = .66$; de fet ja esperàvem que aquests coeficients fossin alts degut a l'estructura de la prova.

Podem observar que les escales amb una α més alta es donen en ambdues mostres, la masculina i femenina, en les escales Introvertida, Sociable, i Respectuosa, la qual cosa sembla coherent atès que s'espera que la població normal adolescent identifiqui el significat d'aquesta escala mitjançant els diferents ítems adjectius que la componen.

Estabilitat temporal. Test-retest.

La fiabilitat test-retest estima el grau en que el subjectes obtenen puntuacions similars en dues ocasions diferents. Una bona fiabilitat test-retest és important en les mesures dels escales que estudien diferents tipus de personalitat, en el que cal esperar un mínim canvi en un període de temps curt.

En l'IA-TP, l'estabilitat temporal va ser avaluada mitjançant tests-retest aplicat a n=44 subjectes, amb una diferència d'un més d'interval. La correlació mínima obtinguda va ser de .34 i la màxima de .66.

A continuació es presenta la taula 21 de test-retest amb el grau de correlació i la significació estadística obtingudes per a cadascuna de les escales de l'IA-TP:

-Taula 21. Test-retest de l'IA-TP.

Escales IA-TP	N	Correlació	Sig
Esc1. Introvertida	42	0.340	0.027
Esc2. Inhibida	42	0.383	0.012
Esc3.Cooperativa	42	0.421	0.006
Esc4. Sociable	42	0.657	0.000
Esc5.Confiada	42	0.570	0.000
Esc6. Convincent	42	0.550	0.000
Esc7. Respectuosa	42	0.484	0.001
Esc8. Sensitiva	42	0.338	0.029
Esc9. Clínica	42	0.526	0.000

Sembla coherent que la menor correlació temporal entre les escales Esc1. Introvertida, Esc2. Inhibida i Esc8. Sensitiva, donat que aquestes escales son significatives d'anormalitat i les dades procedeixen d'una població normal adolescent.

3.4.- Validesa de constructe.

La validesa de constructe de l'IA-TP l'hem estudiada per la matriu d'intercorrelacions de les escales.

3.4.1.- Correlacions entre escales.

Recordem que les escales de l'IA-TP estan elaborades amb ítems propis i amb ítems comuns a altres escales, per tant s'espera que les correlacions siguin altes, atès comparteixen ítems que els són comuns.

La correlació més alta que hem trobat entre les escales és de -.67, pel que un 45 % de la variança és compartida entre dues escales. Aquesta variança o escassa independència entre dues escales distintes, s'explica d'acord amb la teoria de Millon .

La taula 22 (p.: 94) ens mostra les intercorrelacions parcials de les escales de l'IA-TP per la mostra masculina i per la femenina adolescents.

En la part superior de la diagonal estan les intercorrelacions obtingudes en la mostra d'homes adolescents i en la part inferior es troben les intercorrelacions consegides en la mostra de dones adolescents.

–Taula 22. Intercorrelacions entre les escales de l'IA-TP per la mostra adolescent masculina per damunt de la diagonal, i per la mostra femenina adolescent, per sota de la diagonal.

H/D	Esc.1 Intr.	Esc.2 Inh.	Esc.3 Coop.	Esc.4 Soc.	Esc.5 Conf.	Esc.6 Conv.	Esc.7 Resp.	Esc. 8 Sens.	Esc.9 Clin.
Esc.1 Intr.		.37**	.03	-.67**	-.43**	-.42**	.04	.11	.14
Esc.2 Inh.	.28**		.06	-.52**	-.47**	-.45**	-.13	.27**	.29**
Esc.3 Coop.	.13*	.11		.03	-.23**	-.35**	.27**	-.20**	-.22**
Esc.4 Soc.	-.61**	-.54**	-.22**		.39**	.37**	-.10	-.20**	-.23**
Esc.5 Conf.	-.39**	-.47**	-.35**	.45**		.44**	-.24**	-.14	-.09
Esc.6 Conv.	-.41**	-.43**	-.53**	.41**	.45**		-.22**	-.11	-.06
Esc.7 Resp.	.07	-.14*	.42**	-.16*	-.20**	-.36**		-.31**	-.43**
Esc. 8 Sens.	.08	.40**	-.18**	-.26**	-.18**	-.06	-.43**		.31**
Esc.9 Clínica	.21**	.31**	-.25**	-.24**	-.23**	-.04	-.52**	.43**	

* $p < .05$ ** $p < .001$

De les 36 possibles intercorrelacions diferents entre les escales de l'IA-TP, en la mostra d'homes adolescents apareixen 24, totes considerades com “molt significatives” (**) a $p < .001$. La correlació més alta que hem trobat és de $\pm .67$.

En la mostra de dones adolescents, de les 36 intercorrelacions possibles, 28 són considerades “molt significatives” (**) $p < .001$ i 3 “significatives” (*) a $p < .05$. La correlació més alta aconseguida en dones és de $\pm .61$.

De les 36 intercorrelacions possibles totes apareixen en la direcció esperada. En la mostra d'homes adolescents observem que **L'Esc1.Introvertida** correlaciona positivament, de forma molt significativa amb l'Esc2.Inhibida; i correlaciona de forma negativa i molt significativa amb les escales Esc4.Sociable, Esc5.Confiada i Esc6. Convincent.

L'Esc2. Inhibida, correlaciona de forma positiva i molt significativa amb l'Esc 1.Introvertida, Esc8. Sensitiva i Esc9. Clínica; i de forma negativa i molt significativa amb les escales Esc4.Sociable, Esc5.Confiada i Esc6. Convincent.

L'Esc.3 Cooperativa correlaciona de forma positiva i molt significativa amb l'Esc 7.Respectuosa; i de forma negativa i molt significativa amb les escales Esc5.Confiada i Esc6. Convincent, Esc8. Sensitiva i Esc9. Clínica.

L'Esc.4 Sociable correlaciona de forma positiva i molt significativa amb Esc5.Confiada i Esc6. Convincent; i de forma negativa i molt significativa amb les escales Esc.Introvertida, Esc2.Inhibida, Esc8.Sensitiva i Esc9. Clínica.

L'Esc5. Confiada correlaciona de forma positiva i molt significativa amb l'Esc.4 Sociable i Esc6. Convincent; i de forma negativa i molt significativa amb les escales Esc1Introvertida, Esc2.Inhibida, l'Esc.3 Cooperativa i l'Esc 7.Respectuosa.

L'Esc6. Convincent correlaciona de forma positiva i molt significativa amb l'Esc.4 Sociable i Esc5.Confiada ; i de forma negativa i molt significativa amb les escales Esc1Introvertida, Esc2.Inhibida, l'Esc.3 Cooperativa i l'Esc 7.Respectuosa.

L'Esc7. Respectuosa correlaciona de forma positiva i molt significativa amb l'Esc.3 Cooperativa; i de forma negativa i molt significativa amb les escales Esc5.Confiada i Esc6.Convincent, Esc8.Sensitiva i Esc9. Clínica.

L'Esc8. Sensitiva correlaciona de forma positiva i molt significativa amb l'Esc2. Inhibida i Esc9. Clínica; i de forma negativa i molt significativa amb les escales Esc3.Cooperativa , Esc4. Sociable,i Esc7.Respectuosa.

L'Esc9. Clínica correlaciona de forma positiva i molt significativa amb l'Esc2. Inhibida i Esc8. Sensitiva; i de forma negativa i molt significativa amb les escales Esc3.Cooperativa , Esc4. Sociable,i Esc7.Respectuosa.

Pel que fa a la mostra de dones adolescents, observem que **L'Esc1.Introvertida** correlaciona en el mateix sentit i amb la mateixa significació estadística a la dels homes adolescents; així, correlaciona positivament de forma molt significativa amb l'Esc2.Inhibida; i ho fa de forma negativa i molt significativa amb les escales Esc4.Sociable, Esc5.Confiada i

Esc6. Convincent. A més correlaciona positivament i de forma significativa amb l'Esc3. Cooperativa, i molt significativa amb Esc9. Clínica.

L'Esc2. Inhibida, correlaciona en el mateix sentit i amb la mateixa significació estadística a la dels homes adolescents; així ho fa de forma positiva i molt significativa amb l'Esc 1.Introvertida, Esc8. Sensitiva i Esc9. Clínica; i de forma negativa i molt significativa amb les escales Esc4.Sociable, Esc5.Confiada i Esc6. Convincent. A més correlaciona negativament i de forma significativa amb l'Esc7. Respectuosa.

L'Esc.3 Cooperativa correlaciona en el mateix sentit i amb la mateixa significació estadística a la dels homes adolescents; així ho fa de forma positiva i molt significativa amb l'Esc 7.Respectuosa; i de forma negativa i molt significativa amb les escales Esc5.Confiada i Esc6. Convincent, Esc8. Sensitiva i Esc9. Clínica. A més aquesta escala correlaciona negativament i de forma molt significativa amb l'Esc4. Sociable.

L'Esc.4 Sociable correlaciona en el mateix sentit i amb la mateixa significació estadística a la dels homes adolescents; així ho fa de forma de forma positiva i molt significativa amb Esc5.Confiada i Esc6. Convincent; i de forma negativa i molt significativa amb les escales Esc.Introvertida, Esc2.Inhibida, Esc8.Sensitiva i Esc9. Clínica. A més aquesta escala correlaciona negativament, de forma molt significativa amb l'Esc3.Cooperativa i significativa amb l'Esc7. Respectuosa.

L'Esc5. Confiada correlaciona forma de forma positiva i molt significativa amb l'Esc.4 Sociable i Esc6. Convincent; i de forma negativa i molt significativa amb les escales Esc1Introvertida, Esc2.Inhibida, l'Esc.3 Cooperativa i l'Esc 7.Respectuosa.

A diferència dels homes adolescents aquesta escala correlaciona negativament i de forma molt significativa amb l'Esc8.Sensitiva i Esc9. Clínica, en la mostra de dones adolescents.

L'Esc6. Convincent correlaciona en el mateix sentit i amb la mateixa significació estadística a la dels homes adolescents; així ho fa de forma positiva i molt significativa amb l'Esc.4 Sociable i Esc5.Confiada ; i de forma negativa i molt significativa amb les escales Esc1Introvertida, Esc2.Inhibida, l'Esc.3 Cooperativa i l'Esc 7.Respectuosa.

L'Esc7. Respectuosa correlaciona en el mateix sentit i amb la mateixa significació estadística a la dels homes adolescents; així ho fa de forma positiva i molt significativa amb l'Esc.3 Cooperativa; i de forma negativa i molt significativa amb les escales Esc5.Confiada i Esc6.Convincent, Esc8.Sensitiva i Esc9. Clínica.

A més, en les noies aquesta escala correlaciona negativament i de forma significativa amb l'Esc2.Inhibida i Esc4. Sociable.

L'Esc8. Sensitiva correlaciona en el mateix sentit i amb la mateixa significació estadística a la dels homes adolescents; així ho fa de forma positiva i molt significativa amb l'Esc2. Inhibida i Esc9. Clínica; i de forma negativa i molt significativa amb les escales

Esc3.Cooperativa , Esc4. Sociable,i Esc7.Respectuosa.També correlaciona negativament i de forma molt significativa amb l'Esc5. Confiada.

L'Esc9. Clínica correlaciona en el mateix sentit i amb la mateixa significació estadística a la dels homes adolescents; així ho fa de forma positiva i molt significativa amb l'Esc2. Inhibida i Esc8. Sensitiva; i de forma negativa i molt significativa amb les escales Esc3.Cooperativa , Esc4. Sociable,i Esc7.Respectuosa. Aquesta escala correlaciona a més negativament i de forma molt significativa amb l'Esc1.Introvertida i Esc5. Confiada.

Per les dades obtingudes, entenem que les dones adolescents afegeixen un component d'anormalitat a l'Esc1. Introvertida, a l'establir correlació positiva amb l'Esc9. Clínica. Les dones d'aquests edats consideren que una persona pot ser cooperativa, però no per això necessàriament sociable, així estableixen diferenciació entre la sociabilitat i la cooperació.

Per altra part, les dones adolescents de forma semblant als homes d'aquestes edats, entenen que una persona confiada en ella mateixa és una persona que tendeix a no mostrar conductes pròpies d'inhibició (depressió), tampoc de sensitivitat i d'anormalitat en general.

3.5.- Validesa externa de la prova.

La validesa concurrent es va estudiar mitjançant les correlacions entre les escales de l'IA-TP i el NEO PI-R (Costa i McCrae,1999).

3.5.1.- Correlacions de les escales del IA-TP amb NEO PI-R.

El coeficient de validesa concurrent estableix que els tests que mesuren el mateix tret per mètodes diferents tendeixen a correlacionar. La validesa convergent ens diu fins quin punt un tret, factor o dimensió és tan "fort " que pot ser mesurat per diferents procediments, instruments o mètodes.

La validesa discriminant ens diu fins quin punt els ítems o tests que mesuren un tret, factor o dimensió són incapaços de mesurar qualsevol altre tret, factor o dimensió de la personalitat distint a aquell.

La validesa discriminant s'estableix quan diferents tests mesuren diferents trets emprant el mateix mètode o format i tendeixen a no correlacionar. De tal manera que les puntuacions elevades en un, no tenen perquè correspondre a les elevades en un altre, igual que succeeix amb les puntuacions baixes.Així, l'existència d'un mètode o format comú no té perquè augmentar la correlació entre ambdues (Renom, J.,1992).

Per a comprovar la validesa concurrent i discriminant de l'IA-TP vam correlacionar cadascuna de les nou escales de l'IA-TP amb cadascun dels cinc factors del NEO PI-R (Costa i McCrae, 1999).

A continuació presentem la Taula 23 i Taula 24 on podem observar les de correlacions obtingudes entre les escales de l'IA-TP i el NEO PI-R per la mostra masculina i per la femenina adolescent.

-Taula 23. Correlacions IA-TP amb el NEO PI-R, per la mostra de homes adolescents.

Homes	NEO PI-R				
IA-TP	N	E	O	A	C
Esc1. Intr.	.10	-.38**	-.02	.15*	-.20**
Esc2. Inh	.08	-.19**	-.07	.06	-.15*
Esc3. Coop.	-.15*	.02	-.009	.33**	.01
Esc4. Soc.	-.16*	.33**	.01	.001	.10
Esc5. Conf.	-.15*	.20**	.11	-.15*	.02
Esc6. Conv.	-.13	.15*	-.04	-.22**	.07
Esc7. Res.	-.09	.01	.01	.13	.47**
Esc8. Sens.	-.008	-.04	-.17*	.03	-.19*
Esc9. Clinic.	.05	-.10	-.11	.01	-.23**

*p < .05 **p < .001.

Observem en la mostra d'homes adolescents les **Esc3. Cooperativa (-)**, **Esc4. Sociable i Esc5. Confiada (-)** correlacionen significativament a *p < .05 amb l'escala **N. Neuroticisme** de Costa i McCrae avaluada per el NEO PI-R; pel que entenem que els nois d'aquestes edats expliquen el Neuroticisme com un factor de no-cooperació, no-sociabilitat i no-confiat.

.Les escales **Esc4. Sociable (+)**, **Esc5. Confiada(+)**, **Esc1. Introvertida (-)** i **Esc2. Inhibida (-)** correlacionen de forma molt significativa amb l'escala **E. Extroversió**, mentre l'Esc6. Convincent (+) ho fa amb un grau de significació del 5 per cent. Pel que entenem que els adolescents expliquen l'Extroversió com un factor amb components de sociabilitat, confiança en un mateix, no-introversió i no-inhibició, i alguns hi afegixen un component de convenciment.

L'Esc8. Sensitiva (-) ajuda a explicar, segons la nostra mostra masculina **l'escala O. Obert a l'experiència** del NEO PI-R. Entenen doncs els nois que O també s'explica per una no-sensitivitat, per un no estar tancat en un mateix ni a vivències enriquidores.

Les **Esc.3.Cooperativa (+)** i **l'Esc6.Convinent (-)** correlacionen de forma molt significativa amb l'escala **A. Amabilitat** del NEO PI-R. L'Esc5. Confiada (-) i l'Esc1.Introvertida (+) apareixen amb un grau de significació estadística menor, al 5 per cent. Pel que els nois de la nostra mostra afegixen a l'escala A un component de Cooperació i no-lideratge; alguns també hi consideren un component de no-autoconfiança i de introversió.

Respecte les correlacions trobades entre les escales de l'IA-TP i l'escala **C. Conscient** del NEO PI-R, observem que **l'Esc7. Respectuosa (+)** i les **Esc.1Introvertida (-)** i **Esc9.Clinica (-)** correlacionen molt significativament; amb un grau de significació menor ho fan les l'Esc2.Inhibida (-) i Esc8. Sensitiva (-). Així doncs la mostra masculina afegix un component de Respecte i no-introversió a Conscient; i alguns, a més, l'entenen com una persona no-inhibida i no-sensitiva, és a dir que no presenta signes d'anormalitat.

Seguidament exposem les correlacions que ens apareixen entre les escales de l'IA-TP i el NEO PI-R per a la mostra femenina adolescent.

-Taula 24. Correlacions IA-TP amb NEO PI-R per la mostra femenina.

Dones	NEO PI-R				
IA-TP	N	E	O	A	C
Esc1. Intr.	.18**	-.24**	-.10	.00	-.11
Esc2. Inh	.27**	-.20**	-.01	.16*	-.02
Esc3. Coop.	-.07	.09	-.03	.36**	.18**
Esc4. Soc.	-.27**	.20**	.10	-.04	-.11
Esc5. Conf.	-.15*	.09	-.04	-.24**	-.12
Esc6. Conv.	-.25**	.09	.03	-.33**	-.12
Esc7. Res.	-.09	.05	-.06	.17**	.50**
Esc8. Sens.	.15*	-.05	.002	.04	-.21**
Esc9. Clinic	.16*	-.17**	.06	-.02	-.31**

*p <.05 **p <.001

Observem en la mostra de dones adolescents les **Esc1.Introvertida (+)**, **Esc2. Inhibida (+)** i les **Esc4.Sociable (-)** i **Esc6.Convinent (-)** correlacionen de forma molt significativa amb l'escala **N.Neuroticisme** de Costa i McCrae; mentre que les Esc8.Sensitiva (+) i Esc9.Clínica (+) i l'Esc5. Confiada (-) ho fan amb un grau de significació menor de p<.05; així doncs la mostra femenina explica el Neuroticisme amb components d'introversió i inhibició, de no-sociabilitat i no-lideratge, algunes a més hi afegeixen una sensivitat i una autopercepció de la situació actual que pot ser distorsionada, junt amb una poca autoconfiança.

Les **Esc4.Sociable (+)**, **Esc1.Introvertida (-)**, **Esc2.Inhibida(-)** i **Esc9.Clínica (-)** correlacionen de forma molt significativa amb l'escala **E.Extroversió**, pel que entenem que les noies de la nostra mostra expliquen l'extroversió des de la sociabilitat, la no-introversió, no-inhibició i la normalitat.

En la mostra femenina no apareix cap correlació entre les escales de l'IA-TP i l'escala O. Obert a l'experiència.

Les **Esc.3.Cooperativa (+) i Esc7 Respectuosa (+)** , **l'Esc5. Confiada (-) i l'Esc6.Convinent (-)** estableixen correlacions molt significatives amb **l'escala A. Amabilitat** del NEO PI-R , pel que les noies complementen el significat d'aquesta escala amb un sentit de cooperació , de respecte , amb una manca d'autoconfiança i de convenciment.

Les **l'Esc3. Cooperativa(+), Esc7. Respectuosa (+), Esc.8.Sensitiva (-) i l' Esc9.Clínica (-)** correlacionen molt significativament amb l'escala **C.Conscient** del NEO PI-R, per la qual cosa ,entenent les adolescents, el ser conscient té a veure amb el sentit del compartir, el respecte i la normalitat -explicada les Esc. 8 i 9 amb signe negatiu.

Les intercorrelacions establertes entre les escales de l'IA-TP i les escales del NEO PI-R i en dones adolescents apareixen en general molt similars a les obtingudes amb la mostra d'homes adolescents.

Així, observem que les **Esc4.Sociable (-) l'Esc5. Confiada (-) i Esc6. Convincent** correlacionen amb **l'escala N,Neuroticisme**; encara que els homes ho fan amb un grau de significació menor que les dones. A més, la mostra de dones explica l'escala N amb correlacions molt significatives en les **Esc1.Introvertida(+), Esc2.Inhibida(+), l'Esc6.Convinent(-)**. Apareixen també en la msotra femenina, encara que amb un grau de significació menor, correlacions amb les **Esc8.Sensitiva (-) i Esc9.Clínica(-)**.

Les **Esc4.Sociable (+) , Esc1.Introvertida (-), Esc2.Inhibida (-)** correlacionen de forma molt significativa amb **l'escala E,Extroversió** en les dues mostres; a més, les noies adolescents hi afageixen un component de normalitat amb **l'Esc9.Clínica (-)**; els homes, en canvi, estableixen una correlació molt significativa amb **l'Esc5.Confiada (+)** que no apareix en la mostra femenina.

En cap de les dues mostres, masculina i femenina, trobem correlacions molt significatives entre escales de l'IA-TP i **l'escala O. Obert a l'experiència**. En la mostra d'homes apareix una tímida correlació negativa amb un grau de significació de $p < .05$ amb **l'Esc8.Sensitiva**.

Les correlacions obtingudes en la mostra d'homes i dones adolescents entre **Esc3.Cooperativa (+) i Esc6.Convinent (-) i l'escala A. Amabilitat**, coincideixen amb signe i grau de significació estadística; **l' Esc5.Confiada (-)** ho fa amb un grau de significació menor

per a la mostra d'homes que en la de les dones, que hi correlaciona de forma molt significativa.

Les dones, a més, expliquen aquesta escala A. amb les *Esc7.Respectuós (+)* amb un grau de significació de $p < .001$, i *Esc2.Inhibida (-)* al $p < .05$; en canvi, alguns les homes consideren que l'*Esc1.Introvertida (+)* col·labora també a donar coneixement sobre aquesta.

A l'estudiar les correlacions entre les escales de l'IA-TP i l'escala C. *Conscient*, observem que ambdues mostres coincideixen en explicar aquesta escala amb les correlacions trobades amb les *Esc.7.Respectuosa(+)* i *Esc9.Clínica (-)* amb el mateix grau de significació; en canvi l'*Esc8.Sensitiva (-)* correlaciona en les dues mostres en el mateix sentit, però en diferent grau de significació estadística.

Per altra part, els homes adolescents expliquen l'escala C amb les *Esc1.Introvertida (-)* amb un grau de significació de $p < .001$ i amb *Esc2. Inhibida (-)* a $p < .05$; en canvi, les dones adolescents ho fan amb l'*Esc3.Cooperativa(+)*, de forma molt significativa.

3.5.2.- Fiabilitat, Estabilitat temporal, Validesa concurrent i Validesa discriminant.

Per establir la validesa de la prova hem emprat la matriu d'intercorrelacions entre els dos test, l'IA-TP i el NEO PI-R, que representen al menys un tret, mesurat com a mínim per dos mètodes. S'espera que les mesures d'un mateix tret correlacionin més entre sí que amb mesures de diferents trets que involucrin diferents mètodes. Teòricament aquest valors de validesa han de ser més alts que les correlacions entre diferents trets mesurats per el mateix mètode.Segons Cronbach, (1949) la correlació més alta esperada és de .60.

A continuació es presenta la matriu Matriu Multitret-multimètode de Campbell i Fiske, i Multiocasió- Multitret- Multimètode de Connolly,J.J. (1995) amb les daes obtingudes per la mostra masculina i femenina adolescent.

3.5.2.1.- Matriu Multitret-Multimètode de Campbell i Fiske, i - Multitret- Multimètode-Multiocasió, de Connolly,J.J. (1995).

S'espera que els coeficients obtinguts a partir de la matriu de Campbell i Fiske (1959) compleixin les següents condicions:

1.- Que les correlacions que es situen en la diagonal han de ser significativament diferents

de 0 i superiors a la resta de coeficients de correlació de la mateixa fila i columna de la matriu. Les diagonals amb valors entre parèntesi representen els valors del test-retest, o sigui el mateix tret, el mateix mètode en ocasions diferents (TS,MS,OD) i anomenem **fiabilitat**.

Condicció que es compleix, tal i com es pot observar en següent gràfica.

Així observem que les correlacions entre els factors obtingudes en la mostra masculina d'adolescents compleixen aquesta condició primera i són significativament diferents de 0.

Són per al NEO PI-R,

- E. Extroversió, amb un coeficient de correlació de **.50**
- A. Amabilitat, amb un coeficient de correlació de **.45**
- N.Neuroticisme, amb un coeficient de correlació de **.39**
- C.Conscient, amb un coeficient de correlació de **.62**
- O. Obert a l'experiència, amb un coeficient de correlació de **.58**

Pel que fa a la mostra femenina d'adolescents, observem que aquesta mateixa condició es compleix entre les escales,

- E. Extroversió, amb un coeficient de correlació de **.50**
- N. Neuroticisme, amb un coeficient de correlació de **.39**
- A.Amabilitat, amb un coeficient de correlació de **.45**
- C.Conscient, amb un coeficient de correlació de **.62**

També observem que les correlacions entre les escales trobades en la mostra masculina per l'IA-TP són,

- Esc1. Introvertida, amb un coeficient de correlació de **.34**
- Esc3. Cooperativa, amb un coeficient de correlació de **.43**
- Esc4. Sociable, amb un coeficient de correlació de **.68**
- Esc7. Respectuosa, amb un coeficient de correlació de **.48**
- Esc8. Sensitiva, amb un coeficient de correlació de **.34**

I per la mostra femenina són,

- Esc1. Introvertida, amb un coeficient de correlació de **.34**
- Esc2 .Inhibida, amb un coeficient de correlació de **.38**
- Esc3. Cooperativa, amb un coeficient de correlació de **.43**
- Esc7. Respectuosa, amb un coeficient de correlació de **.48**.

En la diagonal amb les dades sense perèntesi observem la **validesa concurrent** o sigui el mateix tret avaluat per diferents mètodes,

2.- Les correlacions obtingudes a partir de mesurar el mateix tret de personalitat per diferents mètodes han de ser superiors a les mesures dels diferents trets obtingudes amb el mateix mètode.

Pel que fa a la mostra masculina, aquesta segona condició es compleix en les escales,

- Esc1. Introvertida, el coeficient de correlació **-0.39** és superior als valors dels triangles complementaris.
- Esc3. Cooperativa, el coeficient de correlació **0.33** és superior als valors dels triangles complementaris.
- Esc4. Sociable, el coeficient de correlació **-0.16** és superior als valors dels triangles complementaris.
- Esc7. Respectuosa, el coeficient de correlació **0.47** és superior als valors dels triangles complementaris.
- Esc8. Sensitiva, el coeficient de correlació **-0.17** no és superior als valors dels triangles complementaris, ja que Esc8. Sensitiva amb C. Conscient és superior (-.20).

Pel que fa a la mostra femenina adolescents, observem que aquesta mateixa condició es compleix entre les escales,

- Esc1. Introvertida, el coeficient de correlació de **-.25** es superior als valors dels triangles complementaris.
- Esc2. Inhibida, el coeficient de correlació de **.28** és superior als valors dels triangles complementaris.
- Esc3. Cooperativa, el coeficient de correlació de **.36** és superior als valors dels triangles complementaris.
- Esc7. Respectuosa, el coeficient de correlació de **.50** és superior als valors dels triangles complementaris.

3.- Que les correlacions que presenten els coeficients de correlació més baixos siguin els referits a l'intent de mesurar els diferents trets de personalitat per els diferents mètodes.

Així, observem que els valors del triangles amb línies discontinües són els més baixos, menys el de les Esc8. Sensitiva amb C, ja esmentat anteriorment ($r=-.20$).

A continuació es presenta la matriu multitret-multimètode-multiocasió de Connolly, JJ, (1995)

HOMES		NEO PI-R					IATP				
		E	A	N	C	O	Difh1	Difh3	Difh4	Difh7	Difh8
NEO PI-R	E	(0,50)									
	A	0,05	(0,45)								
	N	-0,23	-0,35	(0,39)							
	C	0,22	-0,36	-0,35	(0,62)						
	O	0,38	0,30	0,25	0,32	(0,58)					
IATP	Difh1	-0,39	0,15	0,11	-0,21	-0,03	(0,34)*				
	Difh3	0,03	0,33	-0,15	0,01	-0,01	0,03	(0,43)			
	Difh4	-0,33	-0,02	-0,16	0,11	0,02	-0,69	0,04	(0,68)		
	Difh7	0,01	0,14	-0,10	0,47	0,01	0,04	0,27	-0,11	(0,48)	
	Difh8	-0,04	0,03	-0,01	-0,20	-0,17	0,11	-0,21	-0,21	-0,32	(0,34)

DONES		NEO PI-R				IATP			
		E	N	A	C	Difd1	Difd2	Difd3	Difd7
NEO PI-R	E	(0,50)							
	N	-0,37	(0,39)						
	A	0,45	0,24	(0,45)					
	C	0,31	-0,22	0,34	(0,62)				
IATP	Difd1	-0,25	0,19	0,01	-0,12	(0,34)			
	Difd2	-0,24	0,28	0,16	-0,03	0,14	(0,38)		
	Difd3	0,10	-0,07	0,36	0,19	0,13	0,11	(0,43)	
	Difd7	0,05	-0,10	0,18	0,50	0,08	-0,14	0,42	(0,48)

a- Les diagonals amb els números entre parèntesi indiquen **l'estabilitat temporal** de la prova, test-retest, i s'espera que sigui la correlació més alta de tota la taula, tal i com s'observa en els triangles amb línies contínues.

b- Les diagonals amb valors en negreta indiquen la **validesa concurrent** i s'espera que aquests valors siguin majors als presentats en els triangles adjunts, emmarcats per línies discontinues, tal i com es pot comprovar.

c- Els triangles adjunts en línia continua posen de manifest la **validesa discriminant** de la prova al emprar tret diferent, mètode diferent i ocasió diferent (TD,MS,OS); Els triangles en

línea continua estableixen aquesta mateixa validesa a l'emprar diferent mètode (TD,MD,OS) validesa discriminat diacrònica; si la validesa discriminant és sincrònica s' empra tret diferent, mateix mètode i ocasió diferent (TD,MS,OD).

CAPITOL 4.

CONCLUSIONS

L'objectiu d'aquest treball **Avaluació dels trastorns de la personalitat en l'adolescència** s'ha concretat en l'elaboració d'un llistat d'adjectius descriptors de la personalitat normal, que anomenem **IA-TP. Inventari d'Adjectius per l'Avaluació dels Trastorns de la Personalitat** en l'adolescència, que ens permet avaluar la predisposició de l'adolescent normal cap a trastorns de l'Eix II del DSM-IV; amb la doble finalitat d'afavorir la prevenció en salut mental en el context escolar, però també que sigui útil en altres contextos que envolten l'adolescent; i alhora podem evitar la co-morbilitat entre els síndromes psicopatològics i els trastorns de personalitat, descrits en l'Eix I dels DSM-IV.

De cara a possibles tractaments psicopedagògics o psicològics, l'IA-TP ofereix un coneixement de la personalitat prèvia al trastorn, la qual cosa ens permet discriminar entre la personalitat de la persona avaluada i el síndrome que l'afecta, i alhora ens ajuda a comprendre millor el trastorn de la personalitat amb el qual ens afrontem.

L'IA-TP està format per 146 ítems-adjectius extrets del llenguatge quotidià i pensats per ser aplicats a una població normal adolescent. Tot i que l'IA-TP està pensat per l'avaluació dels possibles trastorns clínics, hem posat un interès especial en que la interpretació psicològica del significat de cada ítem no provoqués cap tipus de temor o dubte infundat sobre la pròpia salut mental de la persona avaluada.

Els 146 adjectius auto-descriptors de la personalitat s'agrupen, en l'IA-TP, en vuit escales bàsiques que avaluen els vuit tipus de personalitat de Millon, Th. (1969/1983) i una novena escala Esc9.Clínica, que és indicativa de l'autopercepció que té la persona avaluada de la situació actual. Cadascuna de les escales conté el mateix nombre d'adjectius propis de l'escala (14) i el mateix nombre de discriminants o comuns amb altres escales (5). El fet que les escales tinguin adjectius discriminants i alhora en comparteixin amb altres escales correspon a la teoria de Millon subjacent a l'IA-TP, segons la qual tots els factors de personalitat i per això els seus trastorns, formen una estructura, els elements de la qual se solapen entre si i que es manifesten des d'un nivell moderat de desadaptació passat per un nivell greu fins a un nivell més profund que comporta dificultats d'autonomia personal, considerades des del punt de vista psicològic, tal i com es presenta en la Taula 1 corresponent al paradigma de la teoria de Millon (p.:21).

Una primera aportació rellevant que fem des d'aquest treball és que l'IA-TP incrementa la capacitat descriptiva de cada tipus de personalitat avaluada per la mateixa prova, tal i com es pot observar a partir de l'estudi de les intercorrelacions establertes entre les diferents escales de l'IA-PT (p.:87).

Una segona aportació, a partir de les intercorrelacions obtingudes entre les escales de l'IA-TP, és que els nois i les noies adolescents expliquen de forma lleument diferent alguns del tipus de personalitat, amb més correlacions significatives tant positives com negatives en les noies.

Així, hem constatat empíricament que els nois i les noies adolescents consideren que la *personalitat Introvertida* té un component de tancament social i de sensibilitat cap als sentiments dels altres, per això els introvertits són considerats per ambdós gèneres, persones amables i agradables, que estableixen fàcilment empatia amb els qui els envolten. Així, observem que en aquestes edats ja s'estableix una diferència entre l'amabilitat, entesa com empatia, i la sociabilitat que implica la necessitat d'afecte i atenció per part dels altres, al considerar que els introvertits són persones que no els agrada massa sobresortir socialment, i en canvi simpatitzen fàcilment amb els altres i estan disposats a ajudar-los. Les noies afegeixen a la *Introversió* un component de Neuroticisme, i l'expliquen per la tendència a experimentar sentiments negatius de por, ansietat i culpabilitat, així com la dificultat en el control dels seus impulsos i en trobar l'ajust emocional per controlar situacions estressants.

Pel que fa a la *personalitat Inhibida*, els adolescents l'apliquen a persones sensibles, poc segures d'elles mateixes, amb baixa autoestima i poc donades a fer vida social i de grup; de forma semblant a la personalitat introvertida, tant nois com noies hi afegeixen un component de Neuroticisme i consideren a més que aquestes persones tenen problemes d'adaptació social i dificultats per un funcionament autònom.

Les persones *Cooperatives* són considerades en les edats estudiades força respectuoses, gens egòlatres, no presenten cap tipus de dificultat per establir unes relacions normals amb els qui els envolten. Els adolescents en aquestes edats ja han après a diferenciar la persona cooperativa de la sociable, ja que el cooperatiu és entès com una persona agradable, altruista, disposada a ajudar als altres, però no per això pren la iniciativa ni dirigeix el curs de les seves accions, com ho pot fer un Sociable.

Les noies hi afegeixen un component de Responsabilitat, al considerar que la persona cooperativa és competent i responsable a l'hora d'organitzar i portar a terme les tasques encomanades. Els adolescents consideren als Cooperatius persones voluntarioses i amb un alt sentit del deure.

El tipus Sociable l'expliquen com una persona amb autoconfiança, segura d'ell mateix, amb capacitat de dirigir i controlar les persones que l'envolten, competitiva i gens afectada per sentiments negatius vers ella mateixa i els altres. Les noies adolescents a més, entenen la sociabilitat diferent de la cooperació i consideren que el fet de ser sociable, no vol dir que se sigui respectuós amb les idees tradicionals i les formes convencionals de veure i viure la

vida. Són persones extrovertides, vinculades a la gent i a les reunions socials, assertius, actius i parladors, enèrgics i optimistes, capaces d'afrontar situacions estressants i mantenir sota control els seus impulsos.

Els nois i noies adolescents entenen les persones que presenten un tipus de *personalitat Confiada* són persones convincents, sense cap tipus de dificultat per establir relacions personals amb els qui els envolten, tot i que no es pot esperar que siguin persones cooperatives ni respectuoses amb les regles i normes socials. Les noies consideren que els Confiats són persones que no temen el rebuig o les crítiques dels altres i que difícilment presentaran trastorns maladaptatius. Entenen aquestes que són persones vinculades al grup perquè el necessiten per protegir la seva autoconfiança; tot i que és aquests excés de confiança en elles mateixes que fa que siguin considerats poc agradables i massa satisfetes d'elles mateixes per poder simpatitzar amb els qui els envolten.

El tipus Convincent s'explica en les edats adolescents amb una manca de cooperació i de tancament social. Els convincents s'entenen com persones que necessiten el grup per assegurar la confiança en elles mateixes, per això no són considerats cooperatius ni respectuosos amb els altres, sinó persones que simpatitzen poc amb els qui els envolten, egocèntriques al pensar que els altres se senten satisfets amb les seves actuacions.

La personalitat Respectuosa és entesa en aquestes edats amb un component de personalitat cooperativa, força sensible al tracte amb els qui l'envolten, disposada a ajudar als altres sense necessitat de protagonisme i que no pretén dirigir ni controlar les seves vides. El Respectuós a més és considerat com una persona voluntariosa i amb gran sentit del deure.

El tipus Sensitiu s'explica en les edats adolescents com una persona afectada per problemes personals, amb tendència al tancament social, poc cooperativa, a qui li costa ajudar i apropar-se als altres ja que tem al rebuig. Les dones adolescents, a més, consideren que són persones amb molt poca seguretat en elles mateixes. Els sensitius són persones poc voluntarioses i poc decidides, descuidades a l'hora de planificar les seves vides i temorenques d'enriquir-les amb experiències novedoses i poc convencionals.

El tipus de *personalitat Clínica* és referida per els adolescents en aquelles persones preocupades per elles mateixes, amb tendència a sentir-se desgraciades i tancar-se en el seu propi món. Per la seva gran sensibilitat temen sentir-se ferides i rebutjades per als qui els envolten. S'expliquen en personalitats poc respectuoses amb els sentiments i desitjos

dels altres, així com amb les normes socials. A més les noies adolescents l'entenen per una manca de confiança o seguretat, amb tendència a experimentar sentiments negatius i a tenir idees irracionals, que els dificulta la capacitat de poder mantenir el control dels seus impulsos i afrontar situacions estressants.

Una tercera aportació, extreta dels resultats obtinguts a partir de la matriu de correlacions entre diferents mesures d'avaluació de diversos aspectes o característiques de la personalitat, com són l'IA-TP i el NEO PI-R, és que ambdues proves contribueixen a explicar el paradigma de la teoria de la personalitat formulada per Millon (1969/1983) (Veure pp), ja que constatem empíricament que *les personalitats que poden presentar problemes interpersonals*, - Cooperativa, Sociable Confiada i Convincent- les tres primeres correlacionen de forma negativa amb el factor Neuroticisme (N) en nois; i totes menys la cooperativa, ho fan també de forma negativa en la mostra de noies adolescents.

Les escales d'Introversió i Inhibició, personalitats que segons Millon *tenen dificultats per reconèixer el reforç positiu i negatiu*, ho fan de forma negativa amb el factor d'Extroversió (E), tant en la mostra masculina, com en la femenina,

Els tipus de personalitat que segons Millon tenen *dificultat per atribuir la font de reforç*, la Respectuosa i Sensitiva, ho fan de forma positiva la primera i negativa la segona, amb el factor de Responsabilitat (C).

Les escales Confiada i Convincent, que representen el patró d'*Independència* en la teoria de Millon, ajuden a explicar el factor d'Agradabilitat (A), ja que s'hi relacionen de forma negativa, considerant que la persona Amable és una persona dependent, tant si presenta un tipus de conducta activa o passiva. Contribueix a aquesta evidència empírica, la correlació que s'estableix també amb el tipus de personalitat Cooperativa, que en el paradigma explicatiu de la teoria de Millon el situa en la dimensió social independent- dependent.

Una quarta aportació, no per això menys rellevant, obtinguda també a partir de la matriu de correlacions entre les dues proves estudiades, IA-TP i NEO PI-R, ens ajuda a ampliar els coneixements i la informació de que disposem actualment sobre cadascuna de les proves per separat segons la diferència de gènere; així les noies consideren que les escales Introversió i Inhibició ajuden a explicar també el factor de Neuroticisme (N) i que l'escala Respectuosa ajuda a explicar el factor d'Agradabilitat (A). Per altra part, els nois consideren que les escales Confiada i Convincent ajuden a explicar el factor Extroversió (E) i consideren que l'Amabilitat (A) presenta un component d'Introversió.

La relació negativa amb les escales Introversió i Inhibició que constaten els nois ajuda a explicar el factor de Responsabilitat (C); mentre que les noies entenen que és la Cooperació que ajuda a explicar aquest mateix factor.

Aquest resultat contribueixen a constatar empíricament que les correlacions establertes entre les escales nomotètiques pensades per avaluar els vuit tipus de personalitat bàsics en Millon i amb els factors polítics, com són els estudiats per el NEO PI-R posa de manifest que les primeres ajuden a incrementar el valor descriptiu de les segones, tant si carreguen positivament com si ho fan negativament i que ho fan de forma lleument diferent per ambdós gèneres.

L'IA-TP és un instrument pensat per poder ser fàcilment administrat de forma individual o col·lectiva, en un temps de 20 a 30 minuts aproximadament, com autoinforme. En aquells casos que la persona a avaluar no és prou competent per fer-ho ella mateixa, sigui per impediments físics o psíquics, o bé perquè existeixen raons suficients per creure que el subjecte està clarament disposat a falsejar les respostes al protocol, l'examinador pot optar per demanar a un observador que coneix suficientment la persona a avaluar, que respongui al llistat d'adjectius, pensant com ho faria ella mateixa.

El disseny de l'IA-TP permet que l'aplicació i posterior correcció pugui està feta per professionals del propi Dept.d'Ensenyament –EAPs, psicopedagogs, tutors, etc.-, o d'altres departaments i entitats que no tinguin una formació específica en el camp de la psicologia clínica, personalitat o altres relacionats. L'estudi aprofundit per part de l'examinador, sobre els procediments d'aplicació i correcció que s'ofereixen en aquest treball, serà suficient. Pel que fa a la interpretació de la prova es recomana que la faci una persona experta en el tema i coneixedora de la teoria de Millon.

L'IA-TP pot ser aplicada a adolescents normals entre 15 i 18 anys, que no presentin cap tipus de trastorn que afecti la seva habilitat i capacitat per completar i donar resposta al protocol de forma vàlida i fiable.

L'IA-TP és un instruments capaç d'avaluar i alhora predir els possibles trastorns de la personalitat, coherents amb l'estructura de personalitat que presenta la persona avaluada i per tant des de l'estudi dels tipus de personalitat normals, tant necessari per poder diferenciar aquells alumnes adolescents que presentin trastorns lleugerament desadaptatius dels que presentin trastorns més severos i més desadaptatius, per tal que el sistema educatiu i per això els EAPs puguin oferir recursos adients a les necessitats específiques que presentin, ja sigui dins la mateixa situació escolar, mitjançant tutories i organitzacions metodològiques adients i d'altres recursos propis del Departament d'Ensenyament, o des dels serveis externs al propi Departament, vinculats a l'atenció de l'adolescent i al seu entorn, com Benestar Social i Sanitat, entre d'altres.

Alhora pensem que l'IA-TP també és útil en l'assessorament i orientació escolar i professional; relacionat en l'àmbit de la investigació es considera un instrument útil en l'estudi de la personalitat.

L'IA-TP no pretén oferir tota la informació necessària per una avaluació psicològica completa. Segons la persona avaluada pot ser que calguin, per poder establir una diagnosi i un tractament adequat, entrevistes sobre la seva història de vida, exàmens sobre l'estat mental, avaluacions cognitives o proves mèdiques de laboratori, i altres proves psicològiques clíniques, etc.

Es preveu realitzar una propera investigació sobre l'estandardització i validació de l'IA-TP en versió catalana, per això es presenta, en l'apartat d'Annexes (p.:114) , el llistat d'adjectius autodescriptors de la personalitat i la versió ampliada amb el seu significat. Tenim intenció de treballar en un disseny informatitzat que sigui capaç d'adequar-se a les necessitats específiques que presentin les persones a avaluar, com poden ser dificultats de visió, motrius, d'atenció i concentració, etc,

Considerem que l'IA-TP s' ha d'anar reajustant a mesura que els estudis sobre els que es basa també vagin avançant. Les futures investigacions sobre la prova i la informació de seva utilització en diferents contextos ens ajudaran a garantir la seva utilitat.

És la nostra intenció ampliar la recerca de l'IA-TP amb una mostra adulta, d'edats superiors a les estudiades i publicar els resultats obtinguts, a fi de donar la màxima difusió, aplicabilitat i funcionalitat a l'inventari, a altres departaments, organismes i professionals que estiguin interessats en l'estudi dels trastorns de la personalitat des dels trets normals i que tinguin una intervenció directa no només en adolescents, sinó també amb la personalitat adulta.

CAPITOL 5.

ANNEXES

I.A.T.P.**Inventario de Adjetivos para la Evaluación de la Personalidad.**

Para uso exclusivo de prácticas

Datos de identificación			
Apellidos y Nombre:.....		Edad.....	
Fecha de evaluación:		Centro	Curso.....
Fiabilidad y validez: 1	☐	2	☐
		3	☐

Instrucciones para completar la prueba:

“El listado de adjetivos que constituye este cuestionario y se presenta en el reverso de esta hoja, es una lista de palabras que se utilizan habitualmente per describir las características de la personalidad.

Lea cada palabra y decida si cree que le describe a usted en cuanto a su forma de ser. Si cree que la palabra es buen descriptor suyo marque un círculo en el número que la precede o simplemente déjelo en blanco si cree que este adjetivo no lo describe a usted; a continuación haga lo mismo con el resto de adjetivos la lista.

*Algunos adjetivos pueden parecerle muy similares, es importante que lo lea todos y cada uno de ellos y escoja aquellos que mejor respondan a la pregunta **¿Cómo soy?**.*

No se preocupe por las contradicciones o inconsistencias de sus respuestas.

Para contestar a este cuestionario no tiene un tiempo limitado, pero se recomienda que lo haga tan rapido como a usted le sea cómodo y adecuado.”

IA-TP**Inventario de Adjetivos para la Evaluación de los Trastornos de Personalidad.**

1. Pasivo	38. Impersonal	75. Incómodo	112. Obediente
2. Agitado	39. Discutidor	76. Solitario	113. Conformista
3. Consentido	40. Comprensivo	77. Suspica	114. Tenso
4. Activo	41. Dramatizador	78. Voluble	115. Perfeccionista
5. Arrogante	42. Fanfarrón	79. Hablador	116. Valiente
6. Agresivo	43. Competitivo	80. Inmodesto	117. Satisfecho
7. Cuidadoso	44. Honrado	81. Fuerte	118. Vital
8. Confuso	45. Gruñón	82. Ordenado	119. Sumiso
9. Distante	46. Abatido	83. Inconstante	120. Temeroso
10. Triste	47. Indiferente	84. Vengativo	121. Ético
11. Auxiliador	48. Excluido	85. Atrevido	122. Temperamental
12. Complaciente	49. Estricto	86. Preocupado	123. Preciso
13. Creído	50. Disgustado	87. Dócil	124. Abnegado
14. Autoritario	51. Apático	88. Infantil	125. Militante
15. Disciplinado	52. Ignorado	89. Optimista	126. Gregario
16. Exasperante	53. Nervioso	90. Violento	127. Dependiente
17. Ansioso	54. Feliz	91. Molesto	128. Tradicional
18. Deprimido	55. Egocéntrico	92. Solo	129. Aventurero
19. Frío	56. Dominante	93. Vacilante	130. Antipático
20. Desapercibido	57. Limpio	94. Murmurador	131. Desprendido
21. Cándido	58. Irritable	95. Organizado	132. Teatral
22. Audaz	59. Desagradable	96. Mandón	133. Presumido
23. Confiado	60. Pensativo	97. Orgullosa	134. Tozudo
24. Grosero	61. Insociable	98. Impaciente	135. Serio
25. Eficiente	62. Inquieto	99. Inocente	136. Pesimista
26. Variable	63. Inseguro	100. Tímido	137. Obstinado
27. Caótico	64. Reservado	101. Educado	138. Quisquilloso
28. Extravagante	65. Miedoso	102. Apagado	139. Respetuoso
29. Inexpresivo	66. Receloso	103. Vago	140. Poderoso
30. Discreto	67. Impulsivo	104. Rechazado	141. Virtuoso
31. Cariñoso	68. Importante	105. Grupal	142. Provocador
32. Animado	69. Combativo	106. Sociable	143. Vergonzoso
33. Egoísta	70. Laborioso	107. Vanidoso	144. Desinteresado
34. Brutal	71. Malhumorado	108. Intimidante	145. Seductor
35. Formal	72. Frustante	109. Trabajador	146. Insípido
36. Exaltado	73. Rígido	110. Susceptible	
37. Sensible	74. Aprensivo	111. Hostil	

IA-TP**Inventario de Adjetivos para la Evaluación de los Trastornos de Personalidad.**

Para uso exclusivo de practicas

Datos de identificación			
Apellidos y Nombre:.....		Edad.....	
Fecha de evaluación:		Centro	Curs.....
Fiabilidad y validez: 1	☐	2	☐
		3	☐

Instrucciones para completar la prueba:

“El listado de adjetivos que constituye este cuestionario y se presenta en el reverso de esta hoja, es una lista de palabras que se utilizan habitualmente per describir las características de la personalidad.

Lea cada palabra y decida si cree que le describe a usted en cuanto a su forma de ser. Si cree que la palabra es buen descriptor suyo marque un círculo en el número que la precede o simplemente déjelo en blanco si cree que este adjetivo no lo describe a usted; a continuación haga lo mismo con el resto de adjetivos la lista.

*Algunos adjetivos pueden parecerle muy similares, es importante que lo lea todos y cada uno de ellos y escoja aquellos que mejor respondan a la pregunta **¿Cómo soy?**.*

No se preocupe por las contradicciones o inconsistencias de sus respuestas.

Para contestar a este cuestionario no tiene un tiempo limitado, pero se recomienda que lo haga tan rapido como a usted le sea cómodo y adecuado.”

IA-TP

Inventario de Adjetivos para la Evaluación de los Trastornos de Personalidad.

1. **Pasivo.** Adj. Que soporta algo sin oponer resistencia
2. **Agitado.** Adj. Accidentado, turbado, desasosegado
3. **Consentido.** Adj. Mimado, malacostumbrado, malcriado.
4. **Activo.** Adj. Rápido, vivo, emprendedor, resuelto, decidido, audaz, enérgico, dinámico
5. **Arrogante.** Adj. Altanero, altivo, orgulloso, soberbio, engreído.
6. **Agresivo.** Adj. Impetuoso, belicoso
7. **Cuidadoso.** Adj. Arreglado, moderado, ordenado, metódico,
8. **Confuso.** Adj. Confundido.
9. **Distante.** Adj. Apartado, alejado, lejano.
10. **Triste.** Adj. Afligido, melancólico, apenado, abatido, apagado, desanimado.
11. **Auxiliador.** Adj.. Que auxilia, que ayuda.
12. **Complaciente.** Adj. Condescendiente, servicial, acomodaticio
13. **Creído.** Adj..Engreído, presumido, vanidoso, presuntuoso
14. **Autoritario.** . Adj. dDspótico, dominante, dictatorial, tiránico.
15. **Disciplinado.** Adj. Que observa un conjunto de reglas para mantener el orden y la subordinación entre los miembros de un cuerpo
16. **Exasperante.** Fig. Que irrita, que da motivo de enojo grande a uno.
- 17- **Ansioso.** Adj. Codicioso, anheloso, deseoso, impaciente, voraz, insaciable.
18. **Deprimido.** Adj. Que sufre depresión fisiológica o moral.
19. **Frío.** Adj. Indiferente, despegado, inexpresivo.
20. **Desapercibido.** Adj. Inadvertido. pasar ~.
21. **Cándido.** Adj. Sencillo, sin malicia .
22. **Audaz.** Adj. Arriesgado, atrevido, osado, arriscado, imprudente, temerario, valiente.
23. **Confiado.** Adj. Crédulo, cándido, creído. Pegado de sí mismo, seguro de sí mismo.
24. **Grosero.** Adj. Ordinario, tosco, basto, burdo, inculto, chabacano, maleducado.
25. **Eficiente.** Adj. Eficaz, competente.
26. **Variable.** Adj. Inestable, inconstante, mudable, voluble, cambiabile.
27. **Caótico.** . Adj. Confuso, desordenado, desarreglado, incomprensible.
28. **Extravagante.** Adj. Raro, chocante, estrafalario, estrambótico, excéntrico, pintoresco.
29. **Inexpresivo.** . Adj. Indiferente, frío, soso.
30. **Discreto.** Adj. Reservado, recatado, cauto, comedido.
31. **Cariñoso.** Adj. aAectuoso, mimoso, tierno.
32. **Animado.** Adj. Divertido, animoso, agitado.
33. **Egoísta.** Adj. Que tiene inmoderado y excesivo amor de sí mismo; carácter del que subordina el interés ajeno al suyo propio y juzga todas las cosas desde este punto de vista.
34. **Brutal.** Adj. Salvaje, feroz, bárbaro, atroz, fiero, cruel.
35. **Formal.** Adj. Serio, juicioso, sensato, responsable, consciente, veraz.

- 36- Exaltado.** Adj. Entusiasta, apasionado, fanático.
- 37. Sensible.** Adj. Se dice de la persona que se emociona con facilidad o que tiene mucha capacidad para sentir.
- 38. Impersonal .** Adj. Que no tiene o no manifiesta personalidad
- 39. Discutidor .** Adj.-. Aficionado a discusiones.
- 40. Comprensivo .** Adj. Tolerante, indulgente
- 41. Dramatizador.** Adj. Escénico, dramático. Puede usarse en sentido figurado para referirse a una persona o a una acción exagerada o fingida.
- 42. Fanfarrón.** Adj. Perdonavidas, valentón, fachenda.
- 43. Competitivo.** Adj. Que puede competir
- 44. Honrado.** Adj,. Íntegro, recto, leal, hombre de bien
- 45. Gruñón.** Adj. .Que gruñe con frecuencia.
- 46. Abatido.** Adj. Triste, alicaído, decaído, desanimado, desalentado.
- 47. Indiferente** Adj. Impasible, despegado, frío, inexpresivo, insensible.
- 48. Excluido.** Adj,. Sacado [a una pers. o cosa] fuera del lugar que ocupaba; no admitida su entrada, su participación. Excluir a uno de una asamblea, lista, etc
- 49. Estricto.** Adj. Preciso, exacto, riguroso, ceñido, textual
- 50. Disgustado .** Adj. Descontento, molesto, enfadado, dolido, quejoso.
- 51. Apático.** Adj. Lento, imperturbable, calmoso.
- 52. Ignorado.** Adj. Anónimo, desconocido
- 53. Nervioso.** Adj. Excitable, impresionable, inquieto, intranquilo, irritable
- 54. Feliz.** Adj. Dichoso, afortunado, contento, satisfecho.
- 55. Egocéntrico.** Adj. Persona que tiene una extremada exaltación de la propia personalidad hasta considerarla como centro de la atención y actividad generales.
- 56. Dominante.** Adj. Imperante, imperativo, avasallador, mandante, absorbente
- 57. Limpio .** Adj. Aseado, pulcro, depurado.
- 58. Irritable.** Adj. Irascible, colérico, nervioso.
- 59. Desagradable.** Adj. Molesto, irritante, fastidioso, enfadoso, pesado.
- 60. Pensativo.** Adj. Meditabundo, absorto, abstraído, reflexivo, ensimismado.
- 61. Insociable.** Adj. Esquivo, arisco, huraño, intratable.
- 62. Inquieto.** Adj. Preocupado, intranquilo, desasosegado
- 63. Inseguro.** Adj. Incierto, dudoso, indeciso, titubeante, vacilante
- 64. Reservado.** Adj. Discreto, cauteloso, comedido, silencioso
- 65. Miedoso.** Adj. Temeroso, cobarde, miedica.
- 66. Receloso.** Adj. Desconfiado, suspicaz, temeros.
- 67. Impulsivo.** Adj. Se dice de la persona que, llevado de la impresión del momento, habla o procede sin reflexión ni cautela
- 68. Importante.** Adj. Valioso, notable, fundamental, crucial, sustancial.
- 69. Combativo .** Adj. Inclinado a la lucha, a la contienda o a la polémica; batallador, luchador.
- 70. Laborioso.** Adj. Trabajador*, aplicado, diligente

- 71. Malhumorado** . Adj. Irritable, irascible, destemplado, resentido.
- 72. Frustante**. Adj. Se aplica a la persona que priva a uno de lo que esperaba. *Frustró las esperanzas de Juan.*
- 73. Rígido**. Adj. Riguroso, severo, austero
- 74. Aprensivo**. Adj. Se aplica a la persona que tiene temor, escrúpulo, miramiento excesivo.
- 75. Incómodo** . Adj. Embarazoso, desagradable, molesto, fastidioso
- 76. Solitario**. Adj. Retirado, retraído, cartujo. Aluden a la persona que gusta de la soledad y que se aparta del trato con otra gente.
- 77. Suspicaz**. Adj. Receloso, desconfiado, malpensado.
- 78. Voluble**. Adj. Inestable, versátil, variable, mudable, inconstante.
- 79. Hablador**. Adj. Charlatán, parlanchín, locuaz,
- 80. Inmodesto** Adj. No modesto ni humilde.
- 81. Fuerte**. Adj. Firme, enérgico, impetuoso.
- 82. Ordenado**. Adj. Arreglado, moderado, metódico, cuidadoso,
- 83. Inconstante**. Adj. Inestable, mudable, variable, vario, incierto, cambiabile.
- 84. Vengativo**. Adj. Rencoroso, resentido.
- 85. Atrevido**. Adj. Audaz, osado, arriscado, arriesgado, temerario, intrépido, valiente.
- 86. Preocupado**. Adj. Inquieto, intranquilo, desasosegado, turbado.
- 87. Dócil**. Adj. Obediente, sumiso, doblegable, manipulable, manejable
- 88. Infantil**. Adj. Inocente, cándido, ingenuo
- 89. Optimista**. Adj. Confiado, esperanzado
- 90. Violento**. Adj. Impetuoso, fuerte, fogoso, iracundo.
- 91. Molesto**. Adj. Incómodo, fastidioso, pesado, desagradable.
- 92. Sólo**. Adj. Solitario, aislado, como alma en pena
- 93. Vacilante**. Adj. Incierto, indeterminado, inseguro, inconstante, indeciso, dudoso.
- 94. Murmurador**. Adj. Maldiciente, detractor, mala lengua, crítico, censor, chismoso.
- 95. Organizado**. Adj. Se dice de la persona que dispone, ordena, coordina, decide, planea, planifica.
- 96. Mandón**. Adj.. mandamás.
- 97. Orgulloso**. Adj. Ufano, engreído, envanecido, presuntuoso, arrogante, soberbio.
- 98. Impaciente**. Adj. Malsufrido, ansioso, deseoso, anheloso, intranquilo.
- 99. Inocente**. Adj. Iluso, ingenuo, cándido.
- 100. Tímido**. Adj. Introvertido, apocado, temeroso.
- 101. Educado**. Adj. Instruido, enseñado, formado.
- 102. Apagado**. Adj. Sosegado, apocado, débil, descolorido, gris, triste, lánguido.
- 103. Vago**. Adj.. Gandul, holgazán, ocioso, desocupado.
- 104. Rechazado**. Adj. Rehusado, desestimado, hacerle a uno el feo, darle a uno calabazas(col.) desairado.
- 105. Grupal**. Adj. Se dice de la persona que pertenece a un grupo
- 106. Sociable**. Adj. Afable, tratable, comunicativo, abierto, extrovertido.
- 107. Vanidoso**. Adj. Hinchado, engreído, presuntuoso, presumido, creído.

- 108. Intimidante.** Adj. Se dice de la persona que asusta, espanta, atemoriza .
- 109. Trabajador.** Adj. Laborioso, hacendoso, aplicado.
- 110. Susceptible.** adj. Quisquilloso, puntilloso, sentido, delicado.
- 111. Hostil.** Adj. Adverso, contrario, opuesto, enfrentado, rival, enemigo.
- 112. Obediente.** Adj. Dócil, sumiso, manejable, bienmandado, manipulable
- 113. Conformista.** Adj. Acomodadizo, complaciente, dúctil, flexible, adaptable
- 114. Tenso.** Adj. Que se halla en tensión. Rígido, tirante.
- 115. Perfeccionista.** Adj. Que tiende al perfeccionismo.
- 116. Valiente** Adj. Valeroso, intrépido, osado, resuelto, atrevido, decidido.
- 117. Satisfecho.** Adj. Complacido, contento, feliz, dichoso, encantado.
- 118. Vital.** Adj. Se dice de la persona que posee un gran impulso o energía para actuar, desarrollarse o vivir.
- 119. Sumiso.** Adj. Obediente, subordinado, dócil
- 120. Temeroso.** Adj. Miedoso, cobarde, pusilánime, irresoluto
- 121. Ético.** Adj. Se dice de la persona conforme a los principios de la ética. Moralista
- 122. Temperamental.** Adj. Se dice de la persona que presenta una alternancia de estados de ánimo e intensidades de reacción. .
- 123. Preciso .** Adj. Exacto, concreto, estricto, conciso, textual, cierto.
- 124. Abnegado.** Adj. Altruista. Se dice de la persona que renuncia a su propia voluntad en beneficio de una idea de los demás
- 125. Militante** .Adj. Se dice de la persona que milita y lucha por un ideal.
- 126. Gregario.** Adj. Que está en compañía de otros sin distinción.
- 127. Dependiente.** Adj. Unido. El adjetivo *dependiente* pone el acento en la relación de subordinación que se establece entre una cosa o persona con respecto a otra.
- 128. Tradicional.** Adj. Conservador, continuista.
- 129. Aventurero.** Adj. Vvidor, golfo.
- 130. Antipático.** Adj. Desagradable, aborrecible, enojoso, odioso, insufrible.
- 131. Desprendido.** Adj. Generoso, espléndido, desinteresado.
- 132. Teatral.** Adj. Escénico, dramático, histriónico. Se usa en sentido figurado para referirse a una persona o a una acción exagerada o fingida.
- 133. Presumido** .Adj. Coqueto, vanidoso, vano, petulante
- 134. Tozudo.** Adj. Terco, obstinado, testarudo, entestado, cabezota.
- 135. Serio.** Adj. Grave, formal, mesurado, circunspecto, sensato, reflexivo. Alude a las personas que cumplen puntualmente, o de manera rigurosa, con sus obligaciones.
- 136. Pesimista.** Adj. Derrotista, amargado.
- 137. Obstinado.** Adj. Pertinaz, terco, tozudo, testarudo, tenaz, persistente
- 138. Quisquilloso** .Adj. Crítico, chinche. Se aplican a personas que se fijan mucho en pequeñeces.
- 139. Respetuoso** .Adj. Considerado, atento, mirado, correcto.
- 140. Poderoso** .Adj. Potente, fuerte, enérgico, eficaz, activo.
- 141. Virtuoso.** Adj. Incorruptible, íntegro, bondadoso, benévolo.

142. Provocador Adj. Agitador, perturbador, activista, incitador, alborotador.

143. Vergonzoso. Adj. Tímido, encogido,

144. Desinteresado. Adj. Generoso, espléndido, altruista, honesto.

145. Seductor. Adj. Atractivo, encantador, fascinador, cautivador, interesante.

146. Insípido. Adj. Insustancial, insulso, soso.

IA-TP

Inventari d'Adjectius per l'Avaluació dels Trastorns de Personalitat.

(Versió Catalana)

Per l'ús exclusiu de pràctiques

Dades d'identificació		
Cognoms i Nom:.....Edat.....		
Data d'avaluació: Centre Curs.....		
Fiabilitat i validesa: 1	☐	2 ☐ 3 ☐

Instruccions per completar la prova:

“El llistat d'adjectius que constitueix aquest qüestionari i es presenta en l'inrevés d'aquesta fulla, és una llista de paraules de les quals s'utilitzen habitualment per a descriure les característiques de la personalitat.

Llegeixi cada paraula i decideixi si creu que el descriu a vostè respecte a la seva forma de ser. Si creu que la paraula és bon descriptor seu empleni el cercle que l'antecedeix o simplement deixi'l en blanc si creu que aquest adjectiu no el descriu, a vostè; a continuació segueixi amb la resta de la llista.

*Alguns adjectius poden semblar-li molt similars, però és important que els llegeixi tots i cadascun d'ells i esculli aquells que millor responguin a la pregunta **Com sóc?***

No s'ha de preocupar per les contradiccions o inconsistències de les seves respostes. Per a contestar a aquest qüestionari no té un temps limitat però faci'l tan ràpid com a vostè li sigui còmode

IA-TP**Inventari d'Adjectius per l'Avaluació dels Trastorns de Personalitat.**

1. Passiu	38. Impersonal	75. Incòmode	112. Obedient
2. Mogut	39. Discutidor	76. Solitari	113. Conformista
3. Consentit	40. Comprensiu	77. Suspicaç	114. Tens
4. Actiu	41. Dramatitzador	78. Voluble	115. Perfeccionista
5. Arrogant	42. Fanfarró	79. Parlador	116. Valent
6. Agressiu	43. Competitiu	80. Inmodest	117. Satisfet
7. Cuidadós	44. Honrat	81. Fort	118. Vital
8. Confús	45. Rondinaire	82. Ordenat	119. Sumís
9. Distant	46. Abatut	83. Inconstant	120. Temorós
10. Trist	47. Indiferent	84. Venjatiu	121. Ètic
11. Auxiliador	48. Exclòs	85. Atrevit	122. Temperamental
12. Complaent	49. Estricte	86. Preocupat	123. Precís
13. Cregut	50. Disgustat	87. Dòcil	124. Abnegat
14. Autoritari	51. Apàtic	88. Infantil	125. Militant
15. Disciplinat	52. Ignorat	89. Optimista	126. Gregari
16. Exasperant	53. Nervios	90. Violent	127. Dependent
17. Ansios	54. Feliç	91. Molest	128. Tradicional
18. Deprimít	55. Egocèntric	92. Sol	129. Aventurer
19. Fred	56. Dominant	93. Vacil·lant	130. Antipàtic
20. Desapercebut	57. Net	94. Murmurador	131. Després
21. Càndid	58. Irritable	95. Organizat	132. Teatral
22. Audaç	59. Desagradable	96. Manaire	133. Presumit
23. Confiat	60. Pensatiu	97. Orgullós	134. Tossut
24. Groller	61. Insociable	98. Impacient	135. Serios
25. Eficient	62. Inquiet	99. Innocent	136. Pesimista
26. Variable	63. Insecur	100. Tímid	137. Obstinat
27. Caòtic	64. Reservat	101. Educat	138. repelós
28. Extravagant	65. Poruc	102. Apagat	139. Respectuós
29. Inexpressiu	66. Recelós	103. Dropo	140. Poderó
30. Discret	67. Impulsiu	104. Rebutjat	141. Virtuós
31. Afectuós	68. Important	105. Grupat	142. Provocador
32. Animat	69. Combatiu	106. Sociable	143. Vergonyós
33. Egoísta	70. Laboriós	107. Vanitos	144. Desinteressat
34. Brutal	71. Malhumorat	108. Intimidant	145. Seductor
35. Formal	72. Frustrant	109. Treballador	146. Insípid
36. Exaltat	73. Rígid	110. Susceptible	
37. Sensible	74. Aprensiu	111. Hostil	

IATP

Inventari d'Adjectius per l'Avaluació dels Trastorns de Personalitat. (Versió Catalana)

Per l'ús exclusiu de pràctiques

Dades d'identificació		
Cognoms i Nom:.....Edat.....		
Data d'avaluació: Centre Curs.....		
Fiabilitat i validesa: 1	☐	2 ☐ 3 ☐

Instruccions per completar la prova:

“El llistat d'adjectius que constitueix aquest qüestionari i es presenta en l'inrevés d'aquesta fulla, és una llista de paraules de les quals s'utilitzen habitualment per a descriure les característiques de la personalitat.

Llegeixi cada paraula i decideixi si creu que el descriu a vostè respecte a la seva forma de ser. Si creu que la paraula és bon descriptor seu empleni el cercle que l'antecedeix o simplement deixi'l en blanc si creu que aquest adjectiu no el descriu, a vostè; a continuació segueixi amb la resta de la llista.

*Alguns adjectius poden semblar-li molt similars, però és important que els llegeixi tots i cadascun d'ells i esculli aquells que millor responguin a la pregunta **Com sóc?***

No s'ha de preocupar per les contradiccions o inconsistències de les seves respostes. Per a contestar a aquest qüestionari no té un temps limitat però faci'l tan ràpid com a vostè li sigui còmode

- 1-Passiu.** Adj. Que deixa obrar els altres sense fer res
- 2- Mogut.** Adj. Agitat, inquiet, actiu *Quin noi més mogut. no el veuràs ni un minut al mateix lloc*
- 3-Consentit.** Adj. Mimat, malacostumat, malcriat.
- 4- Actiu.** Adj. Viu, emprenedor, decidit, dinàmic.
- 5-Arrogant.** Adj. Altu, orgullós, engreït.
- 6- Agressiu.** Adj. Impetuós, bel·licós.
- 7- Cuidadós.** Adj. Ordenat, metòdic,
- 8- Confús.** Adj. Indistint, poc clar. *Tenir les idees confuses*
- 9- Distant.** Adj. Fred, reservat. *Una actitud distant.*
- 10-Trist.** Adj. Que està en un estat d'ànim ombriu, en què no sent cap goig o alegria, mancat d'alegria. *No cal que et posis trist per això. era una cosa que no tenia remei.*
- 11-Auxiliador.** Adj.. Que auxilia, que ajuda.
- 12- Complaent.** Adj. Que plau (a algú) assentint als seus gusts, els seus desigs, etc. *M'esforço a complaure'ls.*
- 13- Cregut.** Adj. Vanitos, convençut de la pròpia vàlua. *Fóra més simpàtic si no fos tan cregut.*
- 14- Autoritari.** Adj. Que imposa als altres la seva autoritat.
- 15-Disciplinat.** Adj. Que observa un conjunt de regles para mantenir el ordre i la subordinació entre els membres d'un grup.
- 16- Exasperant.** Fig. Que irrita. *S'exaspera quan veu tanta injustícia.*
- 17- Ansiós.** Adj. impacient, que té ànsia, inquietud i angoixa. *Per més que tardem, no estiguem ansiós.*
- 18- Deprimít.** Adj. Que pateix depressió fisiològica o moral. Trist, desanimat.
- 19- Fred.** Adj. Indiferent, inexpressiu.
- 20-Desapercebut.** Adj. Inadvertit, passar ~.
- 21- Càndid.** Adj. Sense malícia, ingenu.
- 22- Audaç.** Adj. Arriscat, agosarat.
- 23- Confiat.** Adj. Crèdul, cregut. Segur d'ell mateix.
- 24- Groller.** Adj. Ordinari, Bast, grosser. *No siguis tan groller, home! Quines paraules més grolleres dius!*
- 25- Eficient.** Adj. Eficax, competent.
- 26- Variable.** Adj. Inestable, inconstant, voluble, canviabla.
- 27- Caòtic.** Adj. Confús, desordenat, incomprensible.
- 28- Extravagant.** Adj. Rar, estrafolari, estrambòtic, excèntric, pintoresc.
- 29- Inexpressiu.** Adj. Indiferent, fred, sonso.
- 30- Discret.** Adj. Reservat, caut, mesurat.
- 31- Afectuós.** Adj. Que sent o mostra afecte. Tendre.
- 32- Animat.** Adj. animós, Ple d'ànim, coratjós.
- 33.-Egoísta.** Adj. Que té excessiva estimació d'ella mateixa; caràcter del que subordina l'interès aliè al seu propi i jutja totes les coses des del seu punt de vista.
- 34- Brutal.** Adj. D'una violència salvatge, bàrbar, cruel.

- 35- Formal.** Adj. Serios, sensat, responsable, conscient.
- 36- Exaltat.** Adj. Entusiasta, apassionat fora de si, frenètic.
- 37- Sensible.** Adj. Que s'emociona amb facilitat o que té molta capacitat per sentir.
- 38- Impersonal.** Adj. Que no té o no manifesta personalitat
- 39- Discutidor.** Adj.-. Aficionat a discussions.
- 40- Comprensiu.** Adj. Tolerant, indulgent
- 41- Dramatitzador.** Adj. Que exagera el caràcter conflictiu d'un esdeveniment de la vida real.
- 42- Fanfarró.** Adj. Que es glorieja de valent, de fets o qualitats reals o suposats. Perdonavides, .
- 43- Competitiu.** Adj. Que estableix competència amb altres
- 44- Honrat.** Adj. Íntegre, recte, legal.
- 45- Rondinaire.** Adj. Que sol rondinar molt i sovint.
- 46- Abatut.** Adj. Trist, desanimat.
- 47- Indiferent.** Adj. Impassible, fred, inexpressiu, insensible.
- 48- Exclòs.** Adj.. Sentir-se que el deixen de banda, d'una cosa, etc, com no devent participar-hi més.
Excloure algú d'una assemblea, d'una societat.
- 49- Estricte.** Adj. Precís, rigorós. Que obra o jutja d'una manera rígida, inflexible. *El meu pare és molt estricte.*
- 50- Disgustat.** Adj. Descontent, molest, enfadat, dolgut.
- 51- Apàtic.** Adj. Desmenjat, lent, pàmfil.
- 52- Ignorat.** Adj. Anònim desconegut
- 53- Nerviós.** Adj. Excitable, impressionable, inquiet, intranquil, irritable
- 54- Feliç.** Adj. Satisfet, afortunat, alegre, content.
- 55- Egocèntric.** Adj. Persona que té una extremada exaltació de la pròpia personalitat i es considera el centre d'atenció.
- 56- Dominant.** Adj. Que domina, que és superior en poder i força, més aparent. Autoritari, possessiu, imperiós.
- 57- Net.** Adj. Es diu de la persona que habitualment té netes la seva persona i les seves coses. sense brutícia o sense qualsevol cosa que enlletgeixi, corrompi, torbi la puresa, etc. *Tinc la consciència ben neta. Net de pecat, de culpa.*
- 58- Irritable.** Adj. Agressiu, irascible, colèric, iracund.
- 59- Desagradable.** Adj. Molest, irritant, odiós, antipàtic, desplaent.
- 60- Pensarós.** Adj. Cavil·lós, meditabund, absort, abstret, reflexiu.
- 61- Insociable.** Adj. Intractable, esquerp, insocial.
- 62- Inquiet.** Adj. Impacient intranquil, ballaruga, esvalotat.
- 63- Insegur.** Adj. Incert, indecís, vacil·lant, dubtós.
- 64- Reservat.** Adj. Discret, cautelós, prudent, silenciós, amesurat.
- 65- Poruc.** Adj. Atemorit, covard, acoquinat, temorenc, Que fàcilment agafa por.
- 66- Recelós.** Adj. Malfiat, desconfiat, suspicax, maliciós, murri.
- 67- Impulsiu.** Adj. Que es deixa porta per la impressió del moment, parla o actua sense reflexió ni cautela

- 68- Important.** Adj. Valuós, notable, crucial, substancial.
- 69- Combatiu.** Adj. Inclinat a la lluita o a la polèmica; bel·lic, lluitador, pugnaç.
- 70- Laboriós.** Adj. Treballador, aplicat, diligent, feinejador.
- 71- Malhumorat.** Adj. Repelós, aspre, adust, antipàtic, desplaent, malagradós.
- 72- Frustrant.** Adj. Que priva a algú del que esperava. *Va frustrar les esperances d'en Joan.*
- 73- Rígid.** Adj. Encarcarat, tens, inflexible, dur.
- 74- Aprensiu.** Adj. Pimmirat, escrupolós, ple de prejudicis. S'aplica a la persona té temors i escrúpols
- 75- Incòmode.** Adj. Desagradable, molest, fastigajador, irritant.
- 76- Solitari.** Adj. Retirat, retret, aïllat. Que li agrada la soledat i s'aparta del tracte amb l'altra gent.
- 77- Suspicaç.** Adj. Recelós, desconfiat, incrèdul.
- 78- Voluble.** Adj. Inestable, versàtil, variable, mudable, inconstant.
- 79- Parlador.** Adj.. Xerraire, enraonador, garlaire.
- 80- Immodest.** Adj. Gens modest ni humil.
- 81- Fort.** Adj. Ferm, enèrgic, coratjós.
- 82- Ordenat.** Adj. Endreçat, organitzat, metòdic.
- 83- Inconstant.** Adj. Inestable, variable, vario, incert, canvable.
- 84- Venjatiu.** Adj. Rancuniós, ressentit.
- 85- Atrevit.** Adj. Audaç, gosat, decidit, valent.
- 86- Preocupat.** Adj. Capficat, encaparrat, ofuscat, cavil·lós.
- 87- Dòcil.** Adj. Obedient, sumis, manejable, amansit,
- 88- Infantil.** Adj. Innocent, càndid, ingenu
- 89- Optimista.** Adj. Jovial, alegre, confiat, esperançat, xiroi.
- 90- Violent.** Adj. Agressiu, impetuós, fogós, fort, violent.
- 91- Molest.** Adj. Incòmode, desagradable, apegalós, amoïnós,
- 92- Sol.** Adj. Solitari, aïllat, com una ànima en pena
- 93- Vacil·lant.** Adj. Incert, indeterminat, insegur, inconstant, indecís, dubtós..
- 94- Murmurador.** Adj. Xafarder, enredaire, detractor, maldient.
- 95- Organitzat.** Adj. Que disposa, ordena, coordina, decideix i planifica.
- 96- Manaire.** Adj. Autoritari, dèspota.
- 97- Orgullós.** Adj. Altu, bufat, cofoi, envanit, pedant, .
- 98- Impacient.** Adj. Inquiet, desassossegat, intranquil, malsofert.
- 99- Innocent.** Adj. Il·lús, ingenu, càndid.
- 100- Tímid.** Adj. Retret, vergonyós, apocat, encongit, modest.
- 101- Educat.** Adj. Ensenyat, culte, atent, complimentós.
- 102- Apagat.** Adj. Somort, dèbil, fluix, esmorteït.
- 103- Dropo.** Adj.. Gandul, cançoner, romancer, desocupat.
- 104- Rebutjat.** Adj. Desestimat, refusat, menyspreat,
- 105- Grupal.** Adj. Que pertany a un grup, que fa pinya amb els companys.
- 106- Sociable.** Adj. Afable, comunicatiu, obert, atent.

- 107- Vanitos** Adj. Orgullós, pretensions, presumptuós, arrogant, fanfarró.
- 108- Intimidant** Adj. Que espanta, atemoritza als altres.
- 109- Treballador** Adj. Laboriós, feiner, actiu, diligent.
- 110- Susceptible** Adj. Afectable, impressionable, sensible, emocionable.
- 111- Hostil** Adj. advers, contrari, oposat, rival, enemic.
- 112- Obedient** Adj. Humil, respectuós, dòcil, complidor, creient, sumís, manejable.
- 113- Conformista** Adj. Panxacontent, indiferent, complaent, flexible, adaptable
- 114- Tens** Adj. Que es troba en tensió. Rígid, tibant.
- 115- Perfeccionista** Adj. Que tendeix al perfeccionisme.
- 116- Valent** Adj. Valerós, intrèpid, decidit, brau, arriscat,
- 117- Satisfet** Adj. Ufanós, cofoi, feliç, content.
- 118- Vital** Adj. Que té un gran impuls o energia per actuar, desenvolupar-se o viure
- 119- Sumís** Adj. Obedient, subordinat, dòcil
- 120- Temorós** Adj. Poruc, covard, espantadís, pusil·lànim.
- 121- Ètic** Adj. Que actua, pensa i sent conforme als principis de l'ètica. Moralista
- 122- Temperamental** Adj. Que presenta una alternança d'estats d'ànim i intensitats de reacció .
- 123- Precís** . Adj. Exacte, concret, estricte, concís.
- 124- Abnegat** Adj. Altruista. Aquell que renuncia a la seva pròpia voluntat en benefici d'una idea dels altres.
- 125- Militant** Adj. Que milita i lluita per un ideal.
- 126- Gregari** Adj. Que està en companyia dels altres sense distinció.
- 127- Dependent** Adj. Que es relaciona de forma subordinada amb els altres.
- 128- Tradicional** Adj. Conservador, continuista.
- 129- Aventurer** Adj.. Vividor , Cavaller de la fortuna.
- 130- Antipàtic** Adj. Desagradable, enutjós, empipador, molest, desagradable,
- 131- Després** Adj. Generós, esplèndid, desinteressat, altruista, magnànim.
- 132- Teatral** Adj. Escènic, dramàtic, histriònic. S'utilitza en sentit figurat per referir-se a una persona o a una acció exagerada o fingida.
- 133- Presumit** Adj. Pretensions,, vanitos, petulant.
- 134- Tossut** Adj. Terc, obstinat, caparrut .
- 135- Serios** Adj. Formal, mesurat, sensat reflexiu. Que compleix puntualment, o de manera rigorosa, amb les seves obligacions.
- 136- Pessimista** Adj. Trist, derrotista, amargat.
- 137- Obstinat** Adj. Caparrut, ceballut, tenaç, enterc, tossut, persistent.
- 138- Repelós** . Adj. Primmirat, puntós. S'aplica a persones que es fixen molt en petiteses.
- 139- Respectuós** . Adj. Considerat, atent, correcte.
- 140- Poderós** Adj. potent, fort, enèrgic, eficaç, activo.
- 141- Virtuós** Adj. Incorruptible, íntegre, ple de virtuts.
- 142- Provocador** Adj.. Agitador, activista, incitador,
- 143- Vergonyós** Adj. Tímid, encongit,

144- Desinteressat. Adj. Generós, esplèndid, altruista, honest.

145- Seductor .Adj. Atractiu, encantador, fascinator, captivador, interessant.

146- Insípid. Adj. Insubstancial, insuls, sonso.

- **Perfils de l'IA-TP realitzats a partir de casos individuals anònims i reals, com a exemple de descripció resumida.**

IA-TP.**Inventari d'Adjectius per l'Avaluació dels Trastorns de Personalitat.**

Dades d'identificació		
Cognoms i Nom:.....Edat.....		
Data d'avaluació: Centre Curs.....		

El llistat d'adjectius IA-TP avalua vuit tipus de personalitat distints en vuit escales diferents, i una novena escala Clínica que és indicativa de la intensitat i desproporció de l'autopercepció de la situació actual.

Per obtenir el perfil de la personalitat es comparen les respostes que has donat a cadascun dels adjectius autodescriptors de la personalitat amb les respostes donades per altres adolescents.

En el gràfica següent es presenten els diferents valors (Baix, Mig i Alt) que corresponen a cadascun dels nou escales que avalua l'IA-TP. El punt marcat amb una creu informa de la puntuació que has obtinguts en aquella escala, que mesura el tipus de personalitat descrita. L'IA-TP avalua la tendència o vulnerabilitat a desenvolupar uns determinat trastorn a partir de l'estudi dels trets normals de la personalitat. No preten avaluar problemes mentals ni trastors psicopatològics.

Aquest resum preten aportar una breu informació sobre com pot descriure's la teva personalitat. No es tracta d'un informe detallat i aprofundit, però sí que, si no ha falsejat les teves respostes, el pot considerar vàlid uns quants anys.

	B	M	A	
INTROVERTIDA				ESQUIZOIDE
INHIBIDA				EVITATIVA
COOPERATIVA				DEPENDENT
SOCIABLE				HISTRIÓNICA
CONFIADA				NARCISISTA
CONVINCENT				ANTISOCIAL
RESPECTUOSA				OBSESSIVO-COMPULSIVA
SENSITIVA				NEGATIVISTA
CLÍNICA				CLÍNICA

PERSONALITAT INTROVERTIDA:

Conducta no expansiva, davant de situacions de lleu tensió emocional manifesta una conducta asocial; si perdura aquesta tensió, li provocarà un tipus de comportament esquizoide.

PERSONALITAT INHIBIDA:

Conducta indiferent, davant de canvis emocionals lleus tindrà un comportament de retirada, si perdura i augmenta la tensió emocional, observarem un trastorn evitatiu en la seva personalitat.

PERSONALITAT COOPERATIVA:

Conducta servicial; però davant d'una tensió emocional lleu, la seva expressió de conducta serà de dependència i si la tensió va creixent presentarà un comportament de submissió.

PERSONALITAT SOCIABLE:

Conducta amigable, davant d'una situació que li provoqui alteració una lleu tensió emocional el seu comportament serà gregari i si la situació provocadora de tensió continua desenvoluparà una conducta histriònica.

PERSONALITAT CONFIADA:

Conducta traslúcida, davant d'una situació de lleu tensió emocional presenta una conducta narcissista i si la situació provocadora de tensió emocional perdura i augmenta, desenvoluparà una conducta narcissista.

PERSONALITAT CONVINCENT:

Conducta independent i enèrgica; davant d'una situació de lleu tensió emocional tendeix a manifestar una conducta dura i si la situació provocadora de tensió emocional continua i augmenta provocarà una conducta agressiva.

PERSONALITAT RESPECTUOSA:

Conducta educada i formal, davant d una situació de lleu tensió emocional es comportarà de manera conformista, però si aquesta perdura i va creixent, presentarà trastorns compulsius i obsessius.

PERSONALITAT SENSITIVA:

Comportament sensible, davant d'alteracions emocionals tendeix a realitzar conductes negativistes i tindran un comportament passiu-agressiu si persisteix i continua creixent la tensió emocional.

ESCALA CLÍNICA

Una puntuació alta en aquesta escala permet avaluar la intensitat i desproporció de les autoavaluacions en la situació actual.

-Exemple 1. Noi de 15 anys amb molt bon rendiment acadèmic.

IA-TP.

Inventari d'Adjectius per l'Avaluació dels Trastorns de Personalitat.

Dades d'identificació	
Cognoms i Nom:	Carles. Edat: 15 anys
Data d'avaluació:	Centre Curs: 2n Baxt.
Observacions: Bon rendiment acadèmic	

B M A

INTROVERTIDA			x		ESQUIZOIDE
INHIBIDA			x		EVITATIVA
COOPERATIVA			x		DEPENDENT
SOCIABLE			x		HISTRIÓNICA
CONFIADA			x		NARCISISTA
CONVINCENT			x		ANTISOCIAL
RESPECTUOSA			x		OBSESSIVO-COMPULSIVA
SENSITIVA	x				NEGATIVISTA
CLÍNICA		x			CLÍNICA

-Exemple2. Noi de 15 anys amb molt bon rendiment acadèmic.

IA-TP.

Inventari d'Adjectius per l'Avaluació dels Trastorns de Personalitat.

Dades d'identificació	
Cognoms i Nom:	Pere
Edat:	15 anys
Data d'avaluació: Centre Curs: 2n Baxt.
Observacions:	Bon rendiment acadèmic

B M A

INTROVERTIDA	x				ESQUIZOIDE
INHIBIDA		x			EVITATIVA
COOPERATIVA	x				DEPENDENT
SOCIABLE				x	HISTRIÓNICA
CONFIADA				x	NARCISISTA
CONVINCENT				x	ANTISOCIAL
RESPECTUOSA			x		OBSESSIVO-COMPULSIVA
SENSITIVA		x			NEGATIVISTA
CLÍNICA		x			CLÍNICA

-Exemple 3. Noia de 15 anys amb molt bon rendiment acadèmic.

IA-TP.

Inventari d'Adjectius per l'Avaluació dels Trastorns de Personalitat.

Dades d'identificació	
Cognoms i Nom: Aina	Edat: 15 anys
Data d'avaluació: Centre Curs: 2n Baxt.	
Observacions: Bon rendiment acadèmic.	

B M A

INTROVERTIDA	x				ESQUIZOIDE
INHIBIDA		x			EVITATIVA
COOPERATIVA		x			DEPENDENT
SOCIABLE		x			HISTRIÓNICA
CONFIADA	x				NARCISISTA
CONVINCENT	x				ANTISOCIAL
RESPECTUOSA				x	OBSESSIVO-COMPULSIVA
SENSITIVA			x		NEGATIVISTA
CLÍNICA		x			CLÍNICA

-Exemple 4. Noi de 15 anys amb baix rendiment acadèmic.

IA-TP.

Inventari d'Adjectius per l'Avaluació dels Trastorns de Personalitat.

Dades d'identificació	
Cognoms i Nom: Joan	Edat: 15 anys
Data d'avaluació: Centre Curs: 2n Baxt.	
Observacions: Baix rendiment acadèmic	

B M A

INTROVERTIDA			x		ESQUIZOIDE
INHIBIDA				x	EVITATIVA
COOPERATIVA		x			DEPENDENT
SOCIABLE	x				HISTRIÓNICA
CONFIADA			x		NARCISISTA
CONVINCENT	x				ANTISOCIAL
RESPECTUOSA	x				OBSESSIVO-COMPULSIVA
SENSITIVA		x			NEGATIVISTA
CLÍNICA				x	CLÍNICA

-Exemple 5. Noia de 15 anys amb baix rendiment acadèmic.

IA-TP.

Inventari d'Adjectius per l'Avaluació dels Trastorns de Personalitat.

Dades d'identificació	
Cognoms i Nom: Montse	Edat: 15 anys
Data d'avaluació:	Centre Curs: 2n Baxt.
Observacions: Baix rendiment acadèmic	

B M A

INTROVERTIDA	x				ESQUIZOIDE
INHIBIDA		x			EVITATIVA
COOPERATIVA			x		DEPENDENT
SOCIABLE		x			HISTRIÓNICA
CONFIADA		x			NARCISISTA
CONVINCENT		x			ANTISOCIAL
RESPECTUOSA				x	OBSESSIVO-COMPULSIVA
SENSITIVA	x				NEGATIVISTA
CLÍNICA	x				CLÍNICA

- CORRECCIÓ INFORMATITZADA DE L'IA-TP. Versió EXCEL 97.

L'IA-TP es presenta en correcció informatitzada mitjançant el programa Excel. del paquet Word 97.

Aquesta versió ofereix una correcció àgil, ràpida i segura per a cadascuna de les vuit escales de l'IA-TP.

La pantalla es presenta, tal i com es pot observar, amb els següents indicadors,

- **Num. Adjectiu:** Entrada del número corresponent de cadascun dels ítems adjectius seleccionats per el subjecte com autodescriptors de la personalitat.
- **Rectificació:** En cas d'error, es pot rectificar escrivint el número correcte de l'adjectiu
Per un óptim funcionament del programa, cal que estigui en blanc quan s'entrin els adjectius
- **Respostes:** Registre acumulatiu d'adjectius que el subjecte ha donat a l'IA-TP.
- **SumESC:** Registre de la suma total d'adjectius contestats a totes del escales.

En la taula situada a la part dreta de la fulla Excel, observem

- **SUM:** Registre acumulatiu d'adjectius escollits,corresponents a cada escala
- **HOME ESP:** Calcula estadísticament la puntuació esperada per la mostra masculina
- **HOME DIF:** Calcula estadísticament la puntuació *dif* o veritable puntuació a l'escala per la mostra masculina

Els passos a seguir per obtenir la puntuació de la persona avaluada a cadascuna de les escales de l'IA-TP ssón:

1- Pas Previ: Anar al menú Eines/Opcions/Càlcul/Iteracions. Marcar 100 iteracions.

2- Num.Adjectiu: Entrar el número corresponent a cada ítem-adjectius, escollit per la persona avaluada.

Una vegada s'han entrat tots els adjectius que el subjecte considera autodescriptors de la seva personalitat, automàticament apareixen en pantalla la resta de càlculs estadístics.

La veritable puntuació del subjecte a l'escala ve determinada per les puntuacions diferencials o *dif* (HOME DIF, DONA DIF).

Per poder passar a corregir un segon protocol, només cal que **Num. Adjectius=0**.

CAPITOL 5.
REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- Aguirre,G; Medina, P i Avila Espada, A (1991). MAPI. Inventari de Personalitat adolescent. Laboratorio de Psicología Clínica y Psicodiagnóstico. Salamanca. Universidad de Salamanca.
- Albaum, G., & Baker, K. (1977). Cross-validation of a creativity scale for the adjective check list. Educational and Psychological Measurement, **37**(4), 1057-1061
- Allport,B.P. i Odbert,H.S. (1936). Trait-names. A psycholexical study. Psychological Monographs, **47**, 1-211 (número complet)
- American Psychiatric Association (1980). Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM-III). Washington. DC. American Psychiatric Association.
- American Psychiatric Association (1987). Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM-III-R). Washington. DC. American Psychiatric Association
- American Psychiatric Association (1994). Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM-IV). Washington. DC. American Psychiatric Association.
- American Psychiatric Association (2000). Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM-IV-R). Washington. DC. American Psychiatric Association.
- Anastasi, A. (1986).Envolving concepts of tests validation. Annual Review of Psychology, **37**, 1-15.
- Angleitner, A.,Ostendorf, F. i John, O.P.(1990) Towards a taxonomy of personality descriptors in German: A psycho-lexical study. European Journal of Personality, **4**.
- Avila Espada A., Jimenez-Gomez, F. i García Gonzalez, J.A. (1991). MAPI. Inventario de Personalidad para jóvenes. Laboratorio de Psicología Clínica y Psicodiagnóstico. Salamanca. Universidad de Salamanca.
- Avila, A., i De La Pena, G. (1991). Adjectives in psychological assessment tasks: Instruments and applications in the psychology of emotion and personality. Psychological Assessment: An International Journal, **7**, 307-331.
- Bessmer, M. A., & Ramanaiah, N. V. (1981). Convergent and discriminant validity of selected need scales from the Adjective Check List and Personality Research Form. Psychological Reports, **49**(1), 311-316.
- Bisquerra Alzina,R. (1987).Introducción a la estadística aplicada a la invetsigación educativa. Un enfoque informático de los paquetes BMDP y SPSSX. Barcelona. PPU.
- Beck, A.T. (1999) Treatment and outcome of personality Disorders. In C.R. Cloninger: Personality and Psychopathology. Washigton A.Ps. Press. Inc.
- Byravan, A., & Ramanaiah, N.V. (1999). Structure of personality disorders from the perspective of the Revised NEO Personality Inventory domain scales and the Psychopathology-5 scales. Psychological Reports, **85**, 1119-1122.
- Campbell ,D.T. i Fiske, D.W. (1959) Convergent and discriminant validation by the multitrait-multimethod matrix. Psychological Bulletin, **56**, 81-105.

-Calvo, M.T., Nortes, A. i Serrano, J.M. (1993). El desarrollo del conocimiento científico en la adolescencia. In V. Bermejo (comp) Desarrollo cognitivo. Madrid. Síntesis.

- Cattell, R. B. (1990), Advances in Cattellian Personality Theory. In L. Pervin (ed) Handbook of Personality: Theory and Research. New York: Guilford Press.

-Cattell, R.B., Eber,H.W i Tatsuoka,M.M. (1970). Handbook for the Sixteen Personality Factors Questionnaire (16PF). Champaign. IL: Institute for Personality and Ability Testing.

-Cattell,R.B. i Krug,S.E. (1986). The number of factor 16PF. Overview of the evidence with special emphasis on the metodological problems. Educational and Psychological Measurement, **45**, 509-526.

-Cattell,.R.B, Cattell, AKS i Cattell HEP (1993) 16PF. Fifth edition. Administrator's Manual. Illinois,IAPT.

-Connolly,J.J. (1991) Longitudinal Studies of Personality, Pschopathology and Social Behaviors. In : D.G. Gilbert i JJ. Connolly (Eds). Personality, Social Skills and Psichopathology. New York: Plenum Press (Trd. Barcelona, 1995).

-Connolly, J.J. (1995) . Estudios longitudinales de Personalidad, Psicopatología y Conducta Social. In : DG.Gilbert i J.J. Connolly (Eds.) Personalidad, Conductas sociales y Psicopatologia. Ed. Omega. Barcelona.

- Costa, P.T. i Mc Crae,R.R. (1980b). Somatic complaints in males as a function of Age and neuroticims: A longitudinal analysis. Journal of Behavioral Medicine, **3**, 254-257.

- Costa,PT. i Mc Crae,RR. (1985a). The NEO Personality Inventory Manual. Odessa,FL.: Psychological Assessment Resources.

- Costa,PT. i Mc Crae,RR. (1988a). Personality in adulthood: a six years longitudinal study of self-reports and response ratngs on the NEO-Personality Inventory. Journal of Personality and Social Psychology. **54**, 835-863.

- Costa, P.T. i Mc Crae,RR. (1990). Personality Disorders and The Five Factor Model of Personality. Journal of Personality Disorders, **4**, 362-371.

-Costa,PT. i Mc Crae,RR. (1992a).NEO-PI-R. Professional Manual. Odessa,FL: Psychological Assessment Resources.

- Costa, P.T. i Mc Crae R.R. (1999). Inventario de personalidad NEO (NEO PI-R) Madrid. TEA, ed.

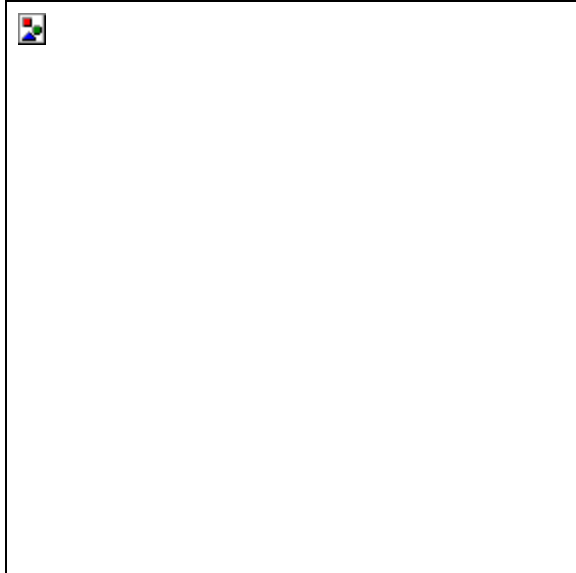
Costa,P.T. i Widdiger,,A.T. (1994).Personality disorders and the five-factor model of personality. Washington, D.C.: American Psychological Association.

Chung, Y. (1993). Relationship between types and degree of acculturation and Millon's personality types of Koreans in the United States. Unpublished doctoral dissertation, California School of Professional Psychology, Los Angeles

-Cronbach, L.J. (1957) Coefficient alpha and the internal structure test. Psychometrika. **16**, 542-548.

- Digman, J.M. (1990) Personality Structure: Emergence of the Five-factor Model. Annual Review of Psychology, **41**: 417-440.

- Domino, G. (1970). Identification of potentially creative persons from the Adjective Check List. Journal of Consulting and Clinical Psychology, **35** (1), 48-51.

- Durff, T. (1994). The relationship between Millon's basic personality styles and the cognitive style of field dependence-independence. Unpublished doctoral dissertation, California School of Professional Psychology, Los Angeles

- Dyce, J.A. (1994). Personality disorders: Alternatives to the official diagnostic system. Journal of Personality Disorders, **8**, 77-88.

- Erikson, EH. (1950). Childhood and Society. New York:Norton.

- Erikson, EH. (1959). Growth and crises of the healthy personality. In: G. S. Klein (Ed). Psychological Issues.New York: International University Press.

-Erikson, EH. (1968). Identity: Youth and crisis. New York: W W. Norton.

- Erikson, EH. (1980).Identity and life cycle. New York:W W. Norton.

-Eysenck, H.J. i Eysenck, S.B.G.(1975). The Manual of the Eysenck Personality Questionnaire (Junior & Adult). London: Hodder and Stoughton.Press.

-Eysenck, H.J. i Eysenck, M.W..(1985). Personality and Individual Differences. New York Plenum Press.(trad. Madrid Pirámide, 1987).

- Eysenck, HJ. (1991). Dimensions of personality: 16: 5 or 3? criteria for a taxonomic paradigm. Personality and Individual Differences, **12**, 773-90.

-Eysenck, H.J. (1994). Normality-Abnormality and Three-Factor Model of Personality. In Strack, S. y Lorr M. (Eds.) Differentiating Normal and Abnormal Personality. New York:Springer (p.:. 3-25).

- FormyDuval, D. L., Williams, J. E., Patterson, D. J., & Fogle, E. E. (1995). A "big five" scoring system for the item pool of the Adjective Check List. Journal of Personality Assessment, **65**, 59-76.
- Gan, Y., Chen, Z., & Leung, J.P. (1996). Personality profiles of Chinese adolescents measured by the Personality Adjective Checklist. Bulletin of the Hong Kong Psychological Society, **36-37**, 69-83.
- Goldberg,L.R. (1980). Some rumitations about the structures of individual differences. Developing a common lexicon for de major characteritics of human personality. Discurso presentado en la Convención Anual de la Western Psychological Association. Honolulu.
- Goldberg,L.R. (1989). The magic number five,plus o minus two:Factor representations of personality-trai terms. Communication en el Firts European Congress of Psychology Press.
- Goldberg, LR. (1992). The development of markers for the big-five factor structure. Psychol. Assessment, **4**, 26-42.
- Goldberg, LR (1993a). The structure of phenotypic personality traits. Am. Psychol., **48**, 26-34.
- Goldberg, LR. (1993b). The structure of personality traits: vertical and horizontal aspects. In DC Funder, RD Parke, C Tomlinson-Keasey, & K Widaman (Eds.), Studying lives through time: personality and developmnet (pp. 169-88). Washington, D.C.: American Psychological Association
- Gontag, R., & Erickson, M.T. (1996). The relationship between Millon's personality types and family system functioning. American Journal of Family Therapy, **24**, 215-226.
- Gough, H.G. i Heilbrun, A.B. (1965). The Adjective Check List Manual. Palo Alto.CA. Consulting Psychologists Press.
- Gough, H. (1979). A creative personality scale for the Adjective Check List. Journal of Personality and Social Psychology, **37(8)**, 1398-1405
- Guevara, L.F., & Strack, S. (1998). An examination of Millon's dimensional and stylistic descriptions of normal personality. Journal of Personality Assessment, **71**, 337-348.
- . Hair, F., Anderson,R.E., Tatham, R.L.i Black,W.C.(1998). Multivariate Data Analysis , Prentice-Hall Int. Inc., (5ª Edició).
- Ironson, G. H., & Davis, G. A. (1979). Faking high or low creativity scores on the Adjective Check List. Journal of Creative Behavior, **13(2)**, 139-145.
- John, O. P. (1990). The "Big Five" factor taxonomy: Dimensions of personality in the natural language and in questionnaires. In L. Pervin (Ed.), Handbook of personality theory and research. New York: Guilford Press.
- Landazabal, M. G. (1999). Assessment of a cooperative-creative program of assertive behavior and self-concept. Spanish Journal of Psychology, **2**, 3-10.
- Loevinger, J. (1957). Objective tests as instruments of psychological theory. Psychological Reports, **3**, 635-694.

- Loevinger, J. (1972). Some limitations of objective personality tests. In: JS. Butcher (Ed.) Objective Personality Assessment. New York: Academic Press.
- Lorr, M., Strack, S. (1990). Profile clusters of the MCMI-II Personality Disorder Scale. Journal of Clinical Psychology, **46**, 606-612.
- Mc Crae, R.R. i Costa P.T (1985b). Comparation of EPI and Psychoticism scales with measures of The Five Factors Model of personality. Personality and Individual Differences, **6**, 587-597.
- Mc Crae, R.R. i Costa P.T (1987). Validation of The Five Factors Model of personality across instruments and observers. Journal of Personality and Social Psychology. **52**, 81-90.
- Mc Crae, R.R. i Costa P.T (1994). A trait perspective on the Description and Explanation of Behavior. In: F. Silva. Chair. Seventh European Conference on Personality (Juliol, 12). Madrid
- Merenda, P.F., & Fava, J.L. (1994). Role of behaviorally descriptive adjectives in description of personality. Psychological Reports, **74**, 259-274.
- Millon, Th. (1969). Modern Psychopathology. A biosocial approach to maladaptive learning and functioning. Philadelphia: W.B. Saunders.
- Millon, Th. (1981). Disorders of Personality: DSM-III. Axis II. New York: Wiley-Interscience.
- Millon, Th. (1982) Millon Clinical Multiaxial Inventory. Minneapolis, MN: National Computer Systems.
- Millon, Th. (1983) Modern Psychopathology. Prospect Height. IL: Waveland Press (Orig. Publicat en 1969).
- Millon, Th. (1986). Personality prototypes and their diagnostic criteria. In: Th. Millon, (1987) Manual of the Millon Clinical Multiaxial Inventory- II. Minneapolis, MN.: National Computer Systems.
- Millon, Th. (1990) The Disorders of Personality. In: L.A. Pervin (Ed). Handbook of Personality: Theory and Research. New York.: The Guilford Press.
- Millon, Th. (1990). Toward a new personology.: An evolutionary model. New York: Wiley Interscience.
- Millon, Th. (1996) . Disorders of Personality. DSM-IV and Beyond. New York. Wiley & Sons. (Trad. Barcelona Massó, 1998).
- Millon, T., & Davis, R.D. (1994). Millon's evolutionary model of normal and abnormal personality: Theory and measures. In S. Strack & M. Lorr (Eds.), Differentiating normal and abnormal personality (pp. 79-113). New York: Springer.
- Norman, W.T. (1963). Toward an adequate taxonomy of personality attributes. Journal of Abnormal and Social Psychology, **66**, 574-583.
- Norman, W.T (1967). 2800 trait descriptors: Normative operating characteristics of a university population. Department of Psychology. University of Michigan. Ann Arbor. Michigan.

-Pervin, L.A. i Costa, P.T. Jr.(1999). A five factor theory of personality. In O.P. John Ed. Handbook of personality. Theory and Research. 139-153. New York: Guilford Press.

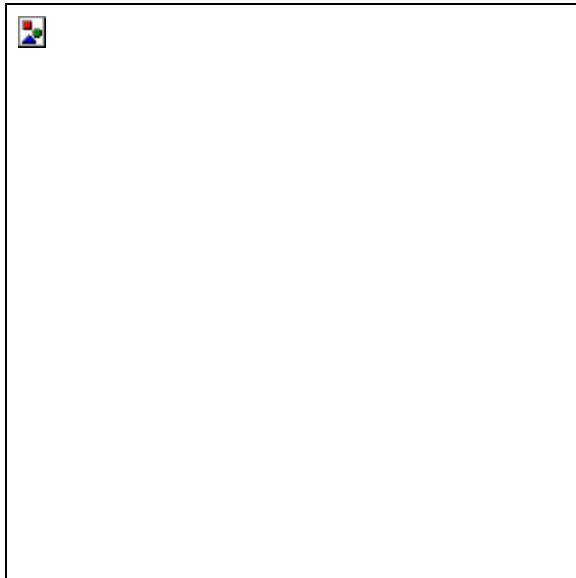
-Piedmont RL, McCrae RR, Costa PT, Jr. (1991) Adjective Check List scales and the five-factor model. J. Pers. Soc. Psychol.; **60**(4):630-637.

-Pincus, A.L. i Wiggins, J.S. (1990) Interpersonal problems of the psychobiological development of the child. In: J.M. Tanner & B. Inhelder (Eds.) Discussions on child development (Vol 4). New York :International Universities Press.

-Pont Bonet, N. ((1998). Adaptación y baremación de un listado de Adjetivos para la Autoevaluación de la Personalidad Adolescente. Tesis doctoral no publicada.

-Renom Pinsach, J. (1992). Diseño de Tests. Barcelona. Metrix Engine.

-Robbins, B.P. (1998). AUTOPACL 2.0 user's guide. So. Pasadena, CA: 21st Century Assessment.

- Robbins, B.P. (1998). WinPACL 2.0 user's guide. So. Pasadena, CA: 21st Century Assessment.

-Seisdedos, N., (1996) 16 PF-5.(Manual). Madrid. TEA. Ediciones.

- Strack, S (1987). Manual for the Personality Adjective Check List. PACL. Draft Psychology Service, 116b. Veterans Administration Outpatients Clinic. USA.

-Strack, S (1990). Profile clusters for men and women on the Personality Adjective Check List. Journal of Personality Assessment, **57**, 204,217.

- Strack, S. (1991) Factor analysis of MCMI-II and PACL. Basis Personality scales in a college sample. Journal of Personality Assessment, **57**, 345-355.

- Strack, S. (1991) Manual for the Personality Adjective Check List. PACL(rev). South Pasadena, CA.;21st. Century Assessment.

- Strack, S. (1992). Profile clusters for men and women on the Personality Adjective Check List. Journal of Personality Assessment, **59**, 204-217.

- Strack, S. (1993 a). Manual for the Personality Adjective Check List. PACL.(rev). South Pasadena, CA.;21st. Century Assessment.
- Strack, S. (1993b). Measuring Millon's personality styles in normal adults. In R.J. Craig (Ed.). The Millon Multiaxial Inventory: A Clinical research information styles. Hillsdale. NJ: Erlbaum (p.: 253-278).
- Strack, S. (1994). Relating Millon's basic personality styles and Holland's occupational types. Journal of Vocational Behavior, **45**, 41-54.
- Strack, S. (1997). The PACL: Gauging normal personality styles. In T.Millon (Ed.), The Millon inventories: Clinical and personality assessment (pp. 477-497). New York: Guilford.
- Strack, S. (1999). Essentials of PACL assessment. In S. Strack (Ed.), Essentials of Millon inventories assessment (pp. 161-203). New York: Wiley.
- Strack, S. (1999). Millon's normal personality styles and dimensions. Journal of Personality Assessment, **72**, 426-436.
- Strack, S., & Guevara, L.F. (1999). Relating PACL measures of Millon's basic personality styles and MMPI-2 scales in patient and normal samples. Journal of Clinical Psychology, **55**, 895-906.
- Strack, S., Lorr, M., & Campbell, L. (1989, August). Similarities in Millon personality styles among normals and psychiatric patients. Discurs presentat en The Annual Convention of the American Psychological Association, New Orleans, LA.

-Strack, S., Lorr, M., & Campbell, L. (1990). An evaluation of Millon's circular model of personality disorders. Journal of Personality Disorders, **4**, 353-361.

- Strack S. i Lorr, M. (1990). Item factor structure of the Personality Adjective Check List (PACL). Journal of Personality Assessment, **55**, 86-94.
- Strack S. i Lorr, M. (1990). Three approaches to interpersonal behavior and their common factors. Journal of Personality Assessment, **54**, 782-790.

- Strack S. i Lorr, M. (1994). Differentiating Normal and Abnormal Personality. New York:Springer.
- Strack S. i Lorr, M. (1997) The challenge of differentiating normal and disordered personality. Journal of Personality Disorders, **11**, 105-122.
- Tous, J.M. i Andrés, A.(1990). Análisis empírico de los trastornos de la personalidad en la adolescencia. In. JM. Roman y DM. García Villamizar (Eds). Intervención Clínica y Educativa en el ámbito escolar. Valencia. Promolibro (p.: 39-55).
- Tous, J.M. i Andrés, A.(1991).Inventario Diferencial de Adjetivos para el Estado de Ánimo. IDDA-EA. Barcelona. TEA. Eds. S.A.
- Tous, J.M. (1986). Psicología de la Personalidad. Diferencias individuales, biológicas y cognitivas en el procesamiento de la información. Barcelona: PPU.
- Tous, J.M: (1989). Modificación de conducta. Personalidad y Psicología Clínica. In: A.Andrés i JM. Tous. (Eds.) Psicología Diferencial y de la Personalidad. Lecturas. Barcelona: PPU. (p.: 453-473).
- Tous, JM. (1990). Estructura de la Personalidad y Temperamento. Anuario de Psicología, **46**, 5-16.
- Tous, J.M. (1997). Prácticas de Psicología y Trastornos de la Personalidad. Barcelona: PPU.
- Tous, J.M.(1997). Els models de la personalitat i les seves implicacions EDIUOC, 1997. Temes universitaris bàsics, 79, 1a ed.
- Turecki, S. i Tonner, L. (1991). El niño difícil. Barcelona: Medici.
- Vincent, K.R. (1990). The relationship between personality disorders, normality and healthy personality: Personality on a continuum. Social Behavior and Personality, **18**, 245-250.
- Wiggins, J.S., & Broughton, R. (1991). A geometric taxonomy of personality scales. European Journal of Personality, **5**, 343-365.
- Wiggins, J.S., & Pincus, A.L. (1990). Conceptions of personality disorders and dimensions of personality. JCCP: Psychological Assessment, **1**, 305-316.
- Wiggins, J.S., & Pincus, A.L. (1994). Personality structure and the structure of personality disorders. In P.T. Costa & T.A. Widdiger (Eds.), Personality disorders and the five-factor model of personality. Washington, D.C.: American Psychological Association.
- Article 27 de la Constitució. 1978.
- La Llei orgànica 9/1995, de 20 de novembre.

En format web:

- <http://www.grec.net/>
- Diccionari de la Llengua Catalana Multilingüe
- www.diccionarios.com.
- Diccionari avançat de Castellà-Català. VOX.
- Diccionarios de sinónimos y antónimos de la lengua española VOX